

האיום הכלכלי-חברתי

חלק הולך וגדל של החברה
הישראלית אינו יכול

–או אינו מוכן, במקרים רבים–

להתמודד בהצלחה
במשק מודרני שהינו
תחרותי ופתוח.

פתרון מערכתי

- מקטין אי-שוויון ועוני
- מגביר צמיחה

בהכנסות ברוטו

הקשר בין

צמיחה כלכלית

ועוני

- מקטין אי-שוויון ועוני
- בהכנסות ברוטו
- מגביר צמיחה

פתרון מערכת

רווחה / הצמיחה לא היטיבה עם החלשים

1.16 מיליון ישראלים חיו
בשנת 2000 מתחת לקו העוני

האמנם?

שיעור שינוי בשנת 2000

5.9% תוצר (תמ"ג) לנפש

5.5% הכנסה ממוצעת בעשירון התחתון

מסקנה אחת ברורה עולה ממכלול הנתונים שפורסמו אתמול על העוני בישראל – צמיחה כלכלית אינה מיטיבה עם החלשים בחברה הישראלית. עובד דה: בשנת 2000 צמחה הכלכלה בקצב מרשים של 6%, ועמה עלתה גם רמת השכר, אך מספר הישראלים מתחת לקו העוני נותר כמעט בלא שינוי.

עמוד השער

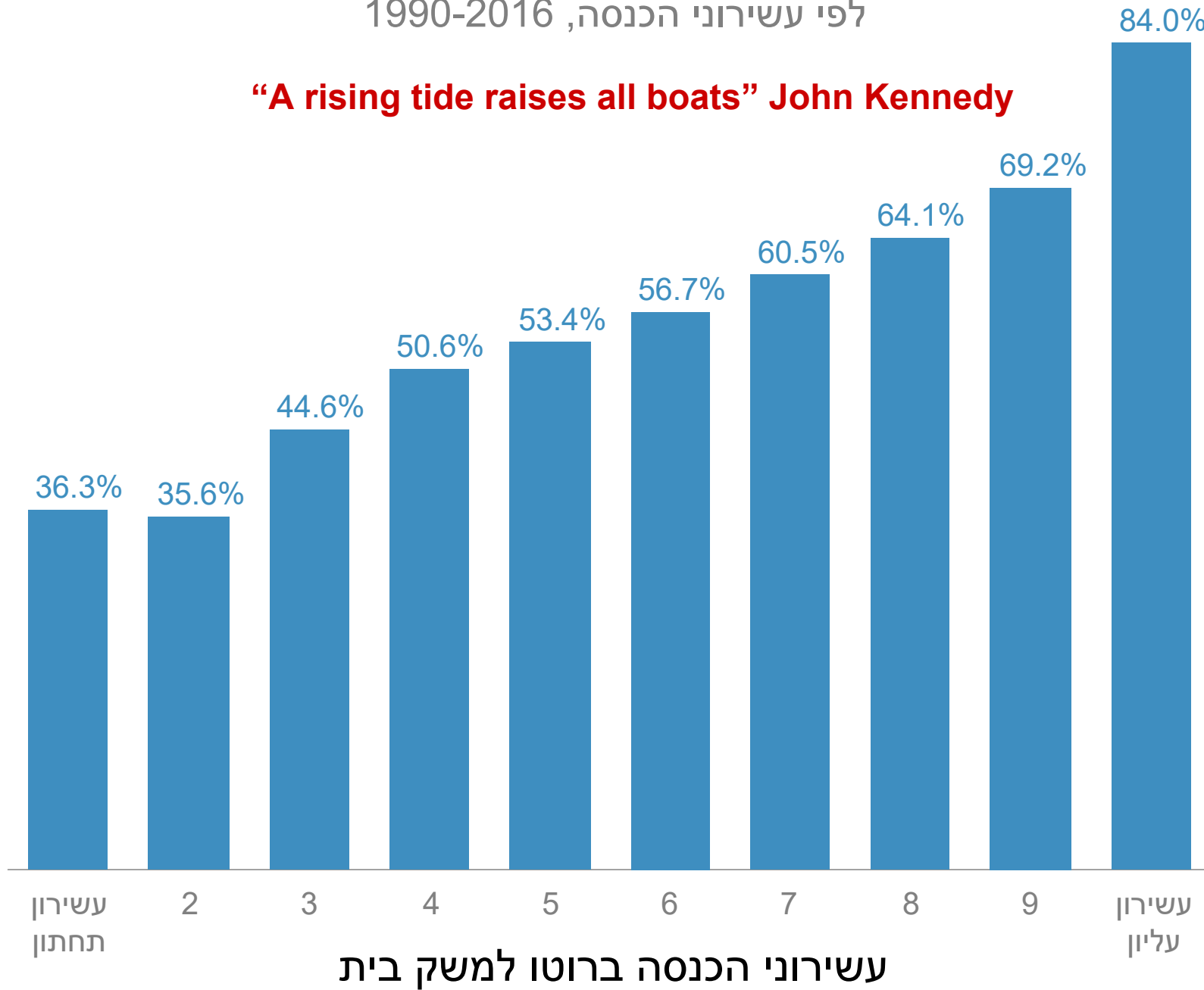
הארץ

יום שלישי כ"ו בכסלו תשס"ב 11 בדצמבר 2001

גידול בהכנסות ברוטו של משקי בית*

לפי עשירוני הכנסה, 1990-2016

"A rising tide raises all boats" John Kennedy

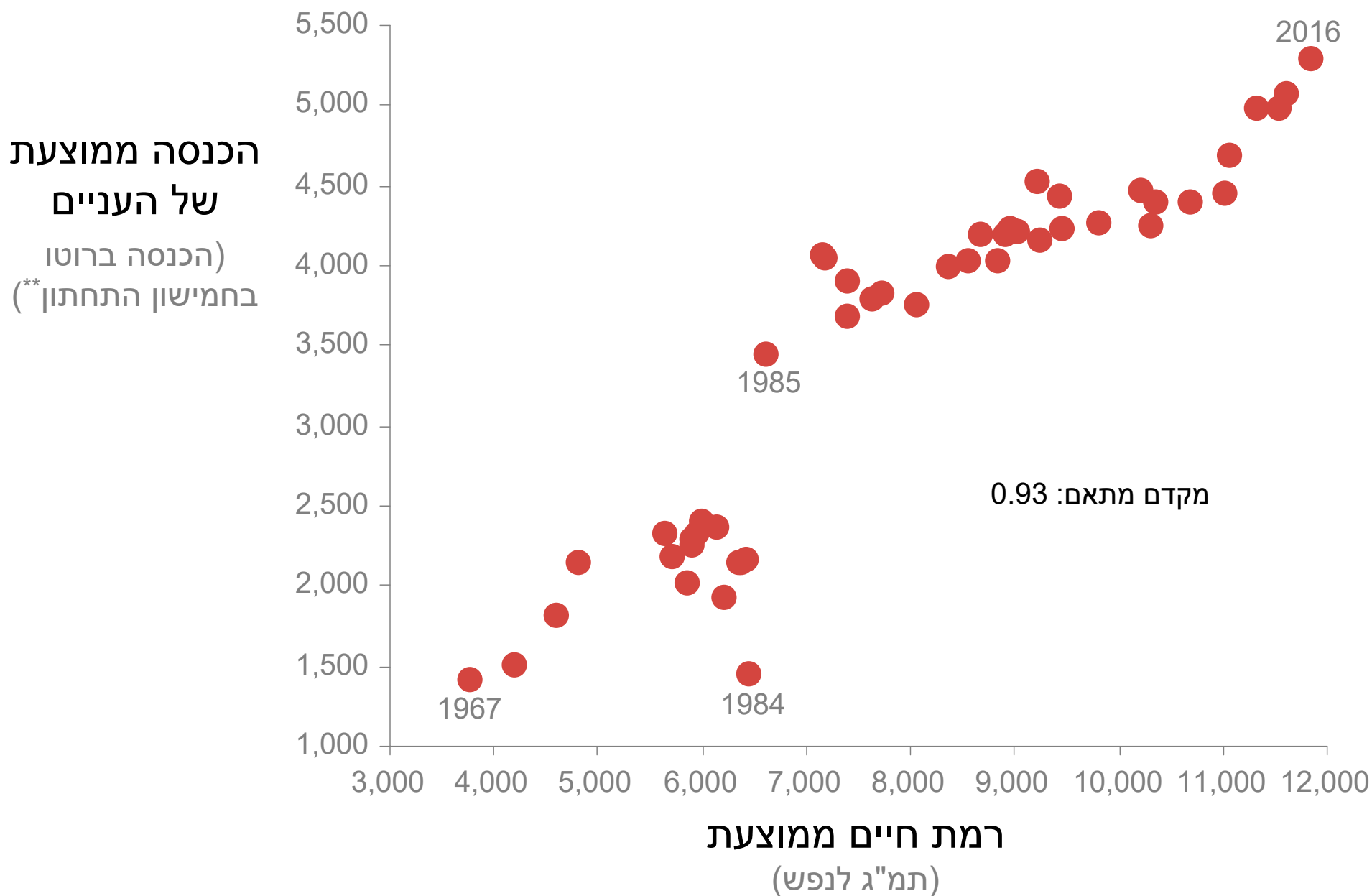

מקור: דן בן-דוד, מוסד שורש ואוניברסיטת תל אביב
נתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

שינוי מצטבר בהכנסה הכספית החודשית ברוטו של משקי בית שבראשם שכירים (עירוניים בלבד עד 1998)

רמת חיים במדינה ורמת חיים של העניים*

ישראל, 1967-2016

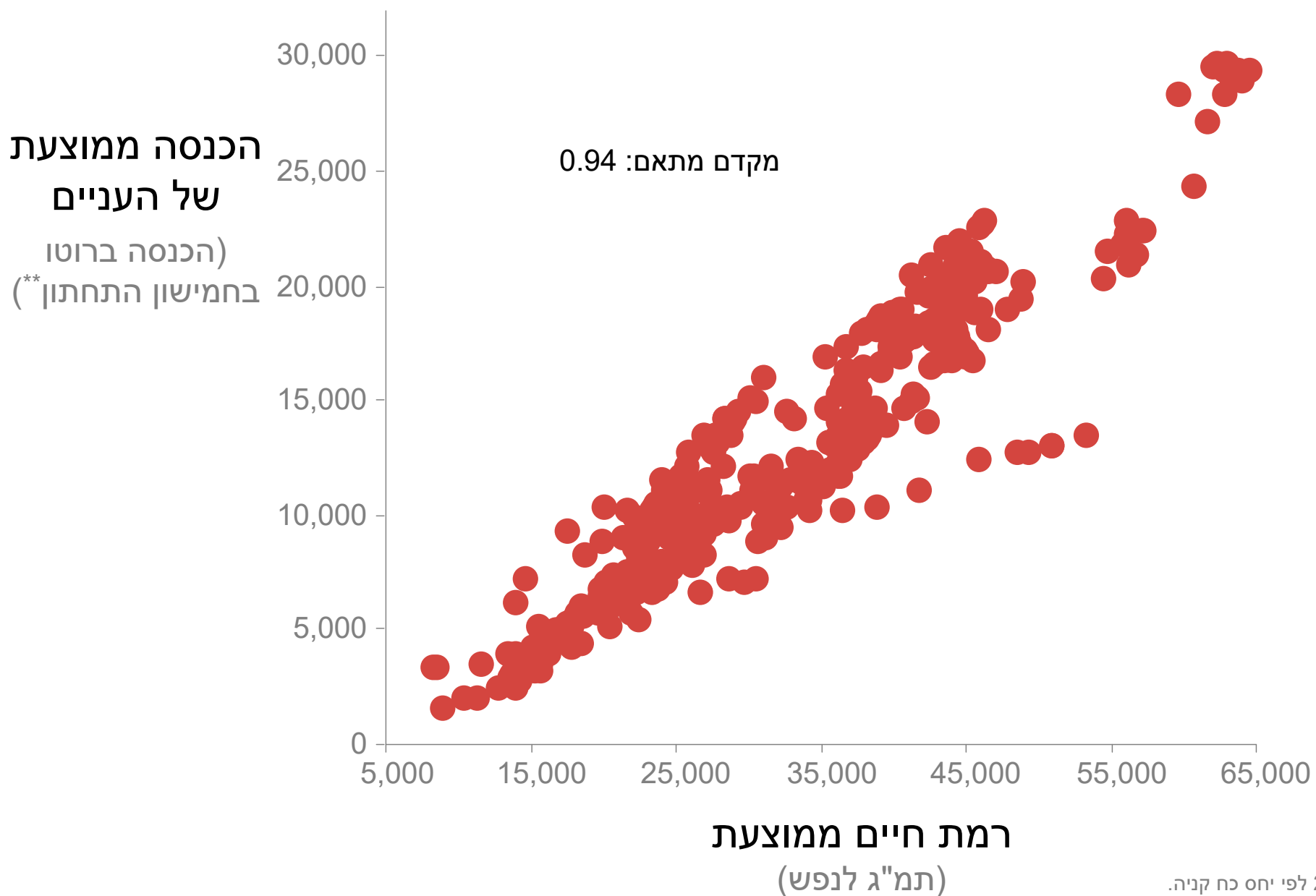

מקור: דן בן-דוד, רבעון לכלכלה, 2003 (מעודכן)
נתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

* בש"ח של 2015
** הכנסה ממוצעת של משק בית בחמישון התחתון (עירוניים בלבד עד 1998)

רמת חיים במדינה ורמת חיים של העניים*

מדינות OECD, 1990-2017

* בדולרים של 2011 לפי יחס כח קניה.
381 תצפיות מ-33 מדינות OECD.

** הכנסה ממוצעת בחמישון התחתון לפי Dollar-Kraay 2011.
חלקו של החמישון כפול התוצר לנפש חלקי 0.2.

מקור: דן בן-דוד, רבעון לכלכלה, 2003 (מעודכן)
נתונים: הבנק העולמי

• **מקטין אי-שוויון ועוני**

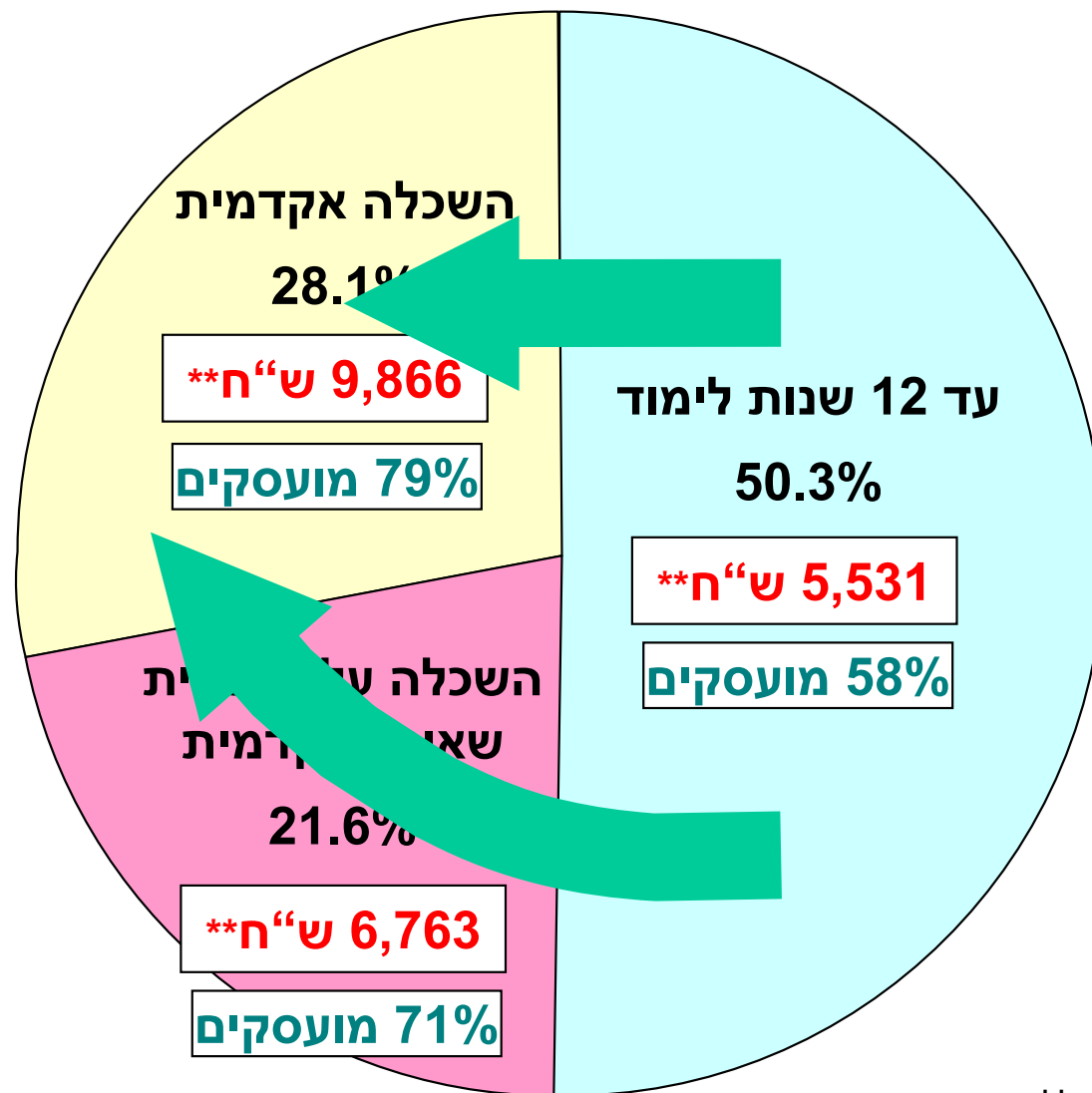
בהכנסות ברוטו

• **מגביר צמיחה**

פתרון מערכת

התפלגות ההשכלה, 2005

בכח העבודה האזרחי* (גילאי 25-54)

הרעיון המרכזי:

הגברה כללית של השכלת העובדים

• **תקטין אי-שוויון בהכנסות ברוטו**

- שיפור אצל מי שעובר.

- שיפור אצל מי נשאר בצד ימין כתוצאה מהקטנת היצע המשכילים-פחות.

- מיתון בעלויות השכר בצד שמאל כתוצאה מהגדלת היצע המשכילים-יותר.

• **תגביר צמיחה**

- כתוצאה מהגדלת שיעור ההשכלה הכללית בישראל.

מקור: דן בן-דוד, אוניברסיטת תל-אביב

עיבוד נתוני סקרי כח אדם והכנסות של הלמ"ס

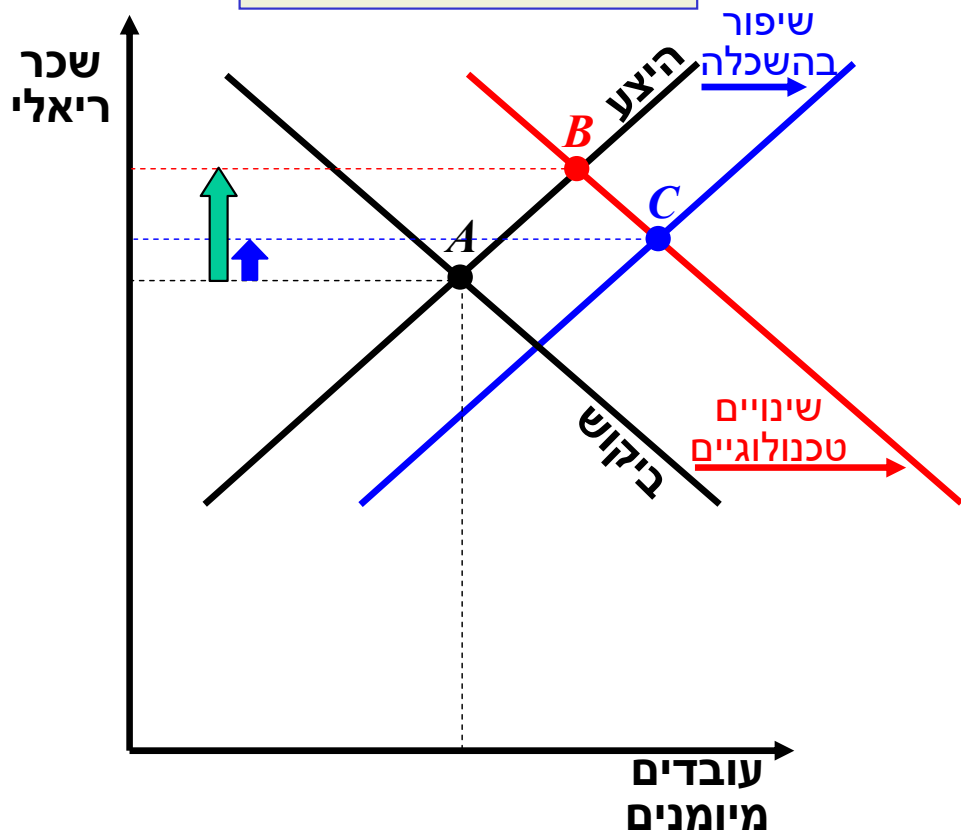
* אינו כולל גברים חרדים.

** הכנסה חודשית ברוטו של שכירים

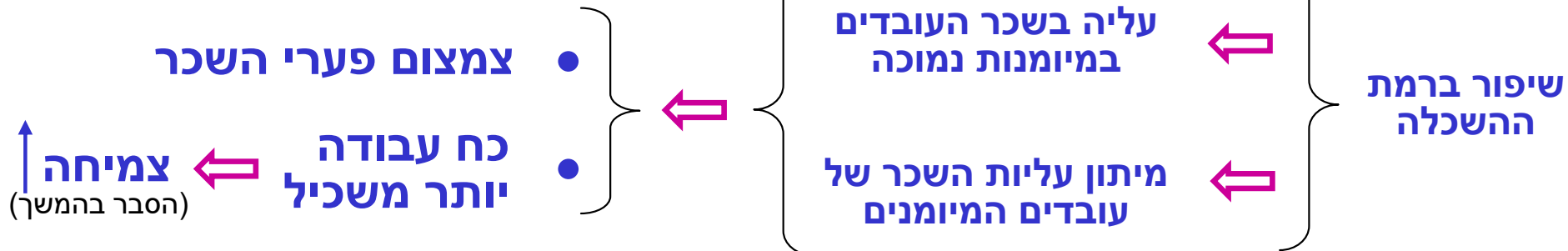
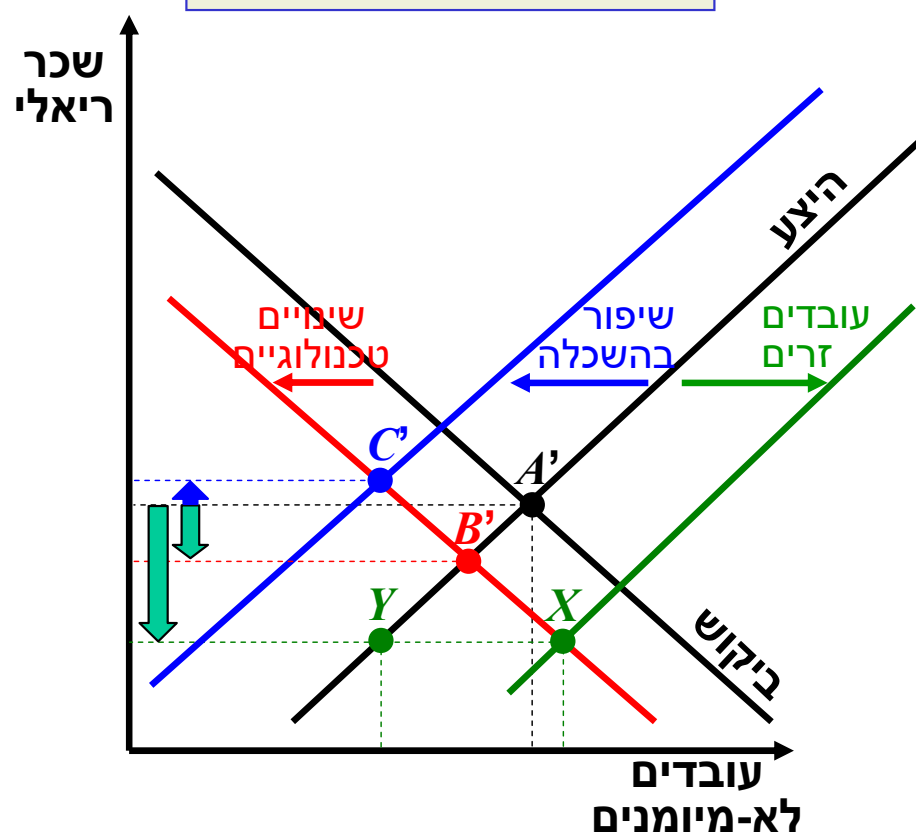
העלאת רמת ההשכלה

השפעה על אי-השוויון וצמיחה

שוק העבודה
לעובדים מיומנים

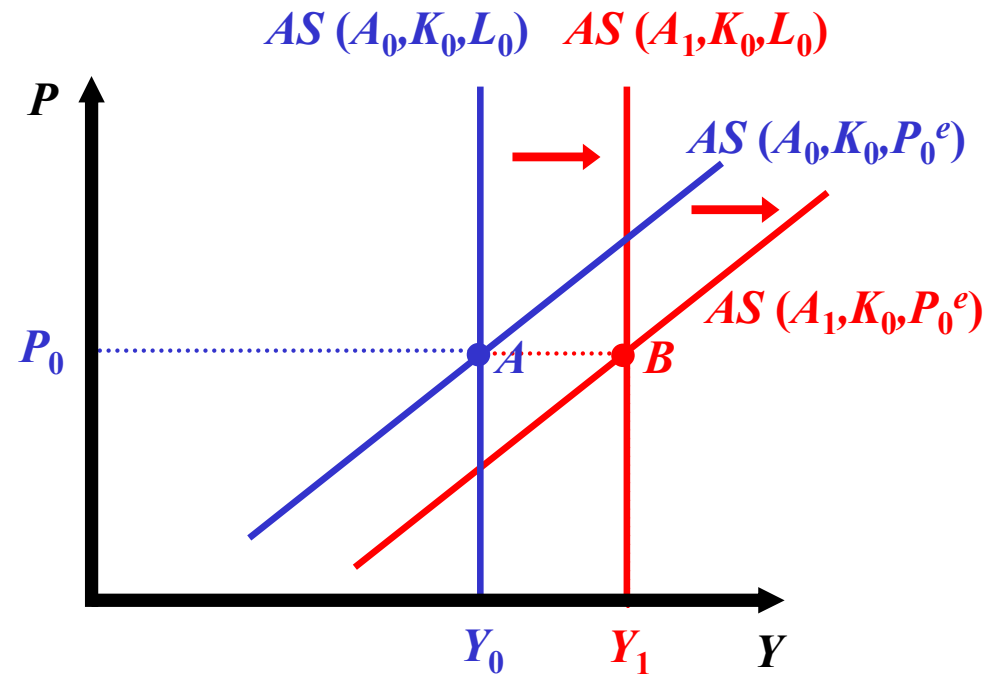
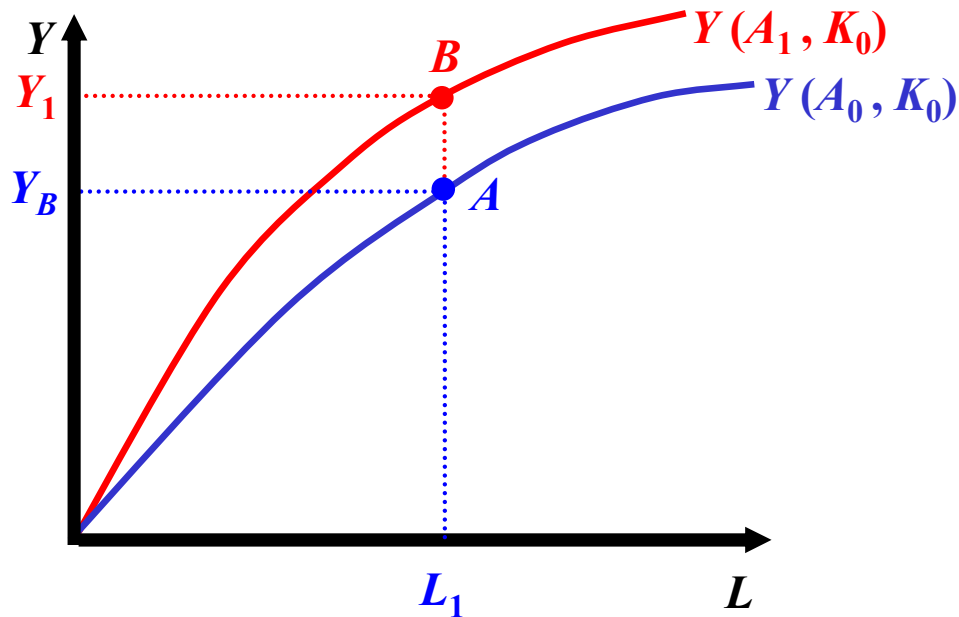

שוק העבודה
לעובדים לא-מיומנים

העלאת רמת ההשכלה

השפעה על רמת התוצר

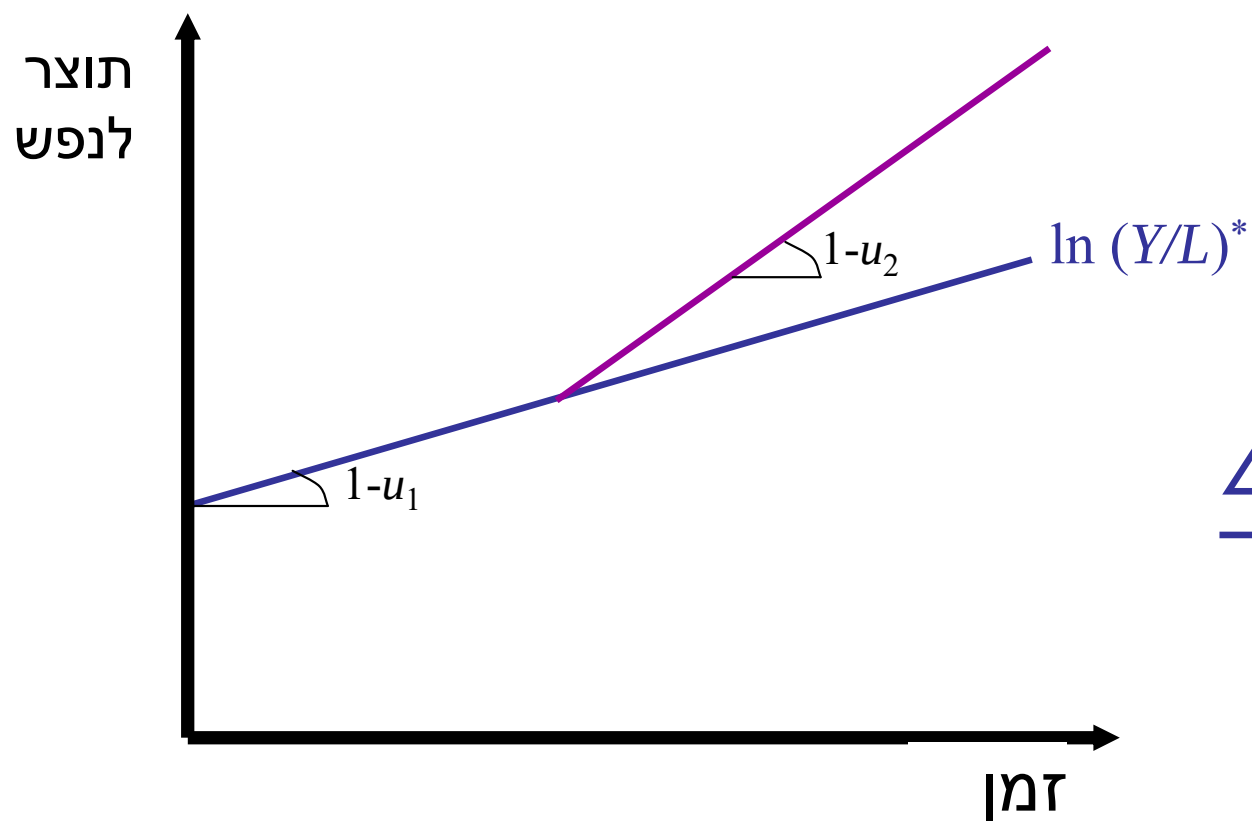

ככל שהעליה ברמת ההשכלה מגדילה פריון, אזי

$$\uparrow Y \Leftarrow \uparrow MP_L \Leftarrow \uparrow A$$

העלאת רמת ההשכלה

השפעה על הצמיחה הכלכלית

$$\frac{\Delta \left(\frac{Y}{L} \right)}{\left(\frac{Y}{L} \right)} = 1 - u$$

העלאת רמת ההשכלה מעבירה את המדינה
למסלול צמיחה תלול יותר
המאופיין על ידי צמיחה בת קיימא גבוהה יותר.

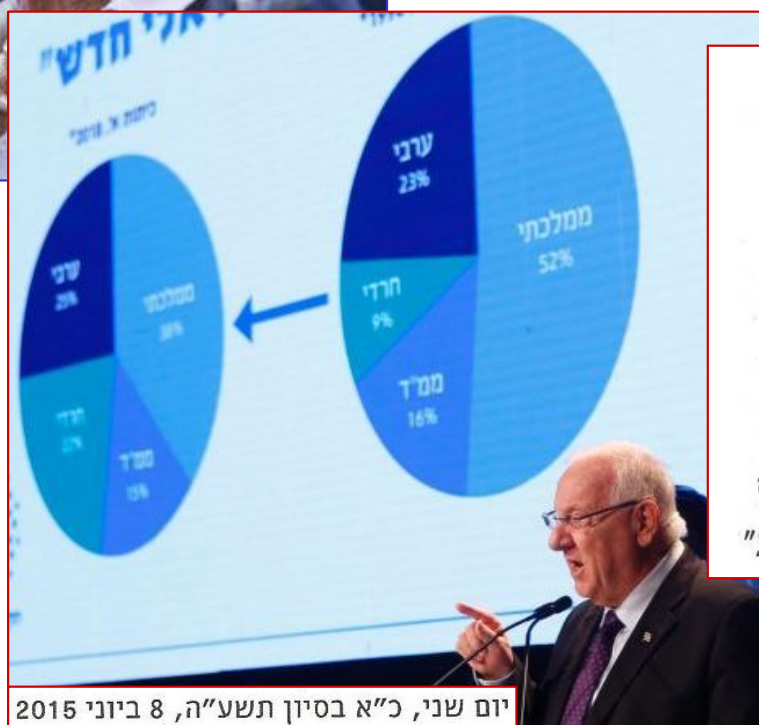
מבט קדימה

האזהרה הדרמטית של נגידת בנק ישראל קרנית פלוג

"הצמיחה של ישראל צפויה לרדת; יש להביט באומץ במצב ולפעול עתה להגדלת הפריזון" - אומרת הנגידה ■ נקודת התורפה של המשק, על פי בנק ישראל, היא פריזון העבודה הנמוך

מירב ארלוזורוב 02.06.2015 07:12

"המגמות הצפויות יקטינו את צמיחת המשק בעשורים הבאים. כדי להבטיח את עתידנו הכלכלי והחברתי עלינו להביט באומץ בתמונת המצב הנוכחית, ולפעול כבר עכשיו כדי להבטיח גידול בפריזון

ריבלין: החברה משנה את פניה, ההרחקה הקולקטיבית מסוכנת

בנאום בכנס הרצליה אמר הנשיא כי נוצר "סדר ישראלי חדש של ארבעה שבטים. יש לעבור מתפיסת רוב ומיעוט לתפיסת שותפות"

הארץ

זהירות, פשיטת רגל

מאמר המערכת
02.06.2015

הארץ

אזהרה ממשד האוצר: ישראל בדרך לפשיטת רגל

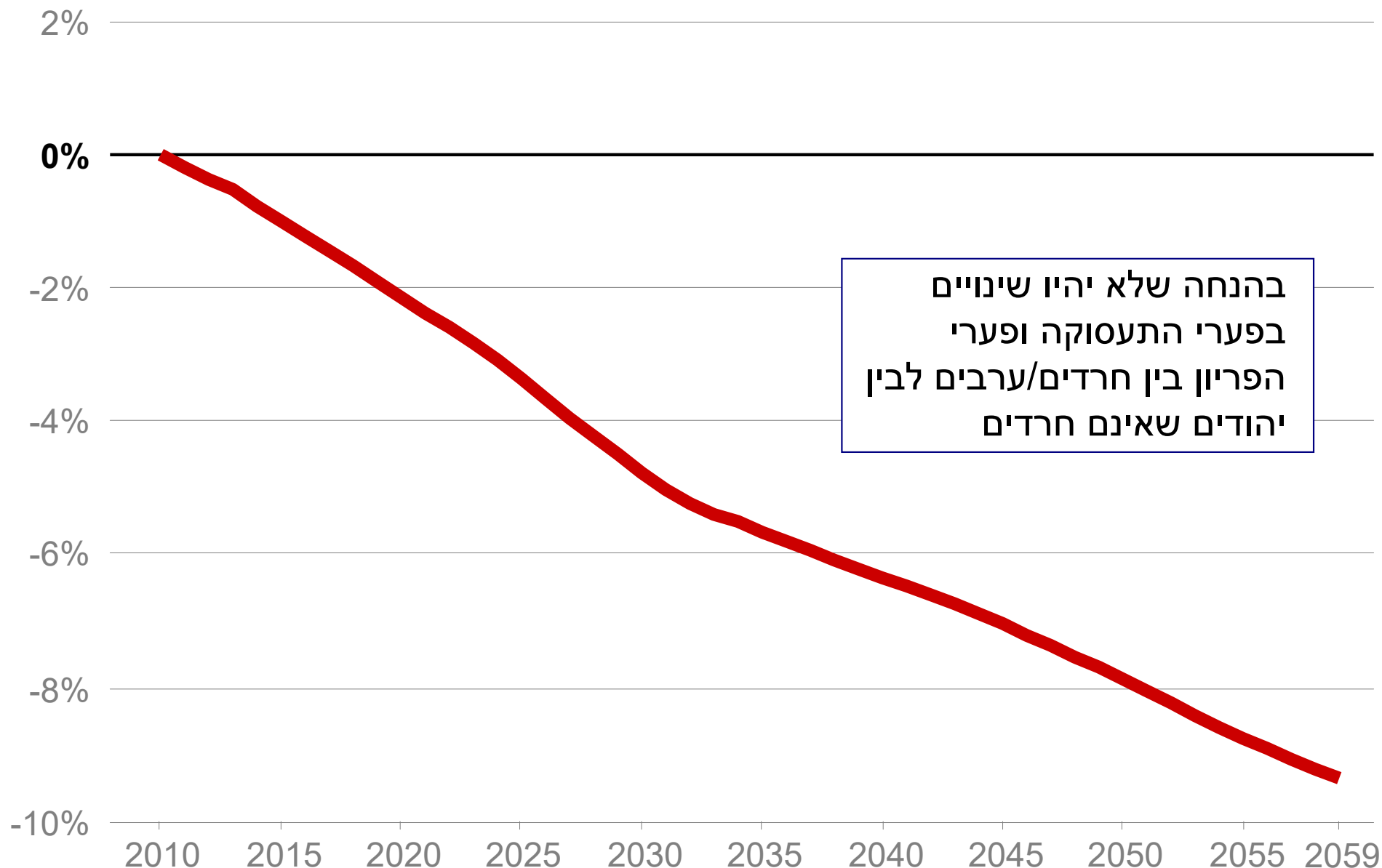
החרדים יצאו מהבחירות האחרונות שיכורי ניצחון, אלא שלפי תחזית שנערכה במשרד האוצר ל-45 השנים הקרובות, הדוד סם מתל אביב, ועמו קופת המדינה, עומדים לפשוט את הרגל

מירב ארלוזורוב 01.06.2015 07:10

"בתוך כמה עשורים כמחצית מאוכלוסיית ישראל תהיה אוכלוסייה חלשה, ששיעור התעסוקה בקרבה נמוך, ומי שלא מובטל בה עובד בעיקר במקצועות ירודים, תמורת שכר נמוך. מבחינת מדינת ישראל המשמעות היא התרסקות צפויה של הפריזון, התוצר וההכנסות ממסים, וכן האצת ההגירה של בעלי ההשכלה והממון ממנה."

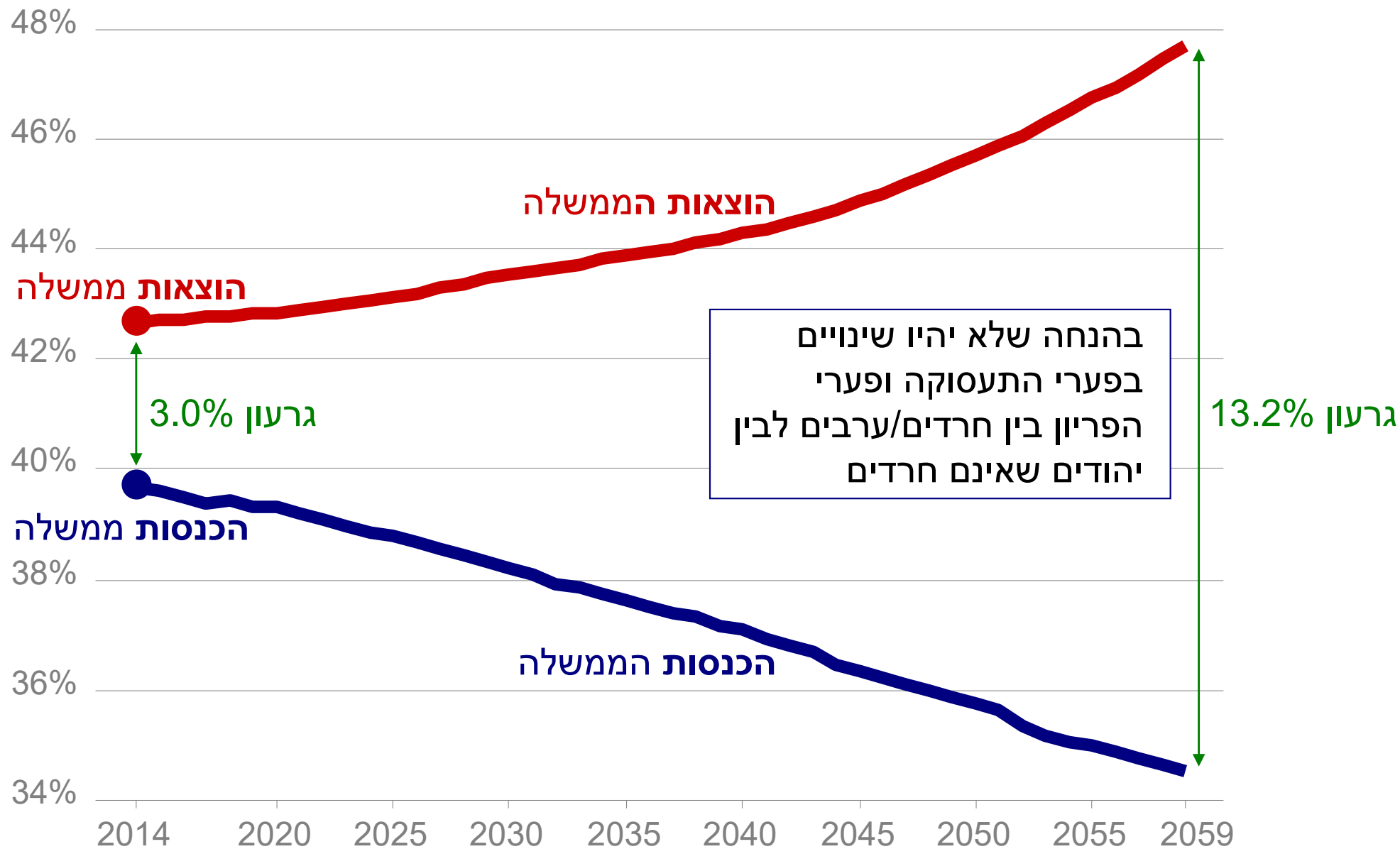
תחזית לשיעורי השתתפות עתידיים בכח העבודה

2010-2059

תחזית להכנסות והוצאות ממשלה עתידיים

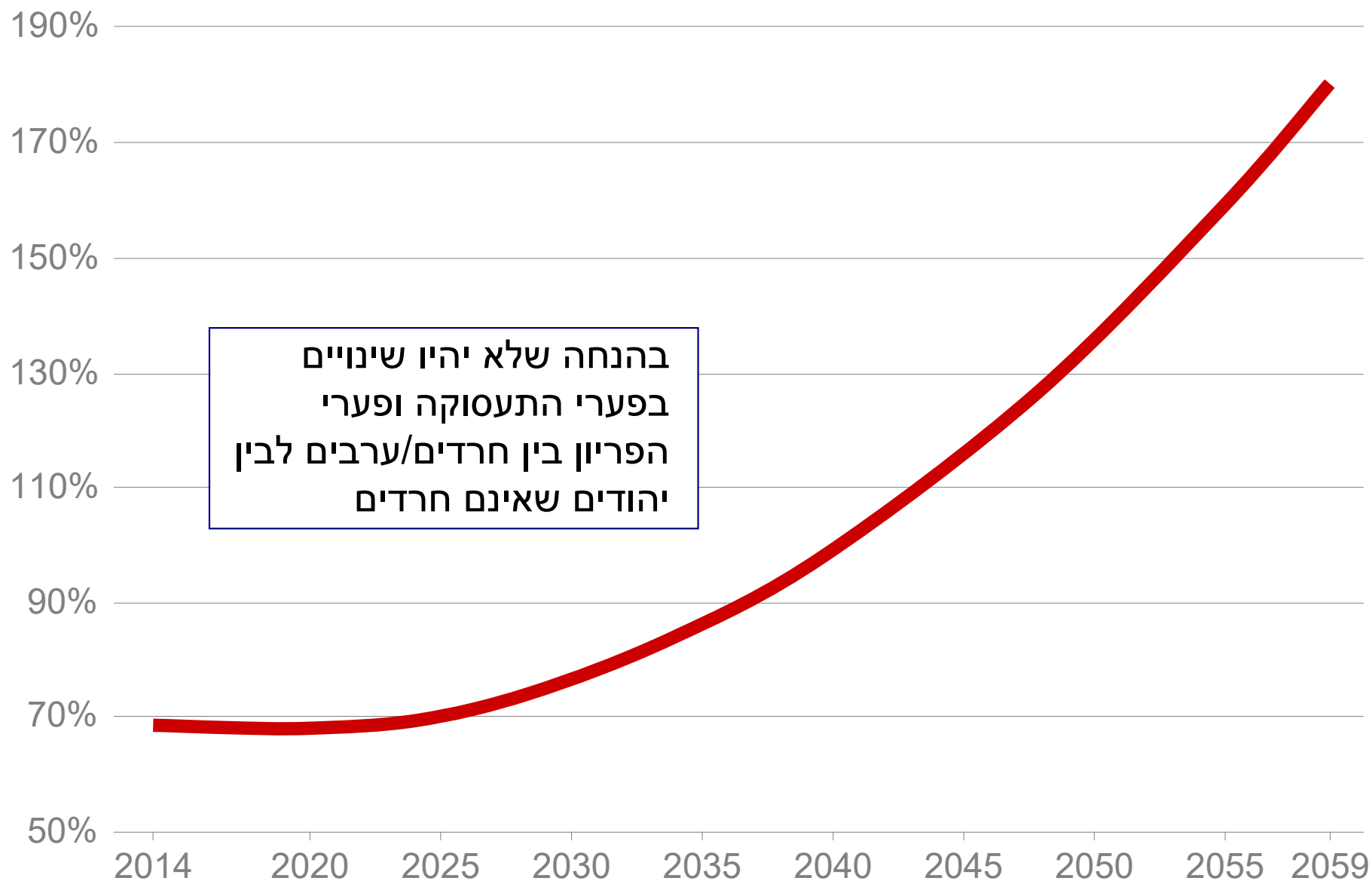
כאחוז מהתמ"ג, 2014-2059

מקור: המועצה הלאומית לכלכלה, משרד ראש הממשלה
נתונים: משרד האוצר

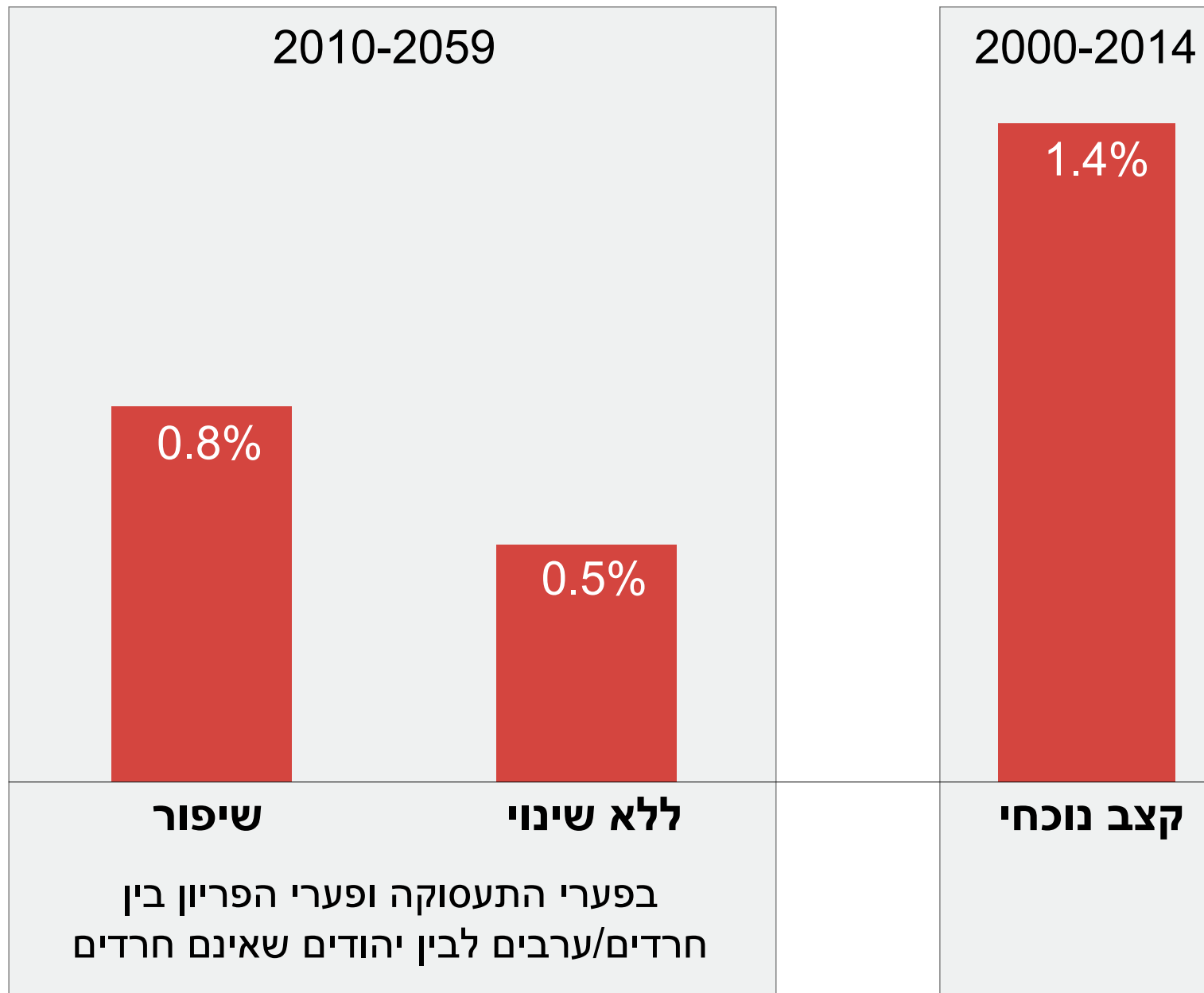
תחזית ליחסי חוב-תוצר עתידיים

2014–2059

תרחישי צמיחה כלכלית עתידית

שיעורי צמיחה שנתיים של התמ"ג לנפש

שינויים נדרשים בעדיפויות הלאומיות

מדיניות המעגל הראשון: יצירת תמריצים ומתן כלים

- **הגברת התמריצים לעבוד ולהעסיק**

- החלפת תמריצים לאי-עבודה בתמריצים לעבודה.
- הקטנה ניכרת במספר העובדים הזרים.

- **מתן כלים ותנאים - תוכנית תעסוקה מקיפה**

- תוכנית "הזדמנות שניה" להשלמת השכלה
- הכשרה מקצועית בשיתוף המגזר העסקי
- מערכת השמה המתומרצת לפי הצלחת העובד

מדיניות המעגל השני: יצירת סביבה תומכת ומסייעת

כולל:

- **יום לימודים ארוך ותוכניות העשרה מסובסדות לילדים ונוער אחה"צ**

- **שדרוג תשתיות התחבורה** – הספקת תחבורה ציבורית מהירה וזולה בכל רחבי המדינה

מדיניות המעגל השלישי: תוכנית אסטרטגית רב-שנתית

תקציב המדינה יבנה מחדש מלמעלה למטה, על פי הדרישות התקציביות הנגזרות מסדר העדיפויות הלאומי החדש:

כולל:

- **הגברה ניכרת בשקיפות התקציבית**

- **רפורמה מבנית במערכת החינוך**

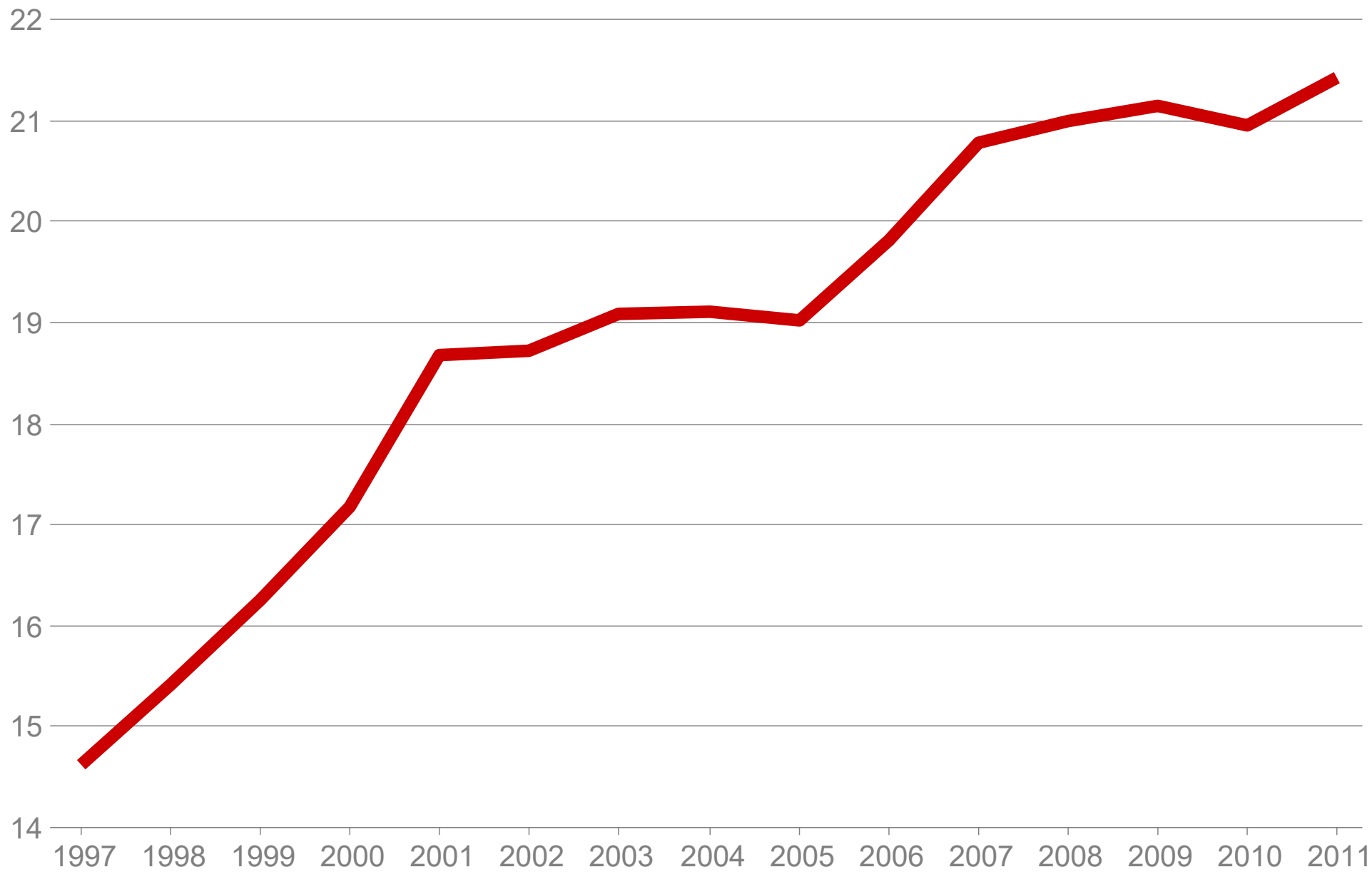
- **הגברת האכיפה של החוק ע"י שדרוג ויעול המשטרה ומערכת המשפט**

- **מדיניות רווחה**

- הבטחת אספקה סדירה של שירותים רפואיים איכותיים לכל
- הבטחת תשלומי ביטוח לאומי שיאפשרו תנאי קיום ומחיה נאותים למי שבאמת נזקק

שכר מינימום בשקלים לשעת עבודה

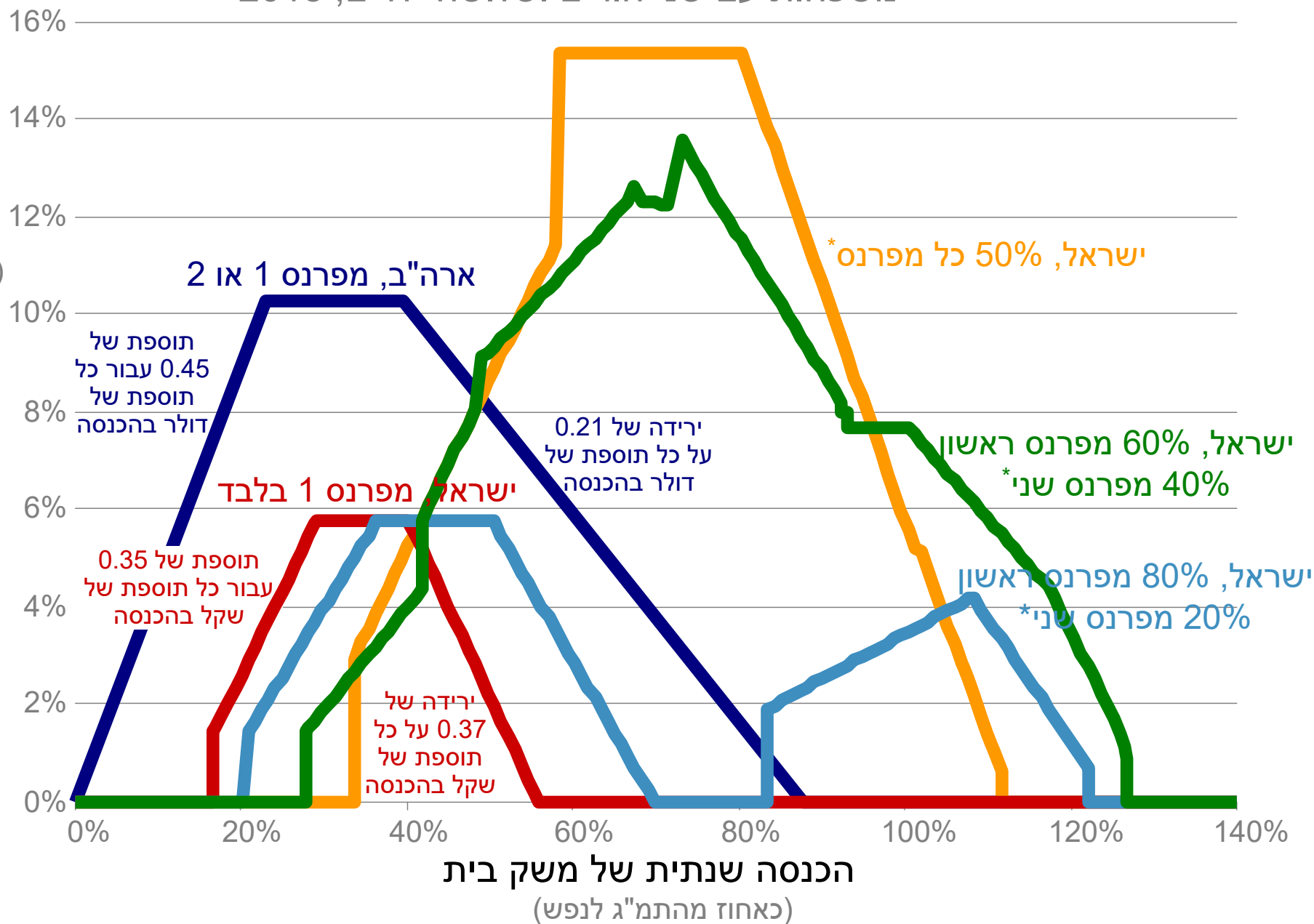
מחירי 2011

מס הכנסה שלילי בארה"ב ובישראל

משפחות עם שני הורים ושלושה ילדים, 2018

מס הכנסה שלילי
(כאחוז מהתמ"ג לנפש)

מקור: דן בן-דוד, מוסד שורש ואוניברסיטת תל אביב

נתונים: רשות מס ההכנסה של ארה"ב, משרד האוצר וה-OECD

* אחוז מסך ההכנסות של משק הבית

שינויים נדרשים בעדיפויות הלאומיות

מדיניות המעגל הראשון: יצירת תמריצים ומתן כלים

- **הגברת התמריצים לעבוד ולהעסיק**

- החלפת תמריצים לא-עבודה בתמריצים לעבודה.

- הקטנה ניכרת במספר העובדים הזרים.

- **מתן כלים ותנאים - תוכנית תעסוקה מקיפה**

- תוכנית "הזדמנות שניה" להשלמת השכלה

- הכשרה מקצועית בשיתוף המגזר העסקי

- מערכת השמה המתומרצת לפי הצלחת העובד

מדיניות המעגל השני: יצירת סביבה תומכת ומסייעת

כולל:

- **יום לימודים ארוך ותוכניות העשרה מסובסדות לילדים ונוער אחה"צ**

- **שדרוג תשתיות התחבורה** – הספקת תחבורה ציבורית מהירה וזולה בכל רחבי המדינה

מדיניות המעגל השלישי: תוכנית אסטרטגית רב-שנתית

תקציב המדינה יבנה מחדש מלמעלה למטה, על פי הדרישות התקציביות

הנגזרות מסדר העדיפויות הלאומי החדש:

כולל:

- **הגברה ניכרת בשקיפות התקציבית**

- **רפורמה מבנית במערכת החינוך**

- **הגברת האכיפה של החוק ע"י שדרוג ויעול המשטרה ומערכת המשפט**

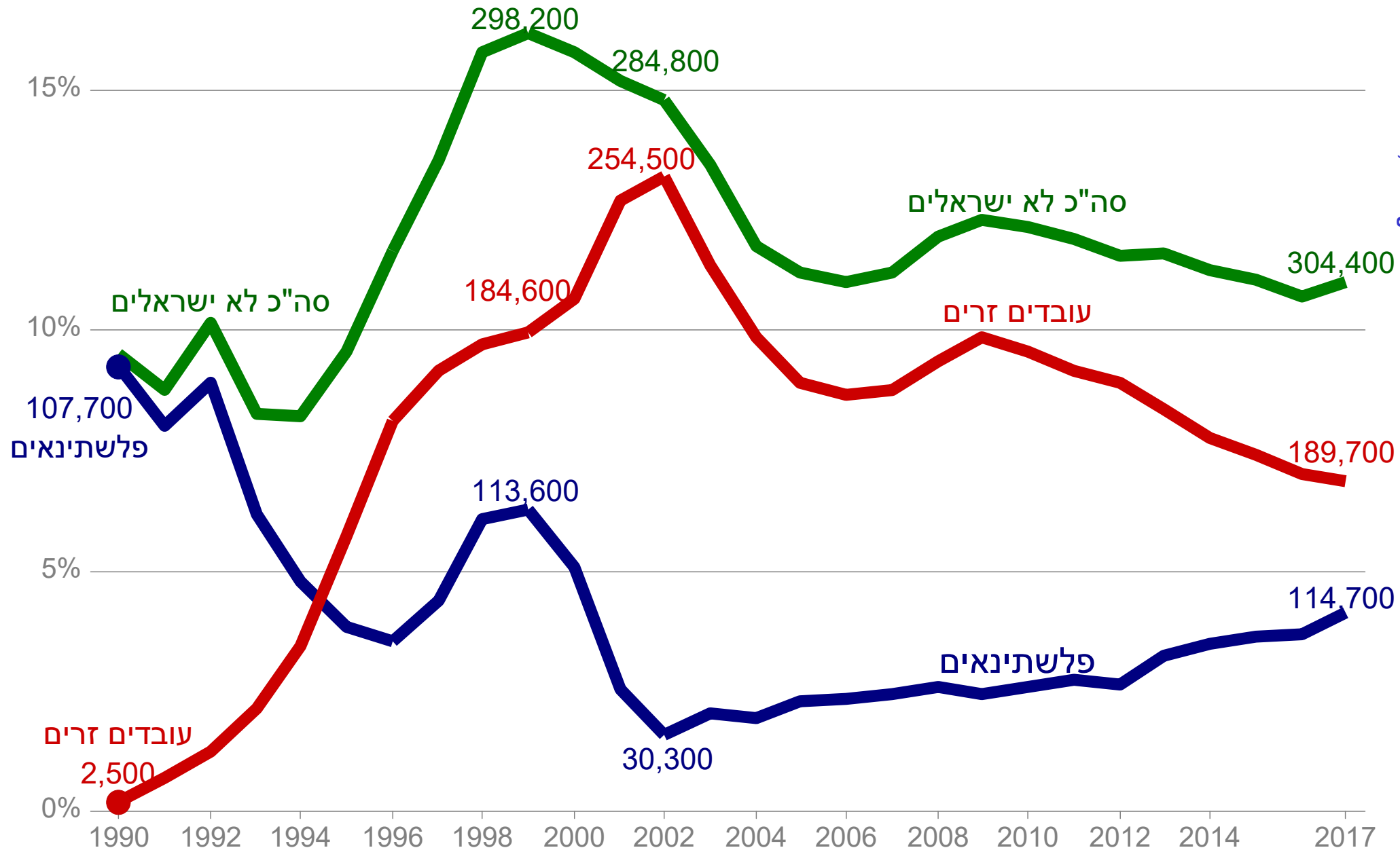
- **מדיניות רווחה**

- הבטחת אספקה סדירה של שירותים רפואיים איכותיים לכל

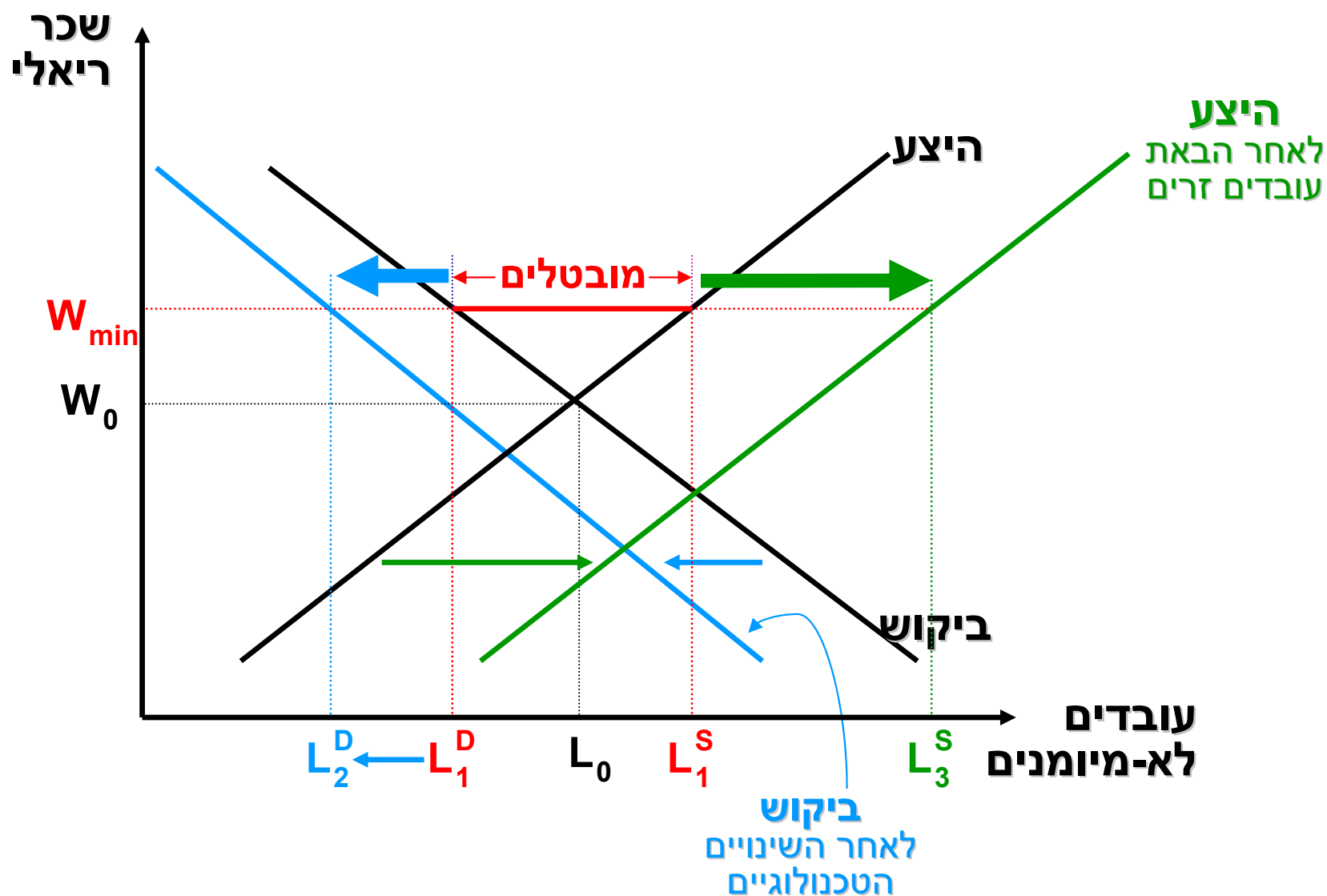
- הבטחת תשלומי ביטוח לאומי שיאפשרו תנאי קיום ומחיה נאותים למי שבאמת נזקק

עובדים לא-ישראלים, 1990-2017*

כאחוז מהעובדים בסקטור העסקי

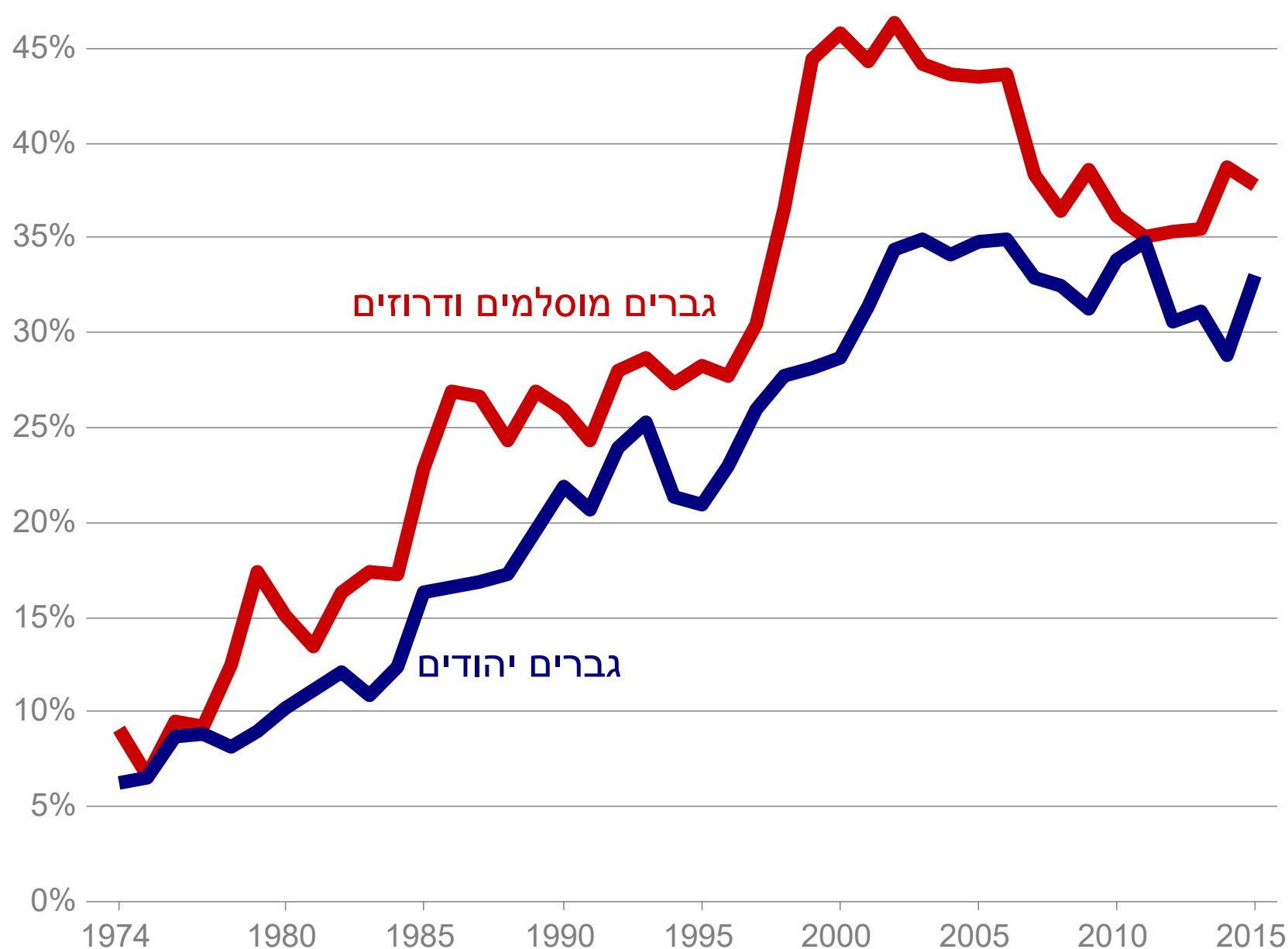

השפעת העובדים הזרים על שוק העובדים הלא-מיומנים בישראל

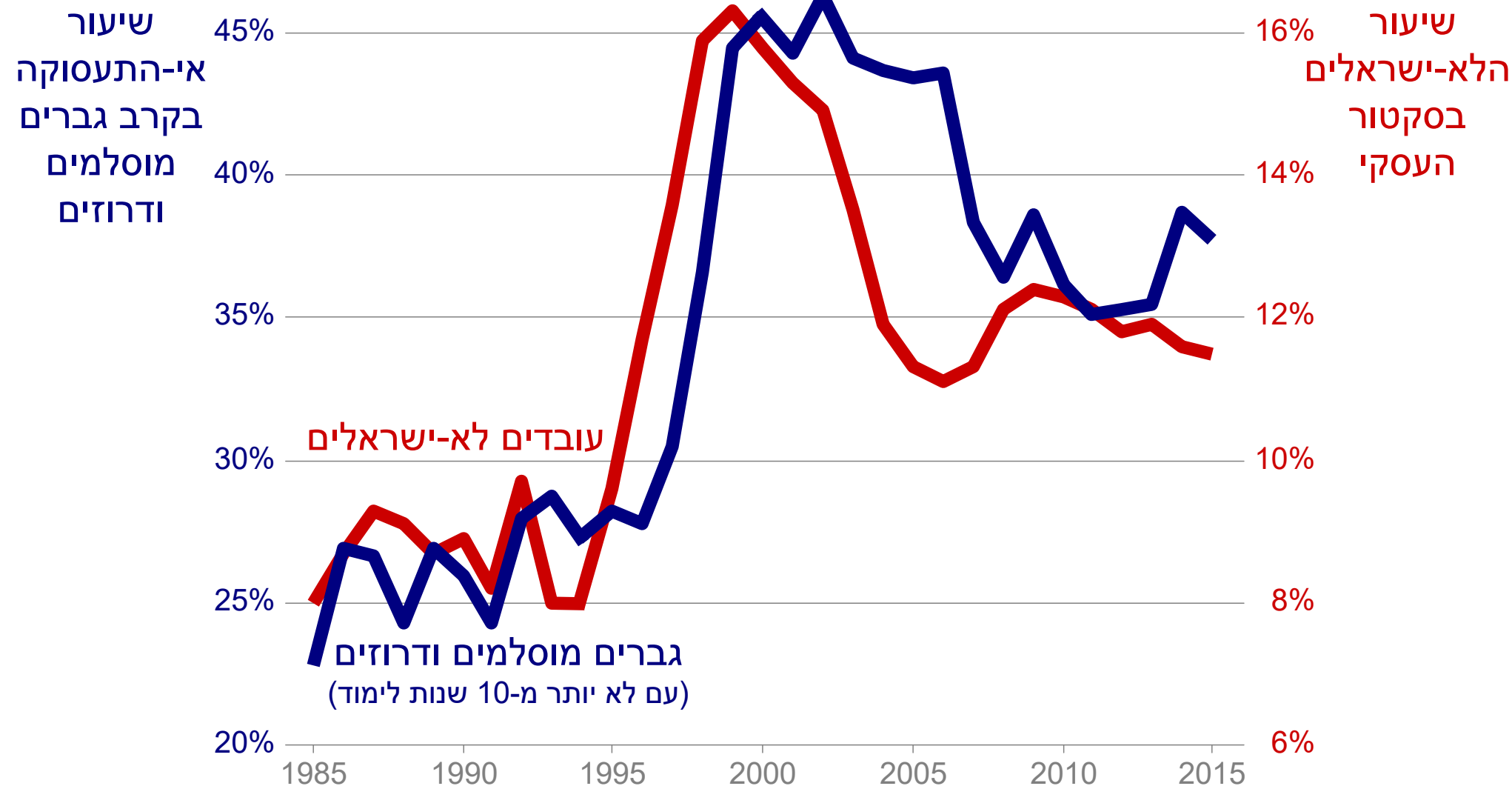
שיעורי אי-תעסוקה בקרב גברים עם השכלה נמוכה

גברים בגילאים 35-54 עם לא יותר מ-10 שנות לימוד, 1974-2015

שיעור העובדים לא-ישראלים מול שיעור אי-התעסוקה בקרב גברים בעלי השכלה נמוכה

שיעור אי-תעסוקה בקרב גברים מוסלמים ודרוזים בגילאים 35-54 עם לא יותר מ-10 שנות לימוד מול שיעור הלא-ישראלים* בסקטור העסקי

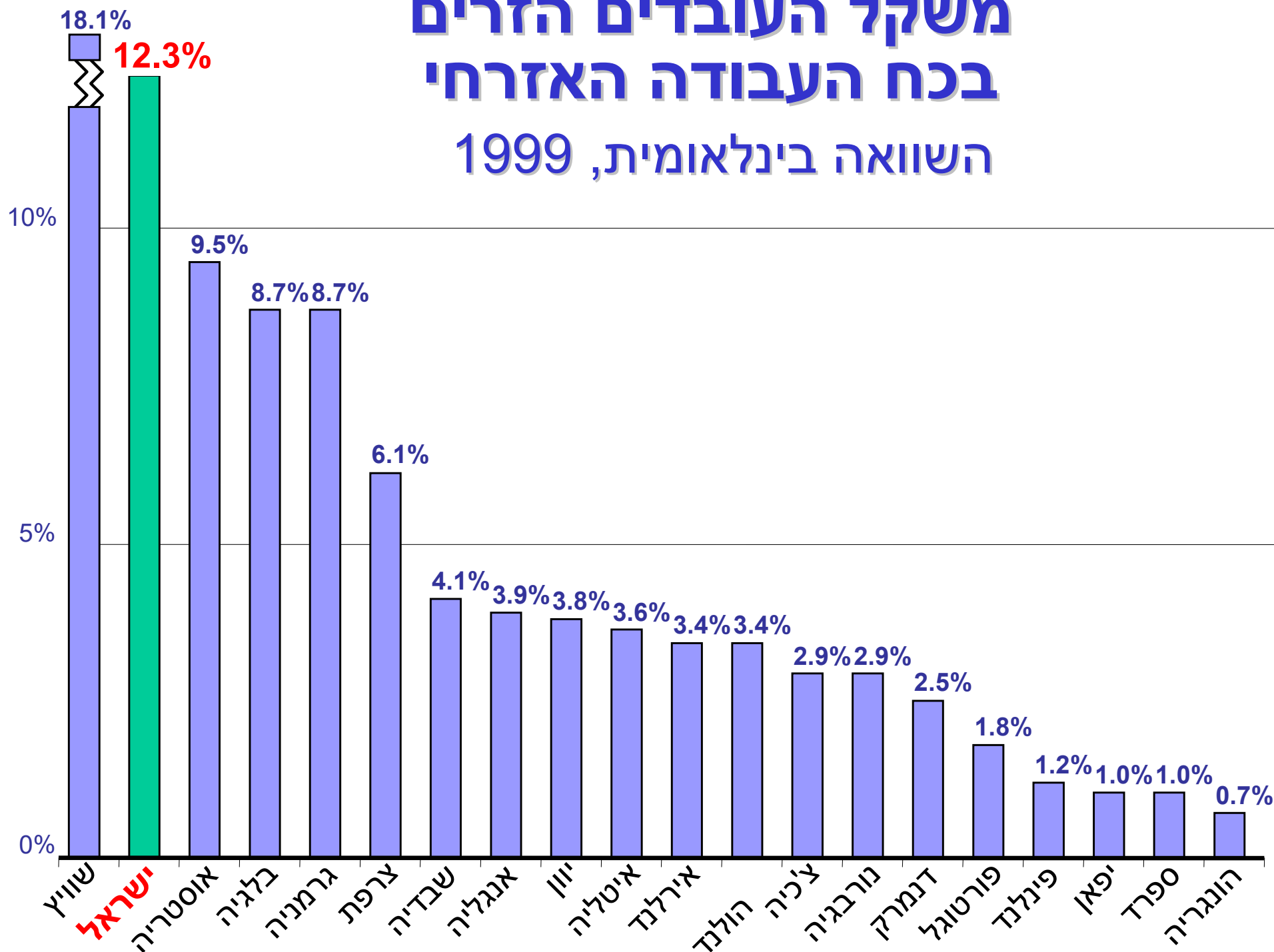

מקור: דן בן-דוד, דו"ח מצב המדינה 2009 (מעודכן)
נתונים: למ"ס ובנק ישראל

* כולל עובדים עם וכלי היתר

משקל העובדים הזרים בכח העבודה האזרחי השוואה בינלאומית, 1999

יחסי הכוח העובד נכון ל-1999

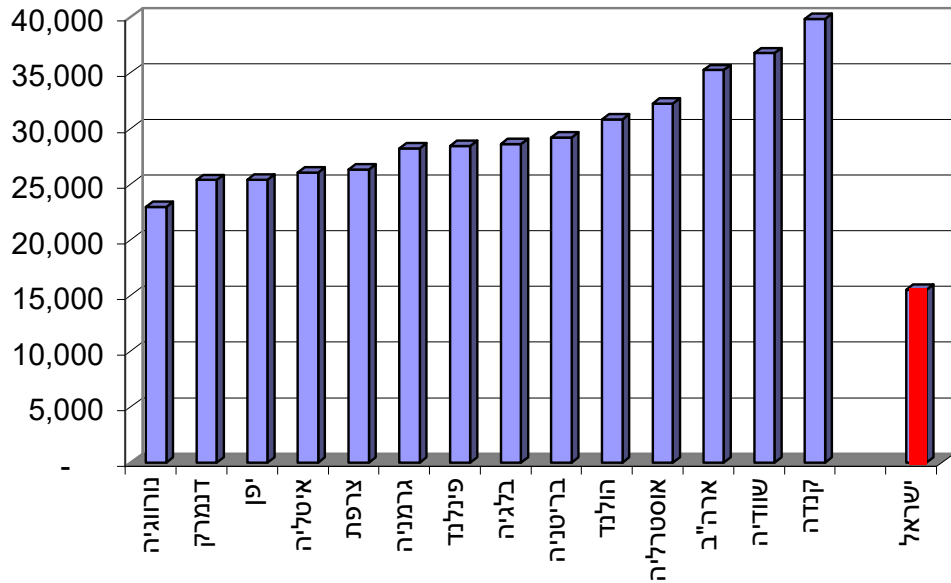
* כח העבודה אזרחי הכולל עובדים מקומיים וזרים

מקור: דן בן-דוד, רבעון לכלכלה, 2003, עיבוד נתוני ה-OECD ובנק ישראל

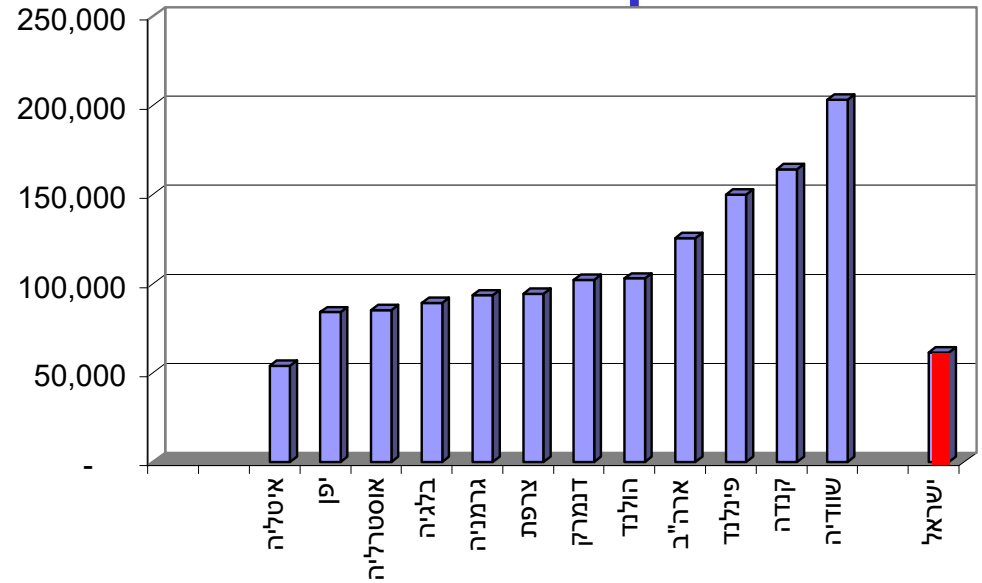
השוואת ענף הבנייה למדינות שונות

בדולרים של 1990

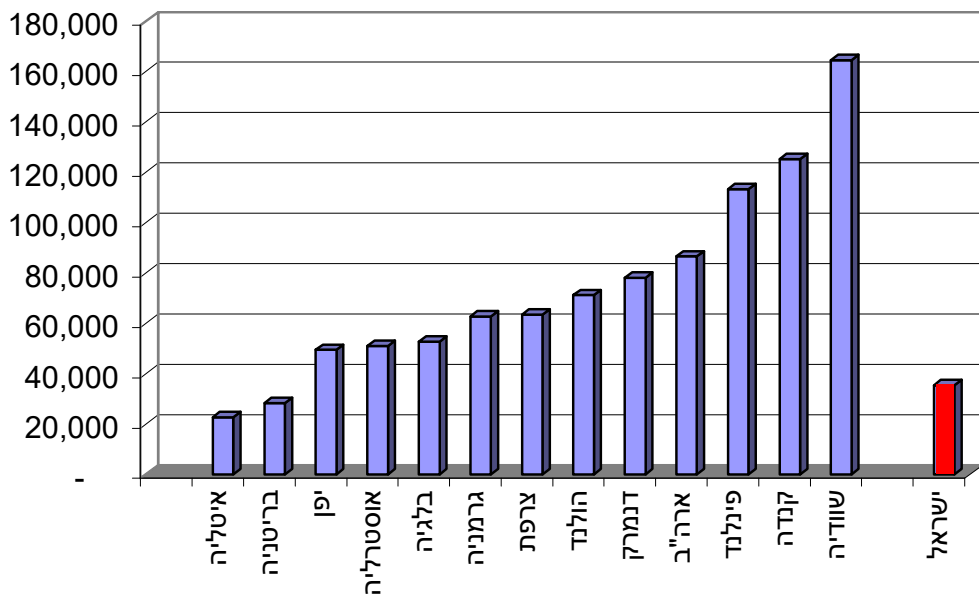
עלות שכר שנתית לעובד

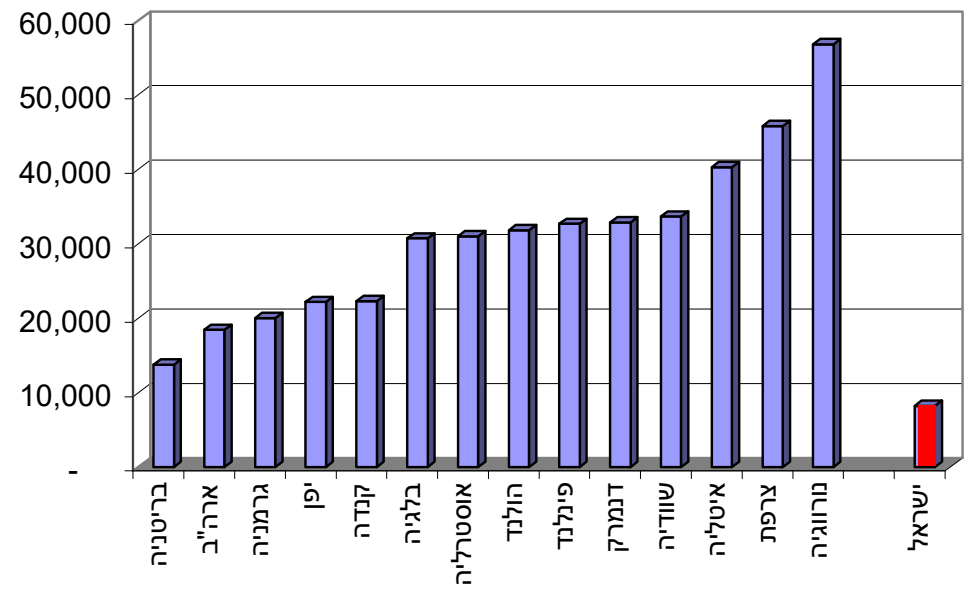
תפוקה לעובד

תשומות לעובד

מלאי הון לעובד

מקור: אפלייד אקונומיקס בע"מ

המדיניות הדרושה:

צמצום ניכר ומהיר בהעסקת עובדים זרים

הדרך:

הקטנה משמעותית של הביקוש

- אכיפת כל חוקי העבודה הקיימים
- הטלת פרמיה על העסקת עובד זר

שינויים נדרשים בעדיפויות הלאומיות

מדיניות המעגל הראשון: יצירת תמריצים ומתן כלים

- **הגברת התמריצים לעבוד ולהעסיק**
 - החלפת תמריצים לאי-עבודה בתמריצים לעבודה.
 - הקטנה ניכרת במספר העובדים הזרים.
- **מתן כלים ותנאים - תוכנית תעסוקה מקיפה**
 - תוכנית "הזדמנות שניה" להשלמת השכלה
 - הכשרה מקצועית בשיתוף המגזר העסקי
 - מערכת השמה המתומרצת לפי הצלחת העובד

מדיניות המעגל השני: יצירת סביבה תומכת ומסייעת

- **יום לימודים ארוך ותוכניות העשרה מסובסדות לילדים ונוער אחה"צ**
- **שדרוג תשתיות התחבורה** – הספקת תחבורה ציבורית מהירה וזולה בכל רחבי המדינה

מדיניות המעגל השלישי: תוכנית אסטרטגית רב-שנתית

תקציב המדינה יבנה מחדש מלמעלה למטה, על פי הדרישות התקציביות הנגזרות מסדר העדיפויות הלאומי החדש:

• **הגברה ניכרת בשקיפות התקציבית**

• **רפורמה מבנית במערכת החינוך**

• **הגברת האכיפה של החוק ע"י שדרוג ויעול המשטרה ומערכת המשפט**

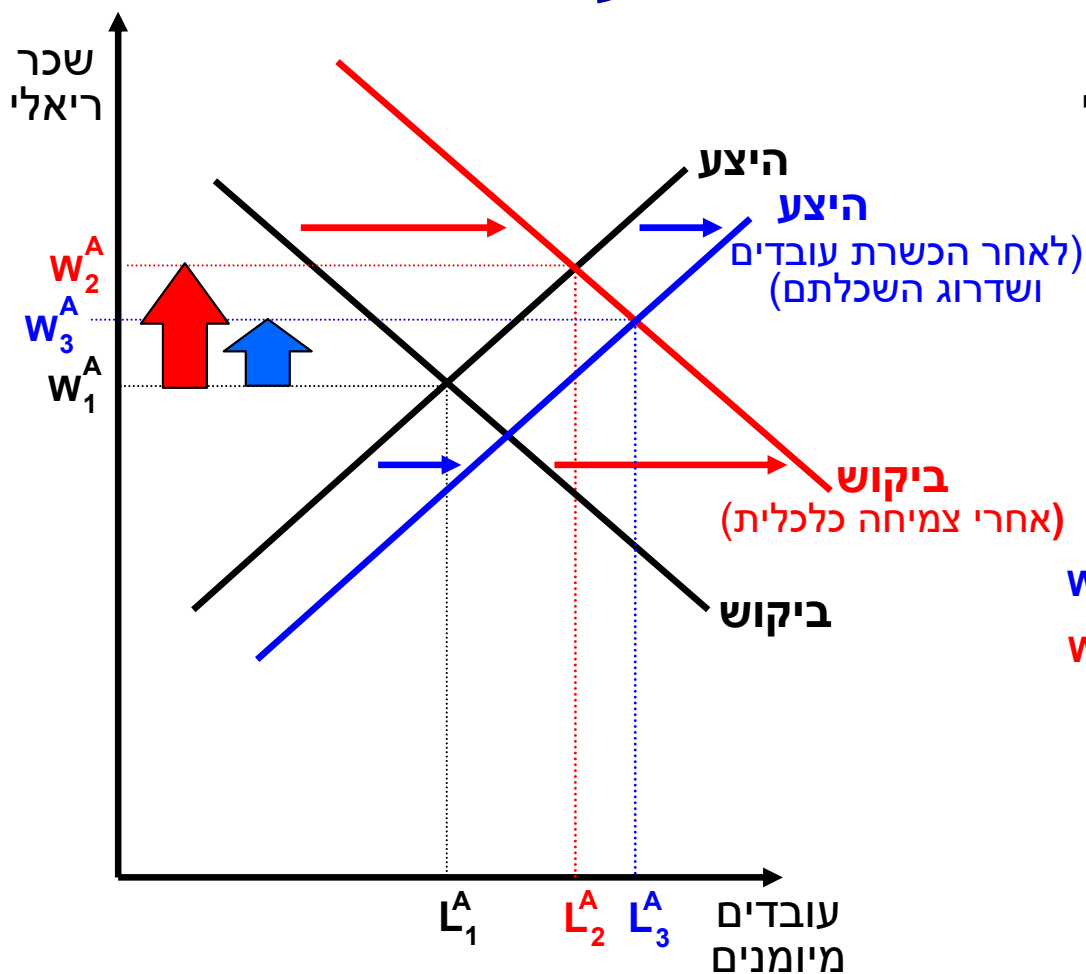
• **מדיניות רווחה**

- הבטחת אספקה סדירה של שירותים רפואיים איכותיים לכל
- הבטחת תשלומי ביטוח לאומי שיאפשרו תנאי קיום ומחיה נאותים למי שבאמת נזקק

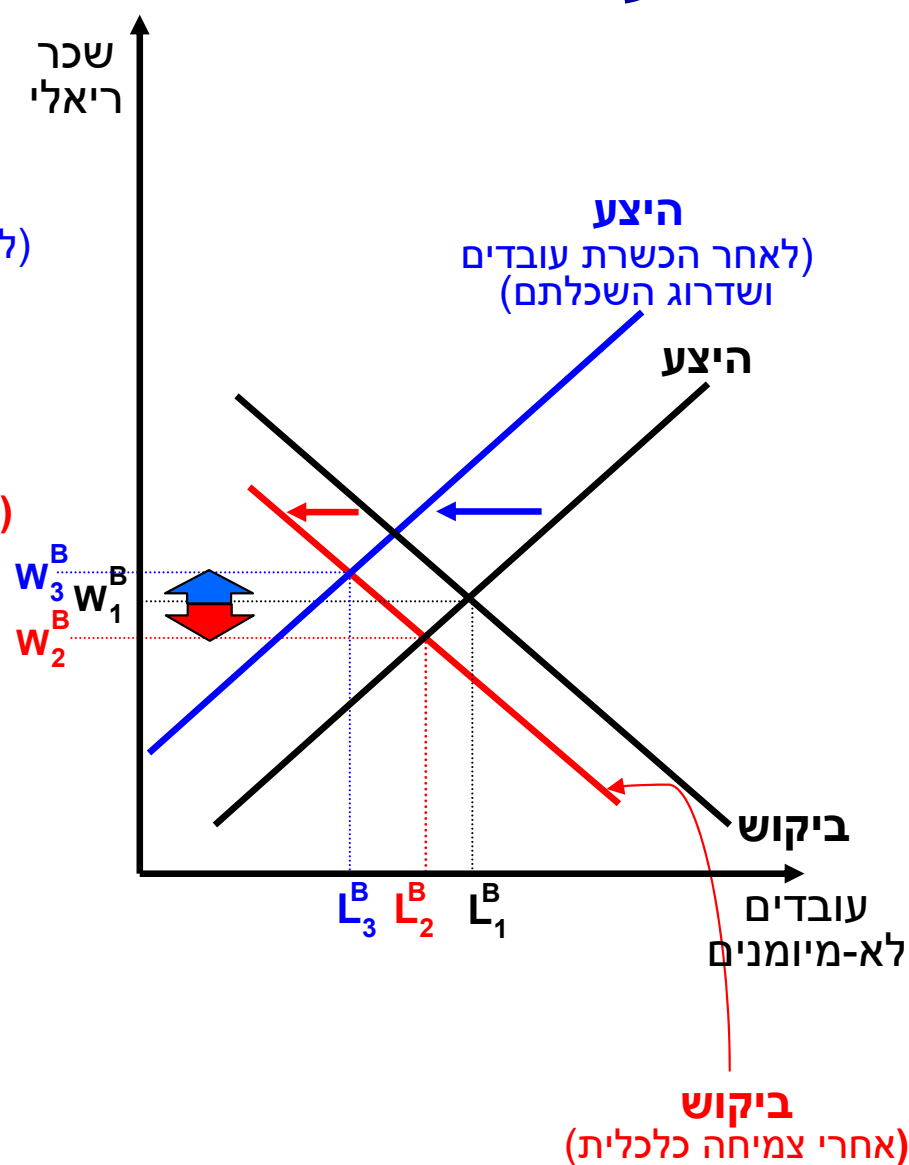
קשר בין חינוך, תעסוקה והכנסה

צמיחה כלכלית ושוק העבודה

(A) שוק העבודה
לעובדים מיומנים

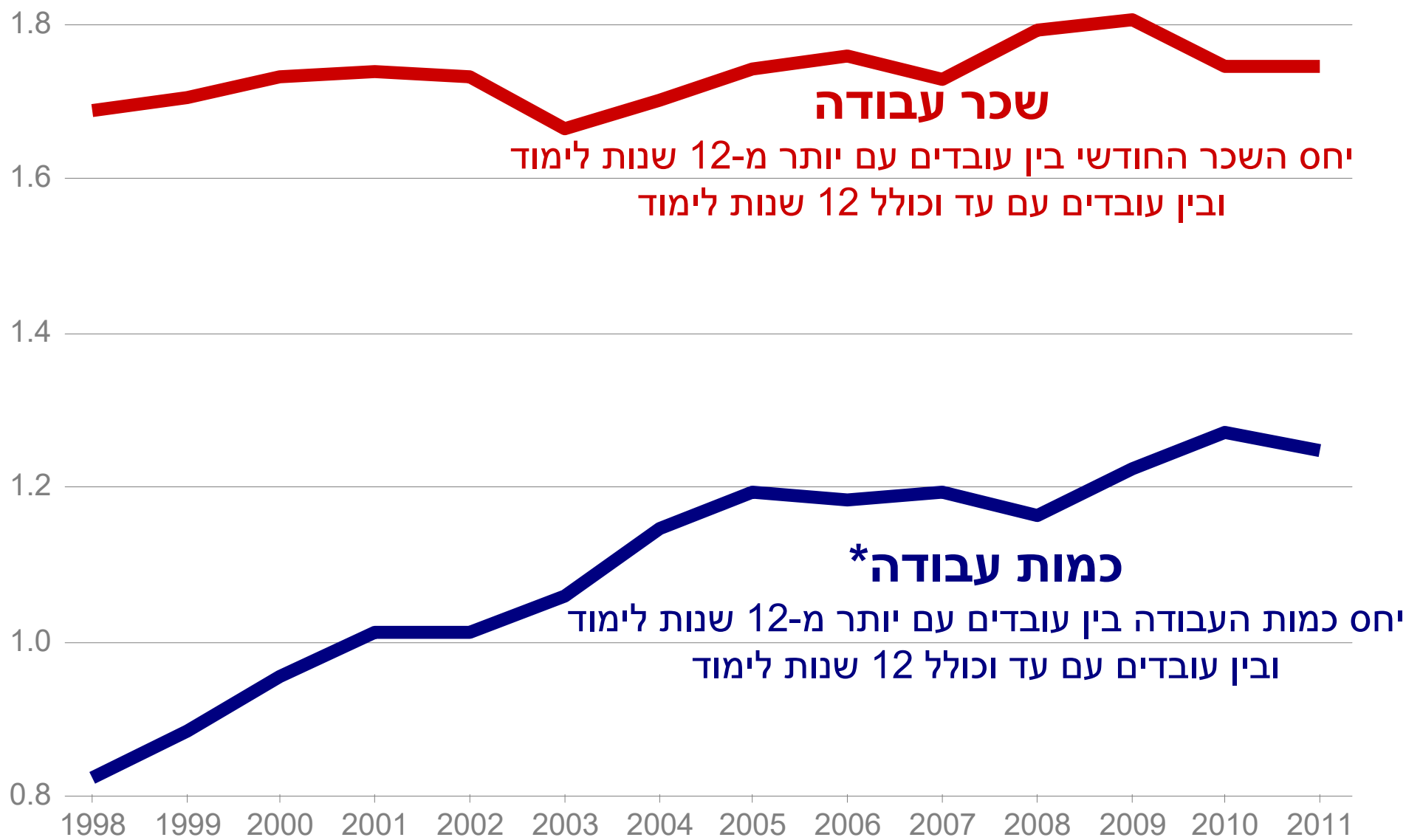

(B) שוק העבודה
לעובדים לא-מיומנים

שינויים בשכר עבודה ובכמות עבודה

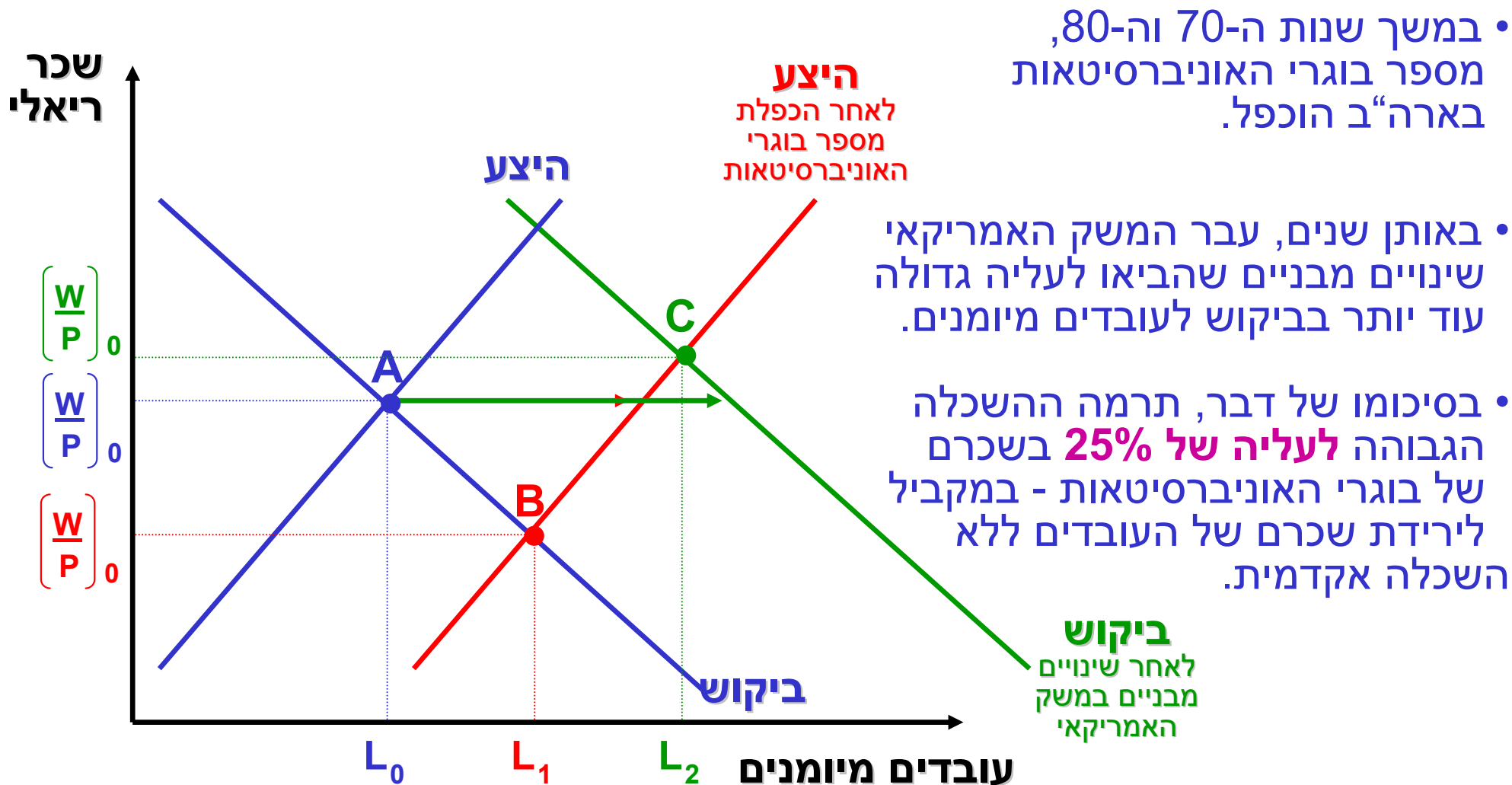
בקרוב עובדים משכילים לעומת אחרים, 1998-2011

מקור: איל קמחי, מוטי ציטרין, אורן תירוש, מוסד שורש.
נתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

* סך שעות העבודה השנתיות של שכירים במשרה מלאה.

דוגמא מארה"ב

• במשך שנות ה-70 וה-80, מספר בוגרי האוניברסיטאות בארה"ב הוכפל.

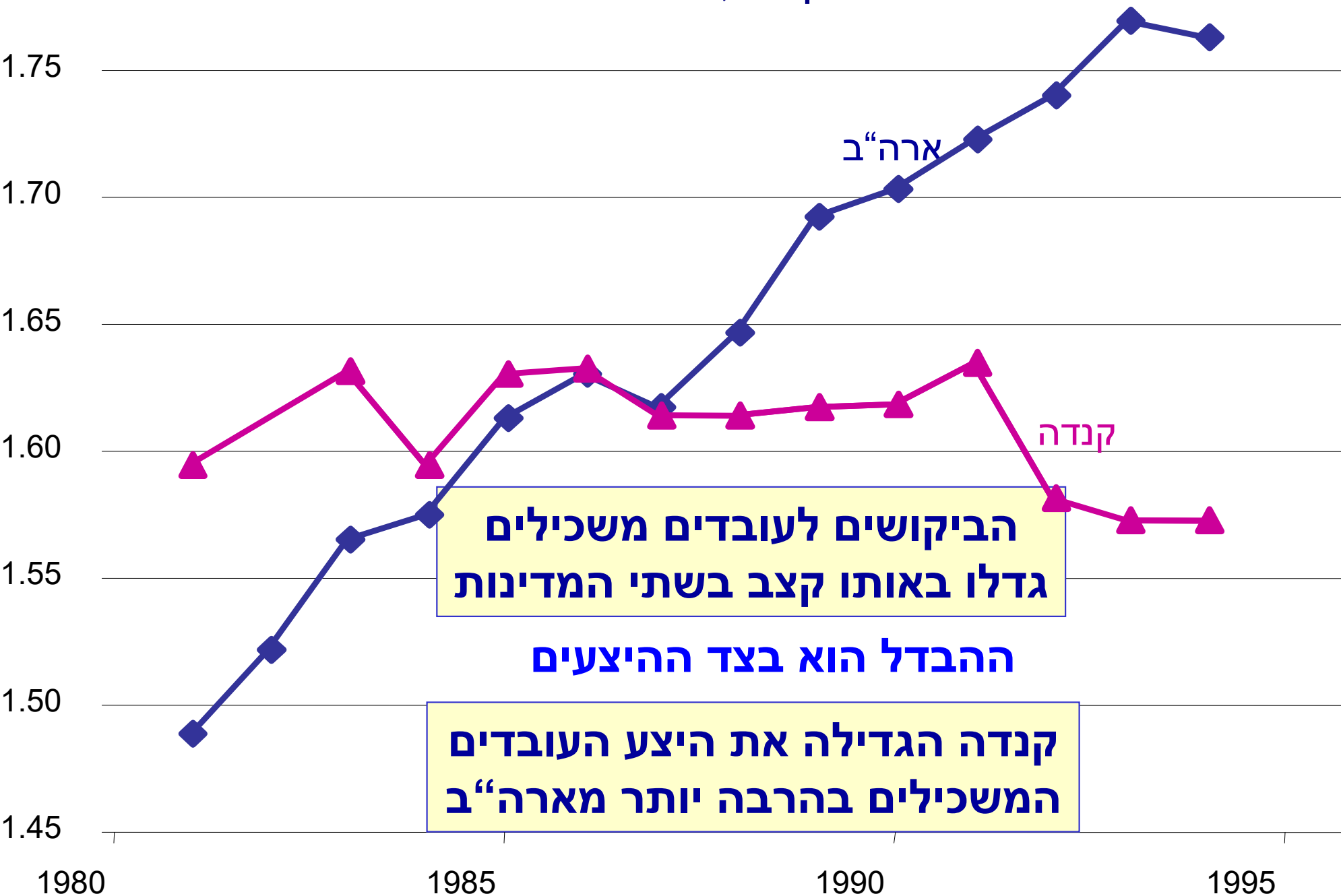
• באותן שנים, עבר המשק האמריקאי שינויים מבניים שהביאו לעליה גדולה עוד יותר בביקוש לעובדים מיומנים.

• בסיכומו של דבר, תרמה ההשכלה הגבוהה **לעליה של 25%** בשכרם של בוגרי האוניברסיטאות - במקביל לירידת שכרם של העובדים ללא השכלה אקדמית.

• ההבדלים בין שכרם של העובדים המיומנים לשכרם של הלא-מיומנים **גדלו ב-72%** בין 1963 ל-1989.

יחס שכר בוגרי אוניברסיטאות לשכר בוגרי תיכון

ארה"ב וקנדה, 1981-1994

הביקושים לעובדים משכילים
גדלו באותו קצב בשתי המדינות

ההבדל הוא בצד ההיצעים

קנדה הגדילה את היצע העובדים
המשכילים בהרבה יותר מארה"ב

1980

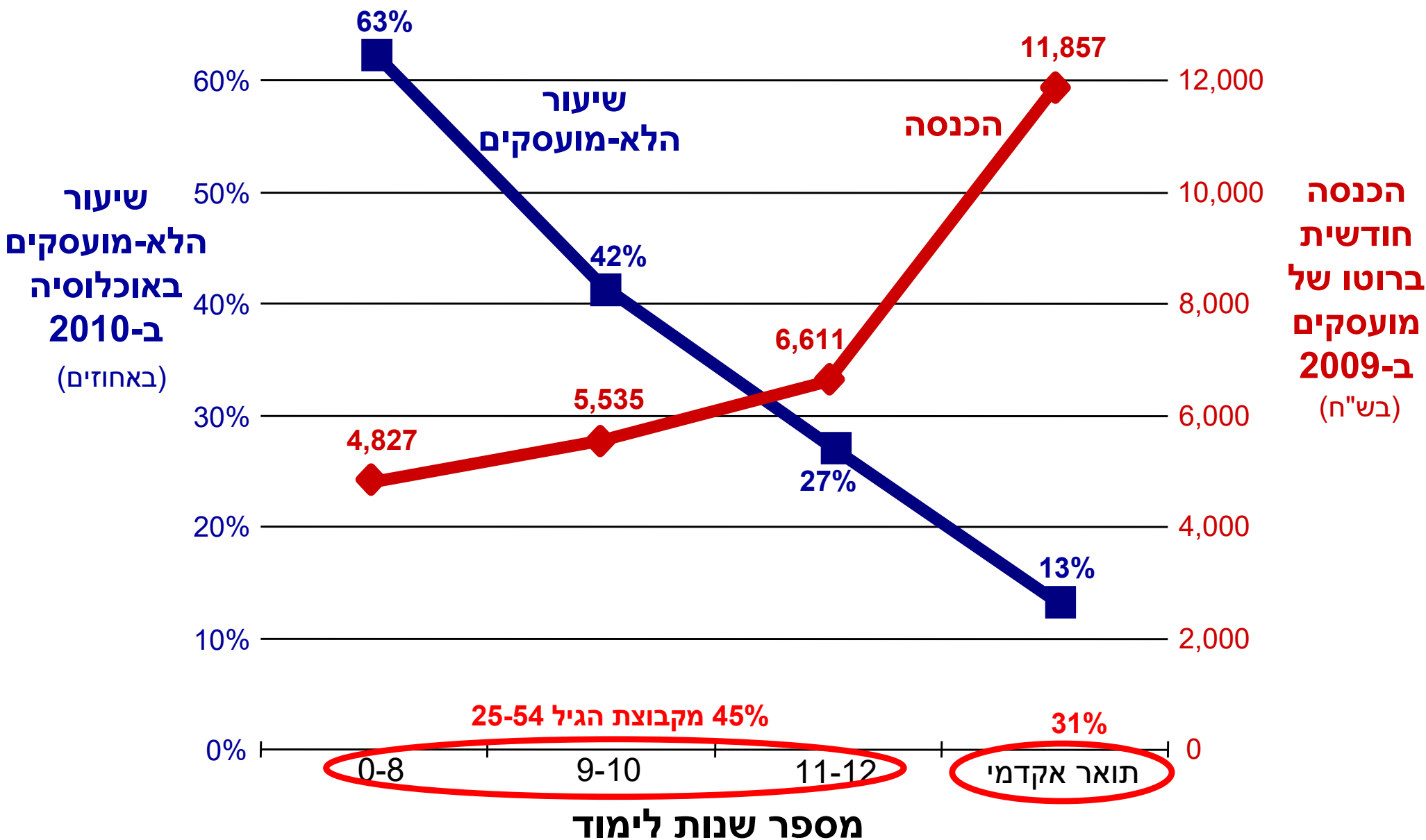
1985

1990

1995

הקשר בין השכלה, תעסוקה והכנסה

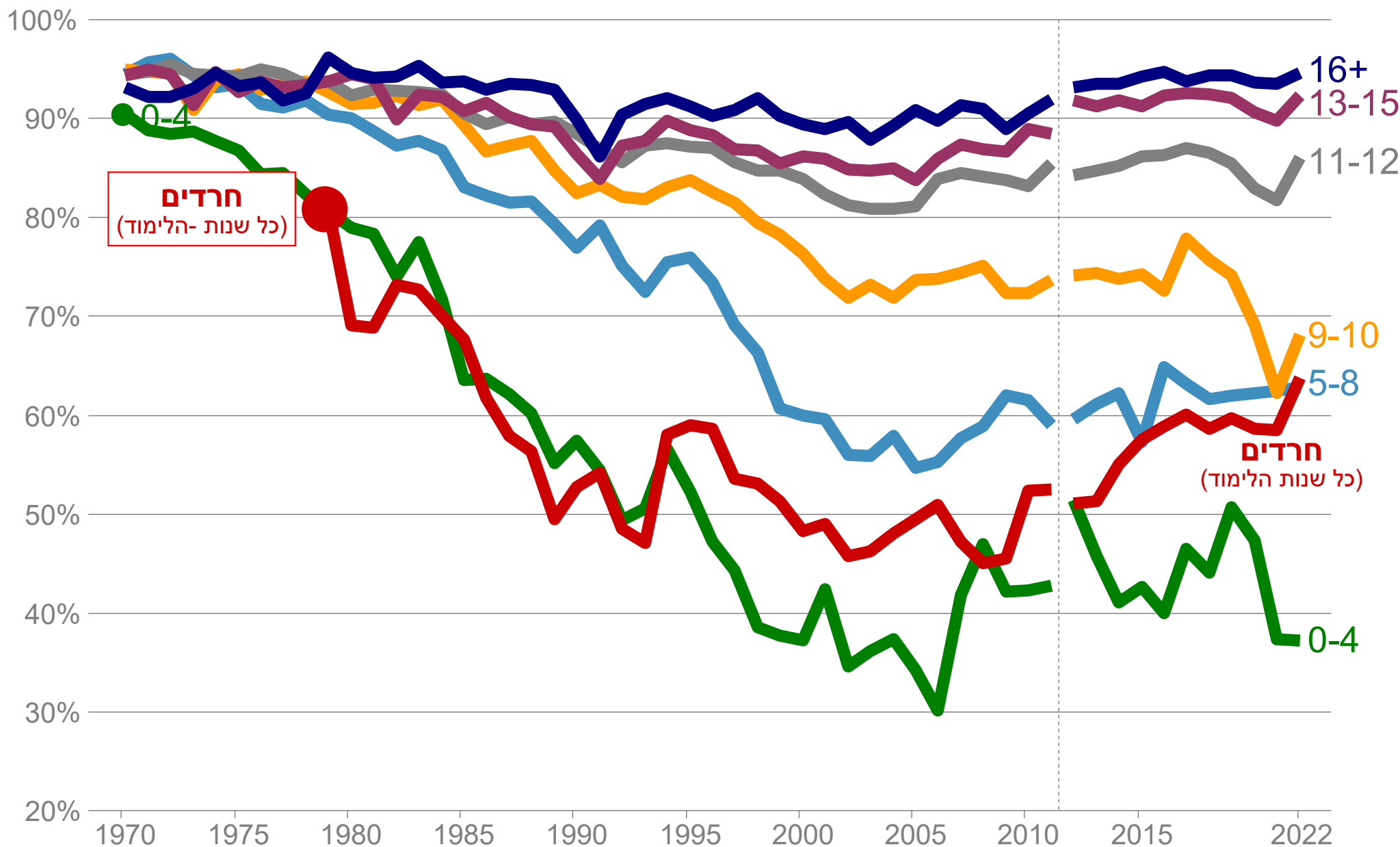
גילאים 25-54

מקור: דן בן-דוד, רבעון לכלכלה (2003), מעודכן
עיבוד נתונים מהלמ"ס

* שיעורי תעסוקת גברים, 1970-2022

גילים 35-54, לפי מספר שנות לימוד**

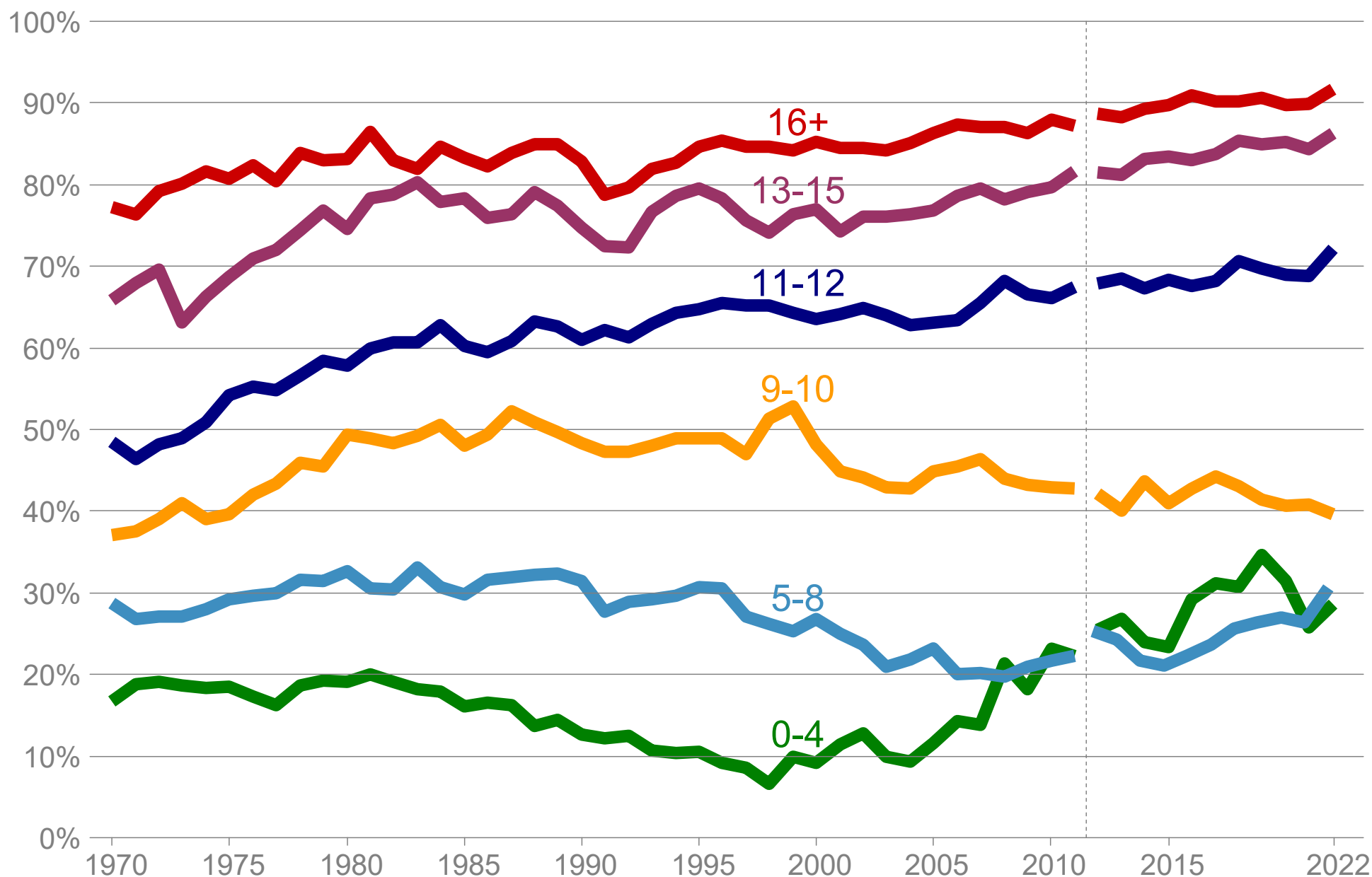
* בשנת 2012 הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ערכה שינוי בשיטת הדגימה של סקרי כח אדם.

** בשנים 1970-1978 הנתונים עבור כל שנות הלימוד כוללים חרדים. מ-1979 ואילך החרדים מוצגים בנפרד.

מקור: דן בן-דוד ויעל מלצר, מוסד שורש למחקר כלכלי-חברתי
נתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

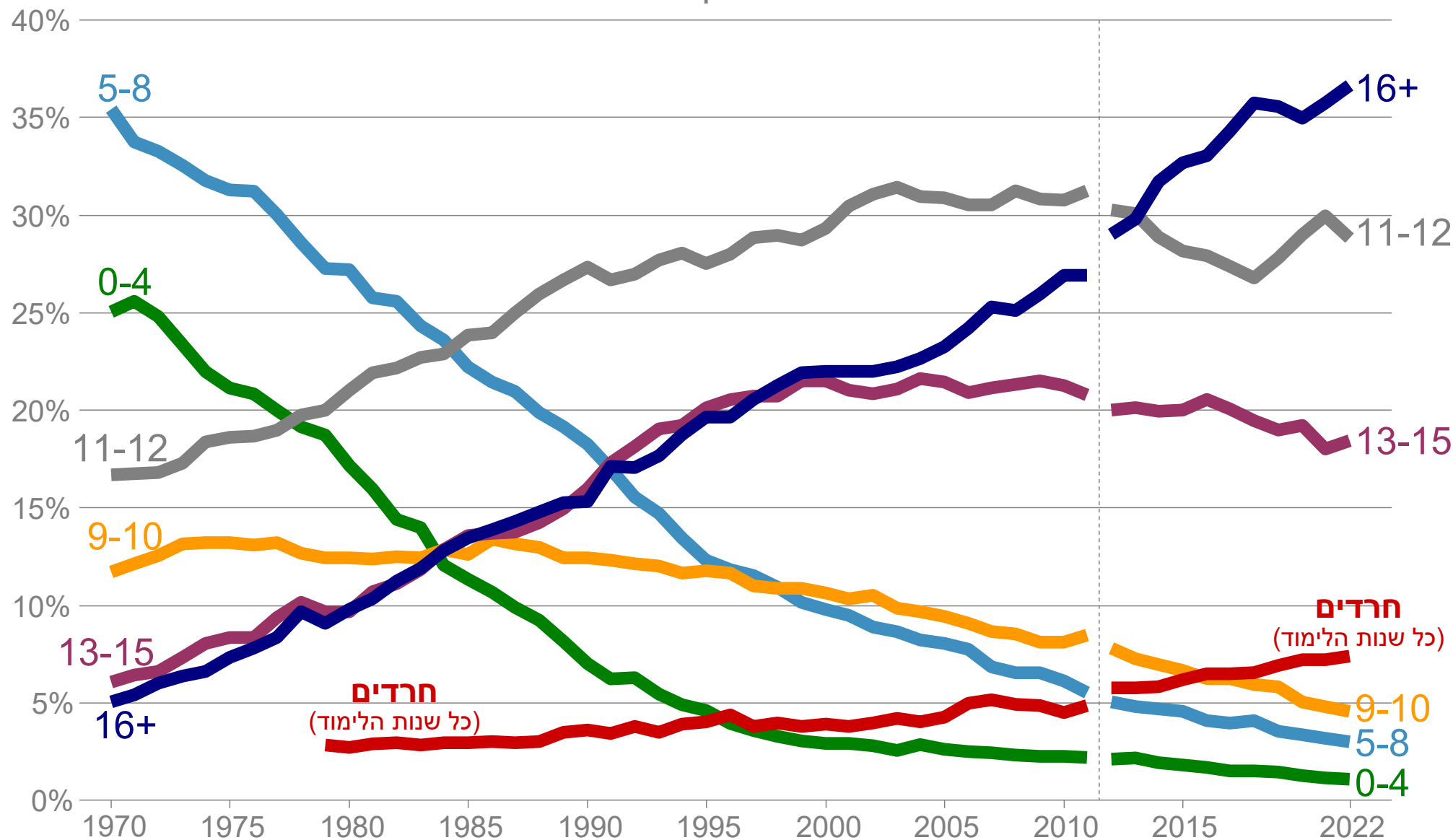
שיעורי תעסוקת נשים, 1970-2022*

גילים 35-54, לפי מספר שנות לימוד

אוכלוסיה לא חרדית בגיל 35-54 לפי מספר שנות לימוד, 1970-2022*

** כל טווח לימוד כאחוז מכלל קבוצת הגילים 35-54

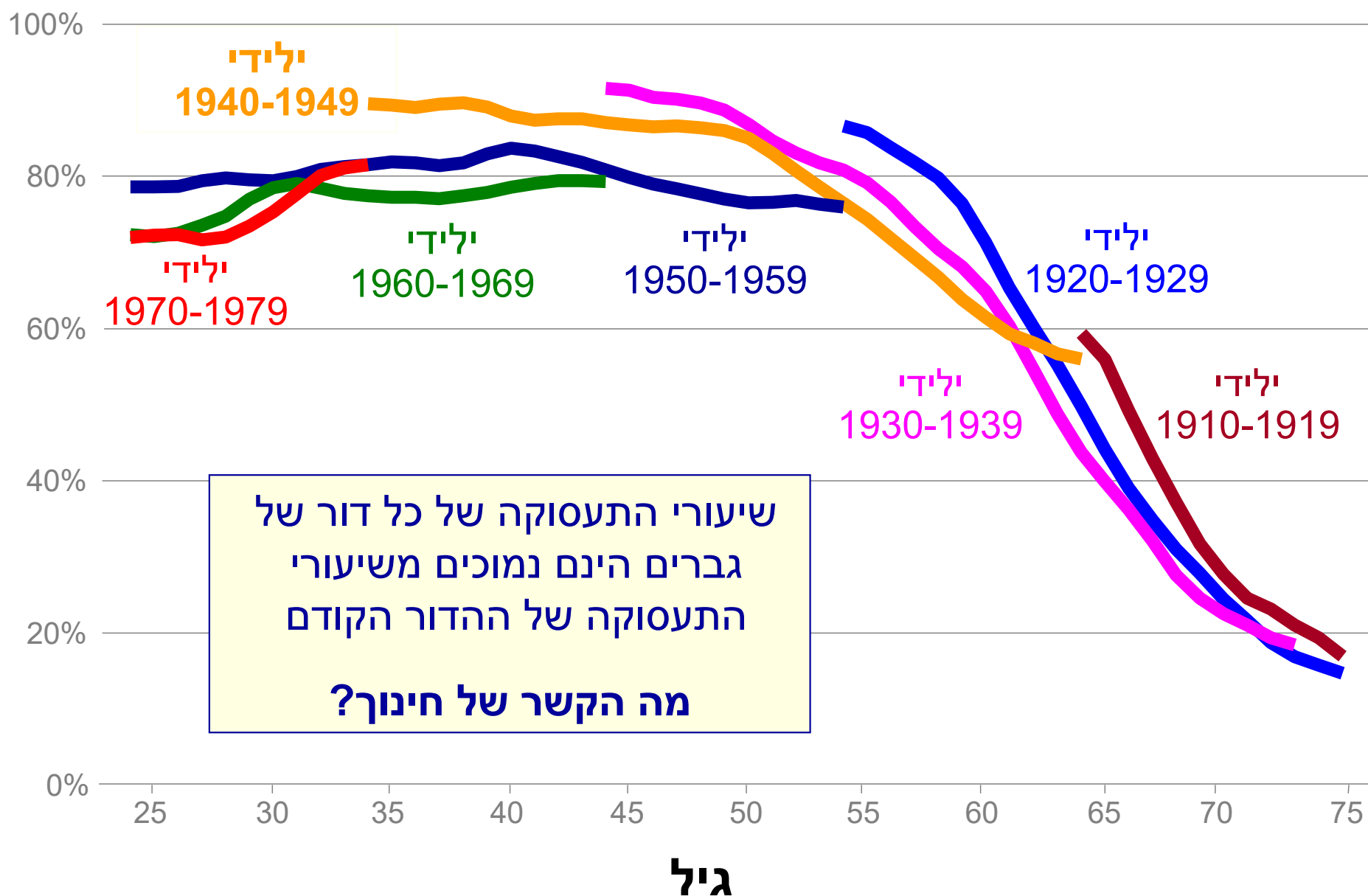
* בשנת 2012 הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ערכה שינוי בשיטת הדגימה של סקרי כח אדם.

** בשנים 1970-1978 הנתונים עבור כל שנות הלימוד כוללים חרדים. מ-1979 ואילך החרדים מוצגים בנפרד.

מקור: דן בן-דוד ויעל מלצר, מוסד שורש למחקר כלכלי-חברתי
נתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

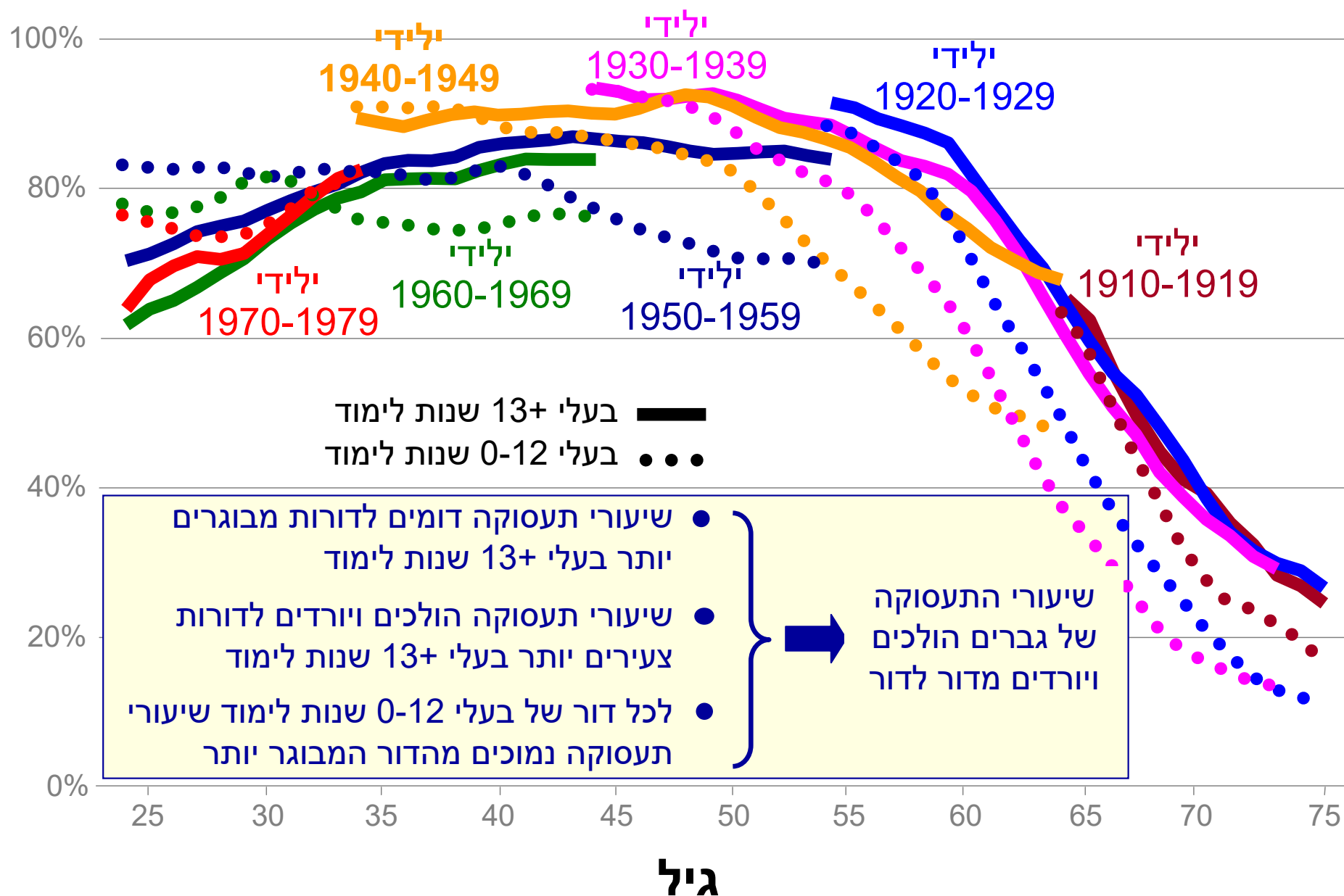
שיעורי תעסוקת גברים*

לפי גיל ועשור לידה

שיעורי תעסוקת גברים*

לפי גיל ועשור לידה

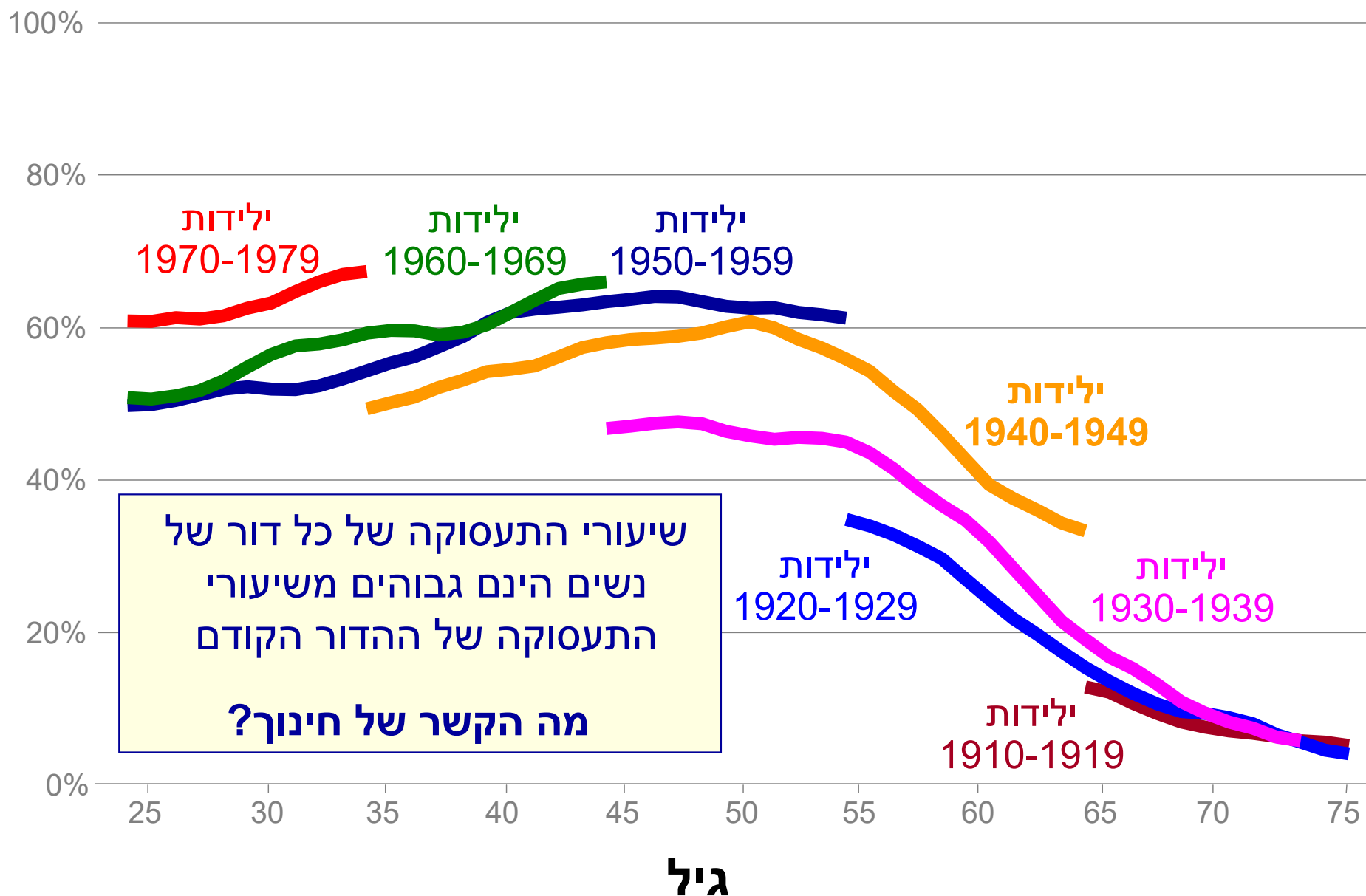

מקור: איל קמחי, דוח מצב המדינה 2011-2012, מרכז טאוב
נתונים מהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

* ממוצע נע של 3 שנים

שיעורי תעסוקת נשים*

לפי גיל ועשור לידה

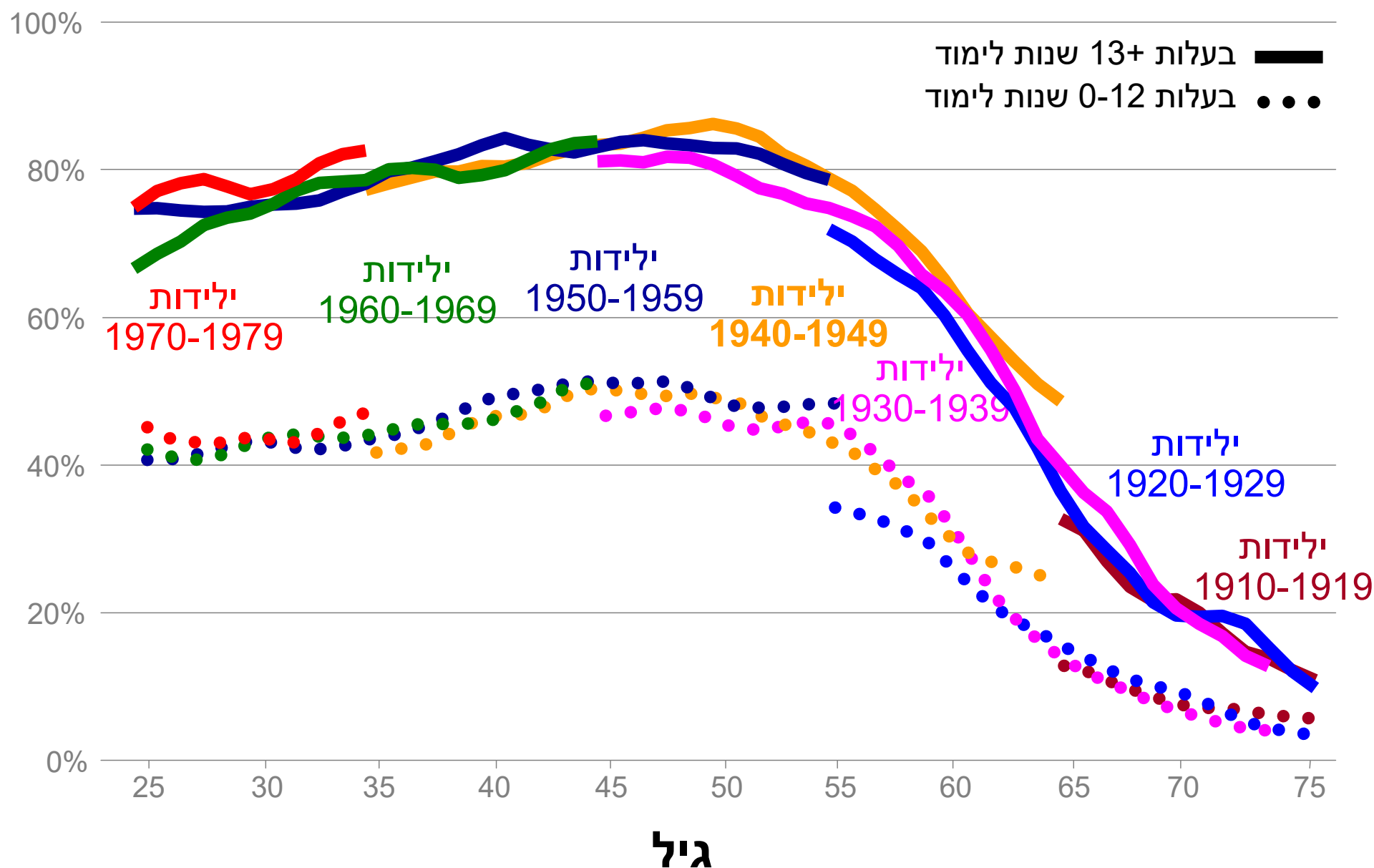

מקור: איל קמחי, דוח מצב המדינה 2011-2012, מרכז טאוב
נתונים מהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

* ממוצע נע של 3 שנים

שיעורי תעסוקת נשים*

לפי גיל ועשור לידה

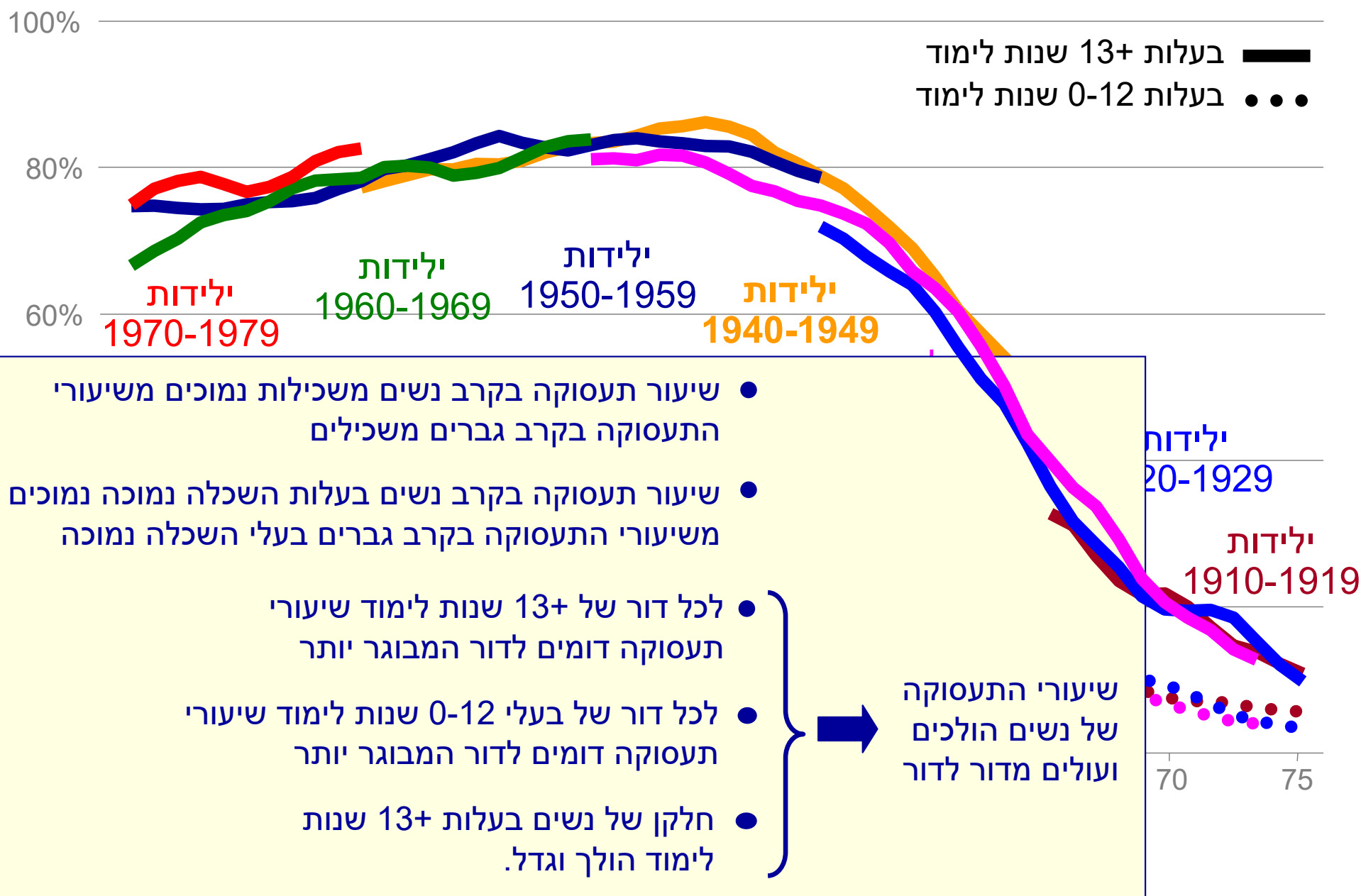

מקור: איל קמחי, דוח מצב המדינה 2011-2012, מרכז טאוב
נתונים מהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

* ממוצע נע של 3 שנים

שיעורי תעסוקת נשים*

לפי גיל ועשור לידה

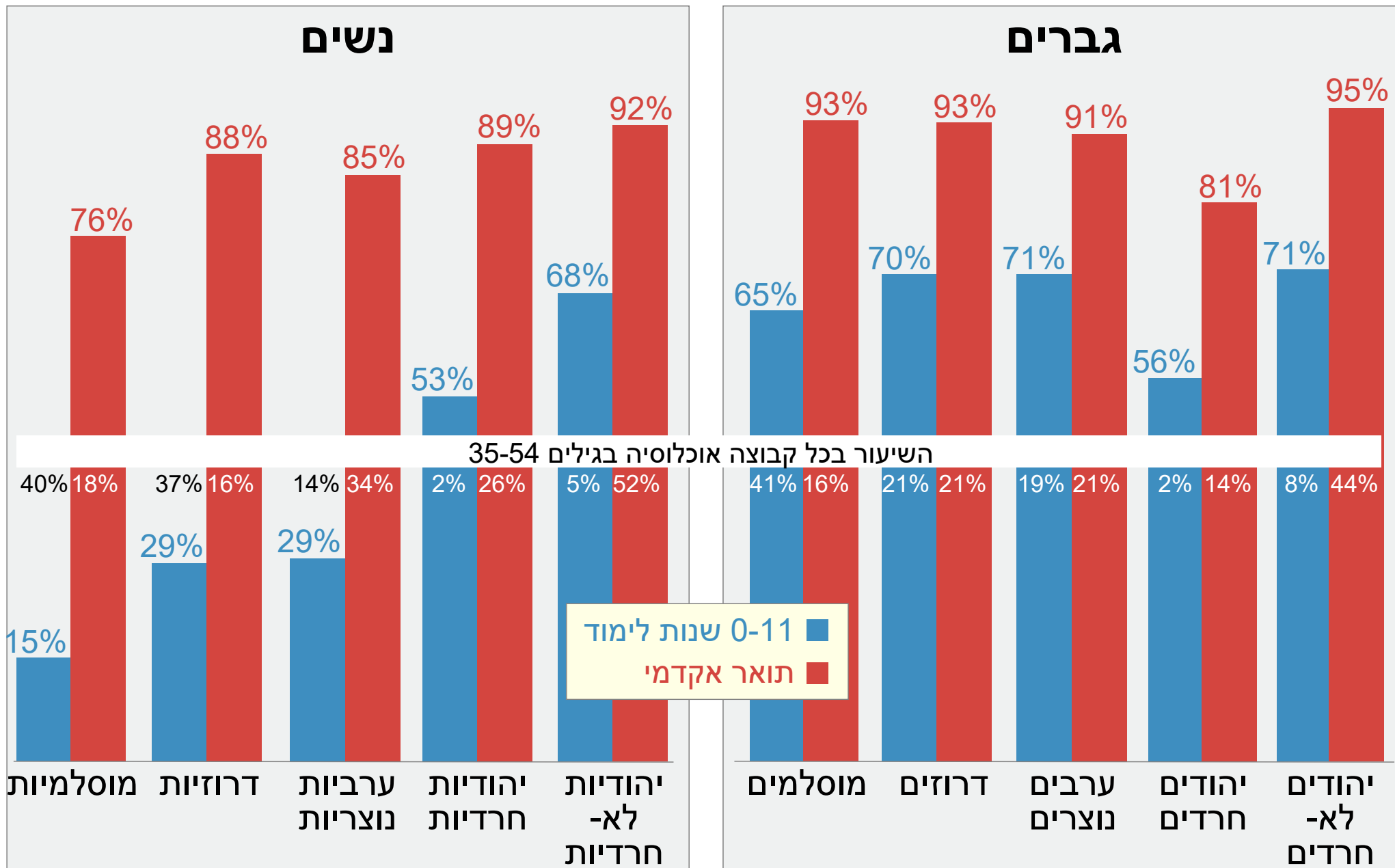

מקור: איל קמחי, דוח מצב המדינה 2011-2012, מרכז טאוב
נתונים מהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

* ממוצע נע של 3 שנים

שיעורי תעסוקה

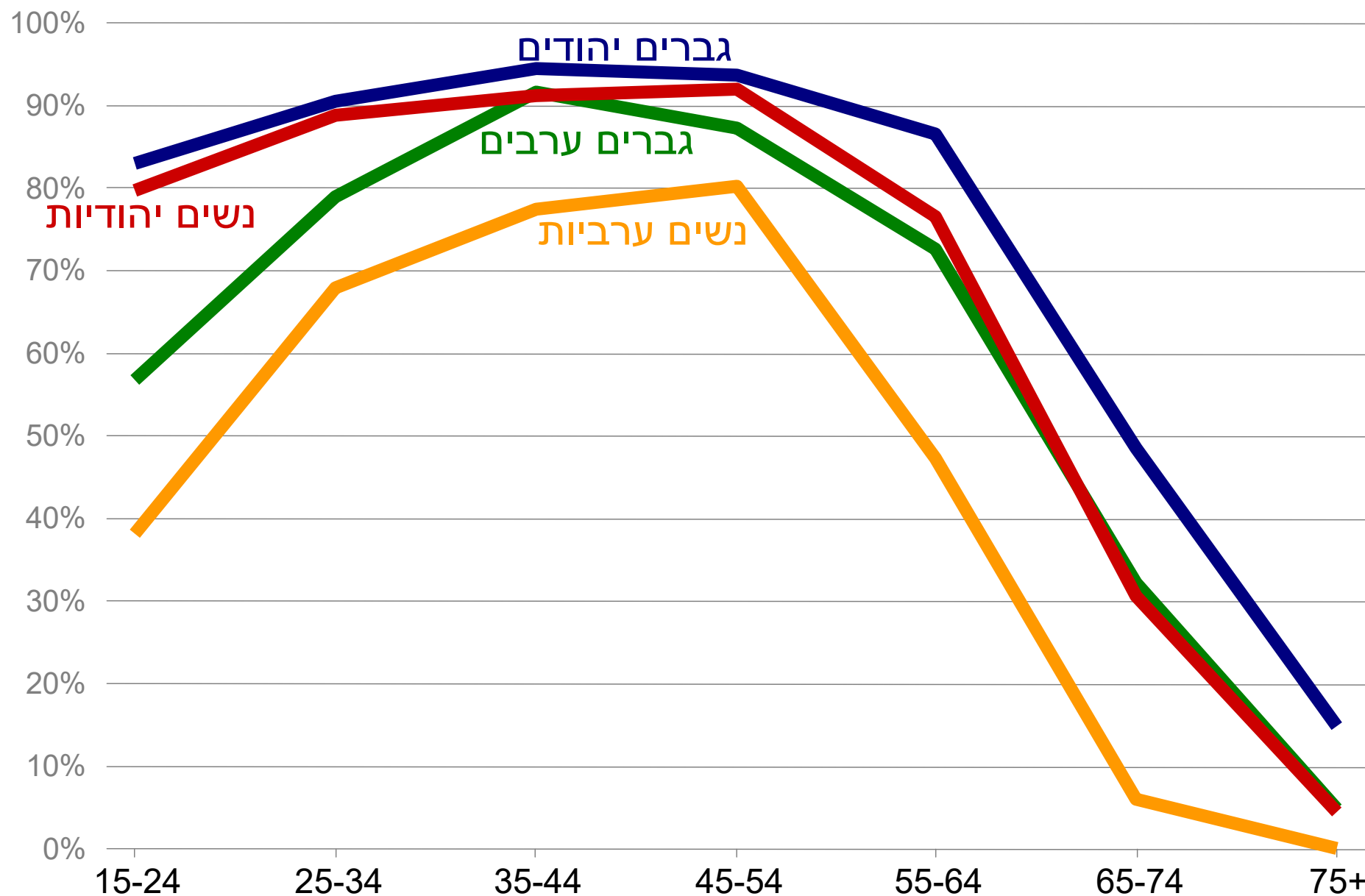
גילים 35-54, לפי רמת חינוך ודת, ממוצעים עבור 2016-2020

מקור: דן בן-דוד, רחל זקן ויעל מלצר, מוסד שורש למחקר כלכלי-חברתי
נתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

שיעורי תעסוקת בקרב בעלי תואר אקדמי

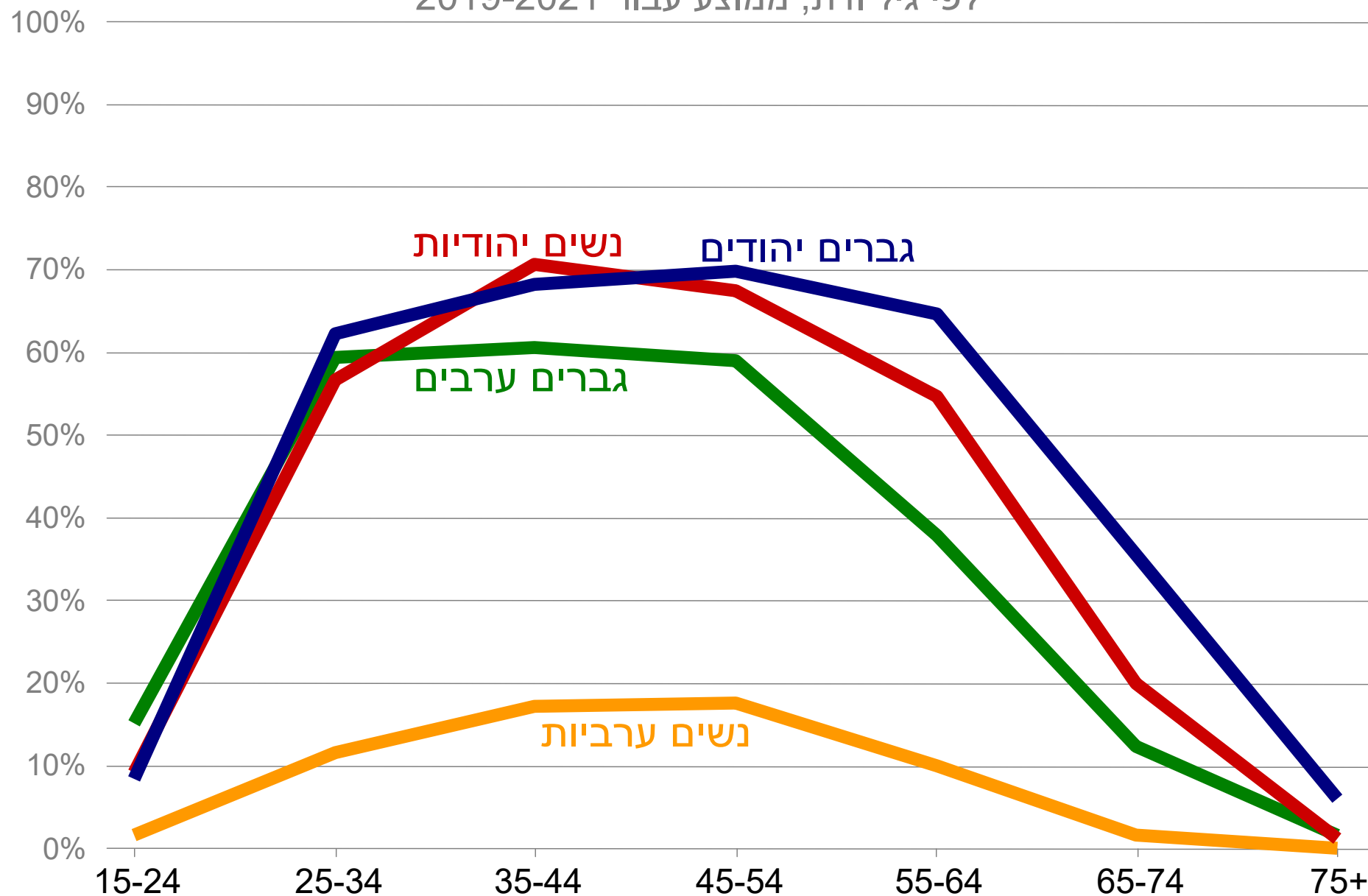
לפי גיל ודת, ממוצע עבור 2019-2021

מקור: דן בן-דוד ויעל מלצר, מוסד שורש למחקר כלכלי-חברתי
נתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

שיעורי תעסוקת בקרב בעלי 0-11 שנות לימוד בלבד

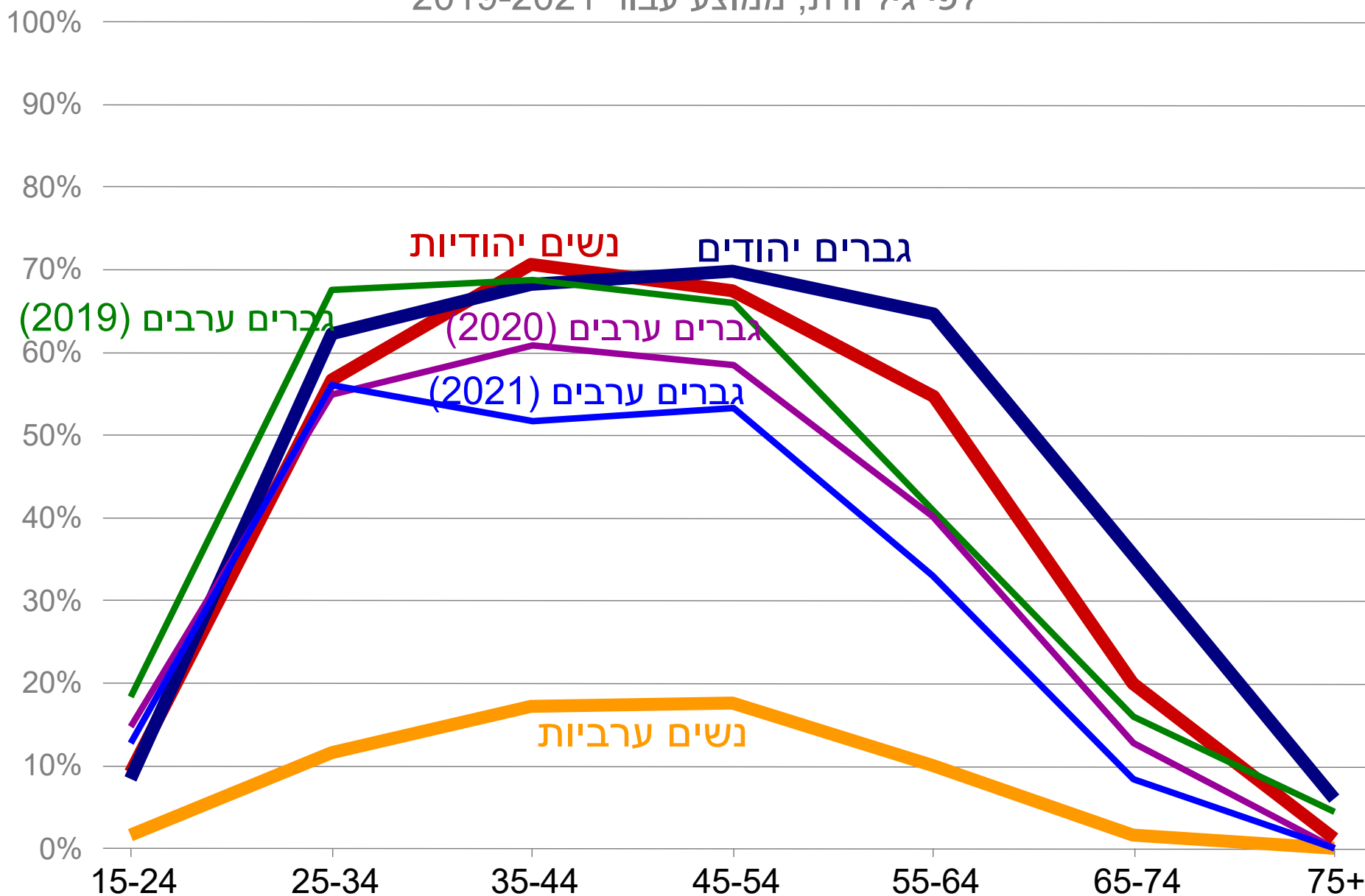
לפי גיל ודת, ממוצע עבור 2019-2021

מקור: דן בן-דוד ויעל מלצר, מוסד שורש למחקר כלכלי-חברתי
נתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

שיעורי תעסוקת בקרב בעלי 0-11 שנות לימוד בלבד

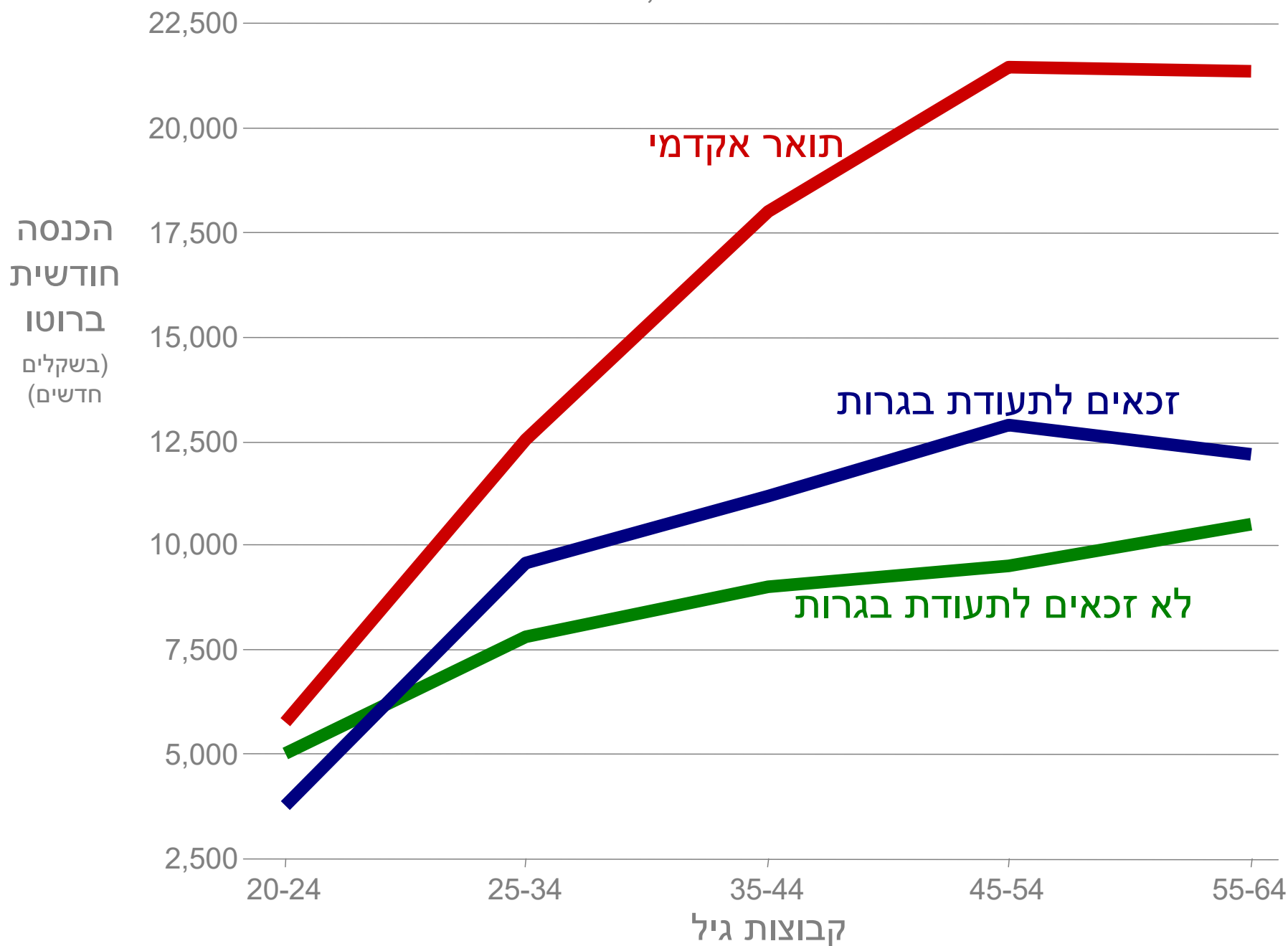
לפי גיל ודת, ממוצע עבור 2019-2021

מקור: דן בן-דוד ויעל מלצר, מוסד שורש למחקר כלכלי-חברתי
נתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

הכנסה לפי השכלה וגיל

שכירים במשרה מלאה*, 2018

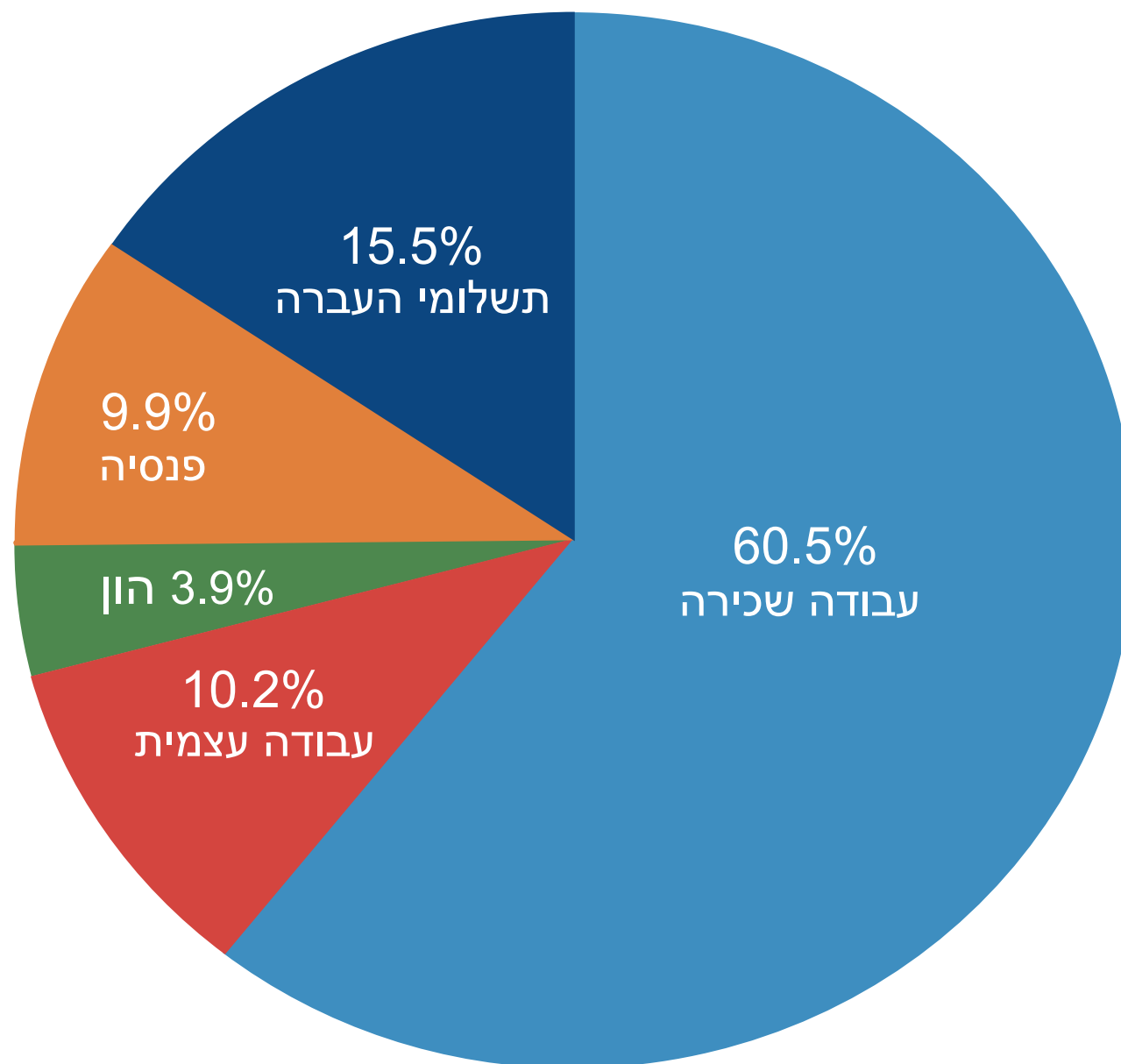

מקור: דן בן-דוד ויותם פטרפרוינד, מוסד שורש למחקר כלכלי-חברתי
נתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

* עבדו לפחות 35 שעות בשבוע

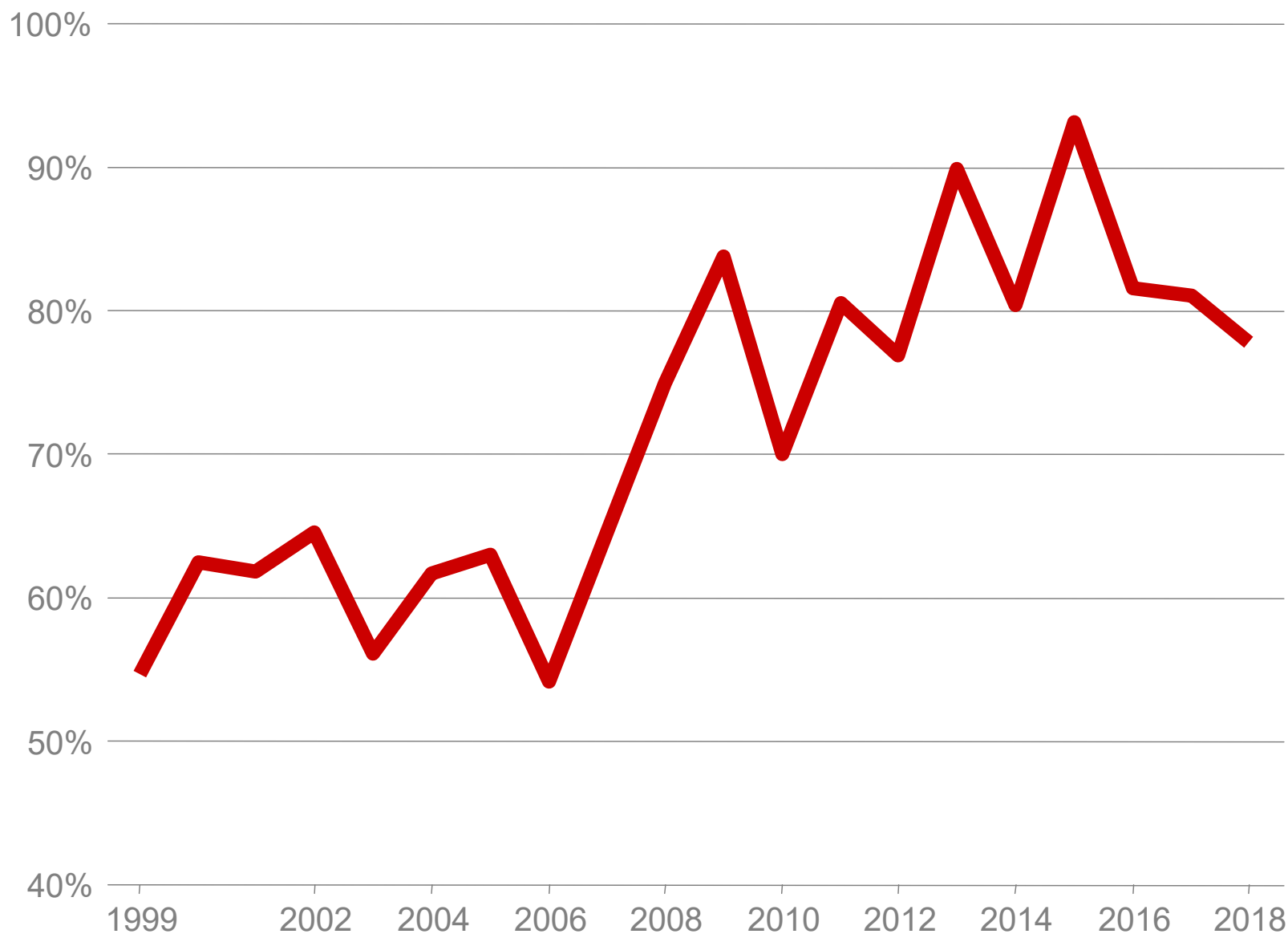
התפלגות ההכנסה ברוטו לנפש

במשק בית ממוצע, לפי מקורות הכנסה, 2011

פערים בשכר לשעת עבודה בין בעלי 13+ שנות לימוד לבין בעלי 1-12 שנות לימוד

שכירים במשרה מלאה* בגילי 35-54, 1999-2018

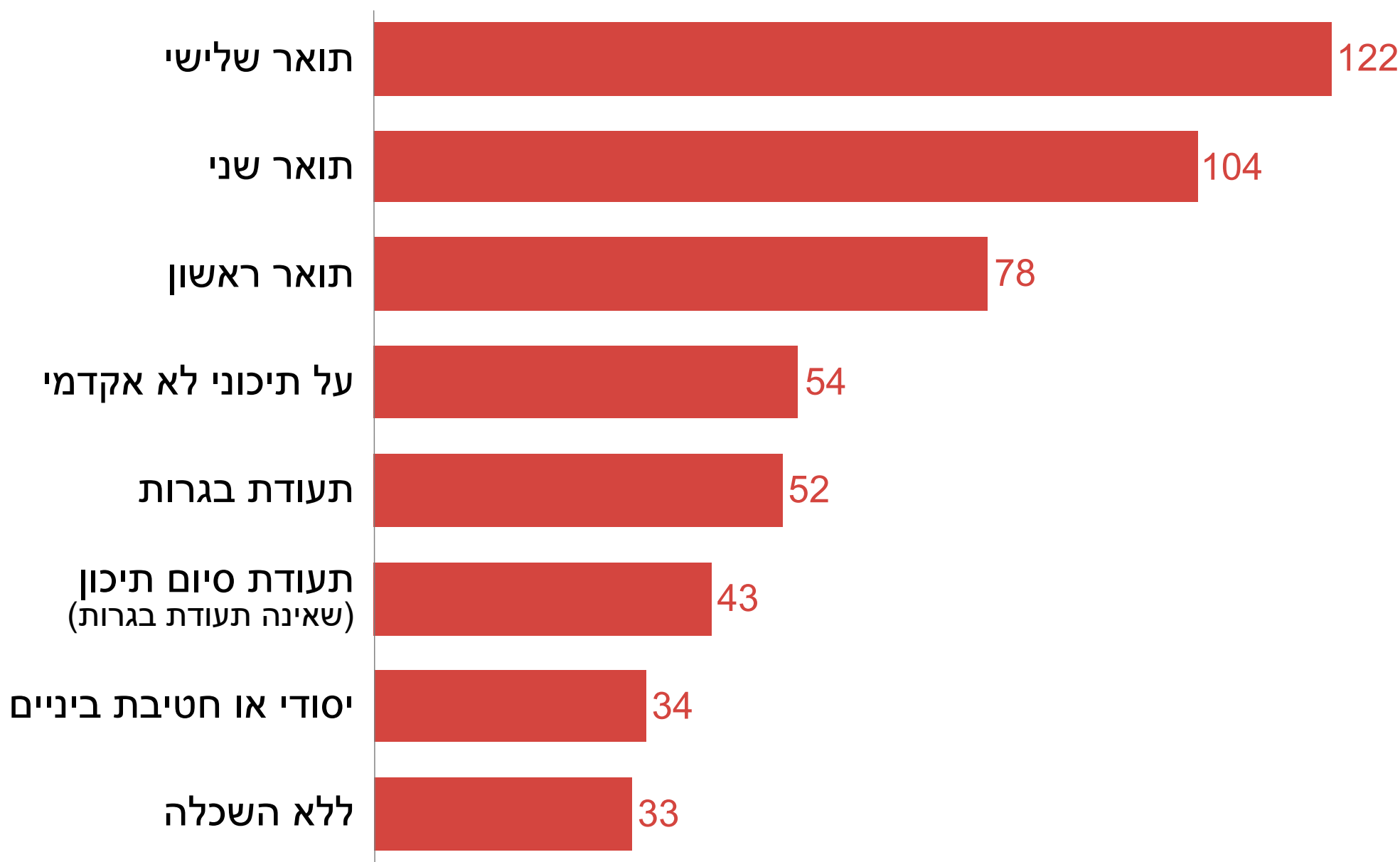

מקור: דן בן-דוד ויותם פטרפרוינד, מוסד שורש למחקר כלכלי-חברתי
נתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

* עבדו לפחות 35 שעות בשבוע

שכר לשעה לפי רמת השכלה

שכירים במשרה מלאה* בגילי 35-54 לפי השכלה, 2018

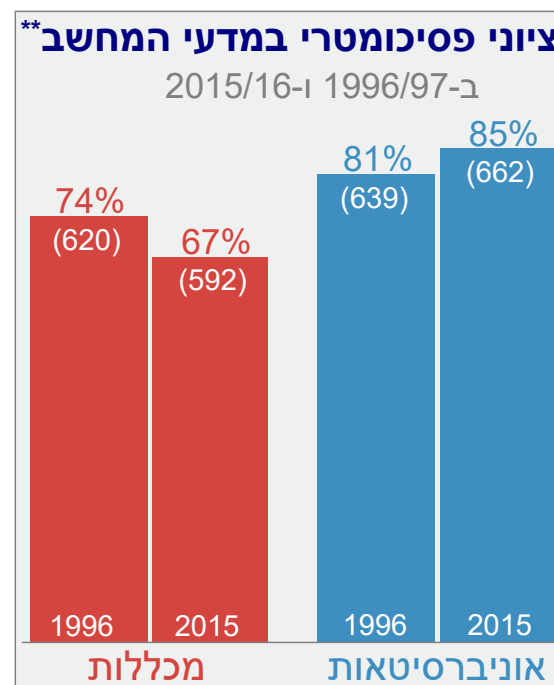
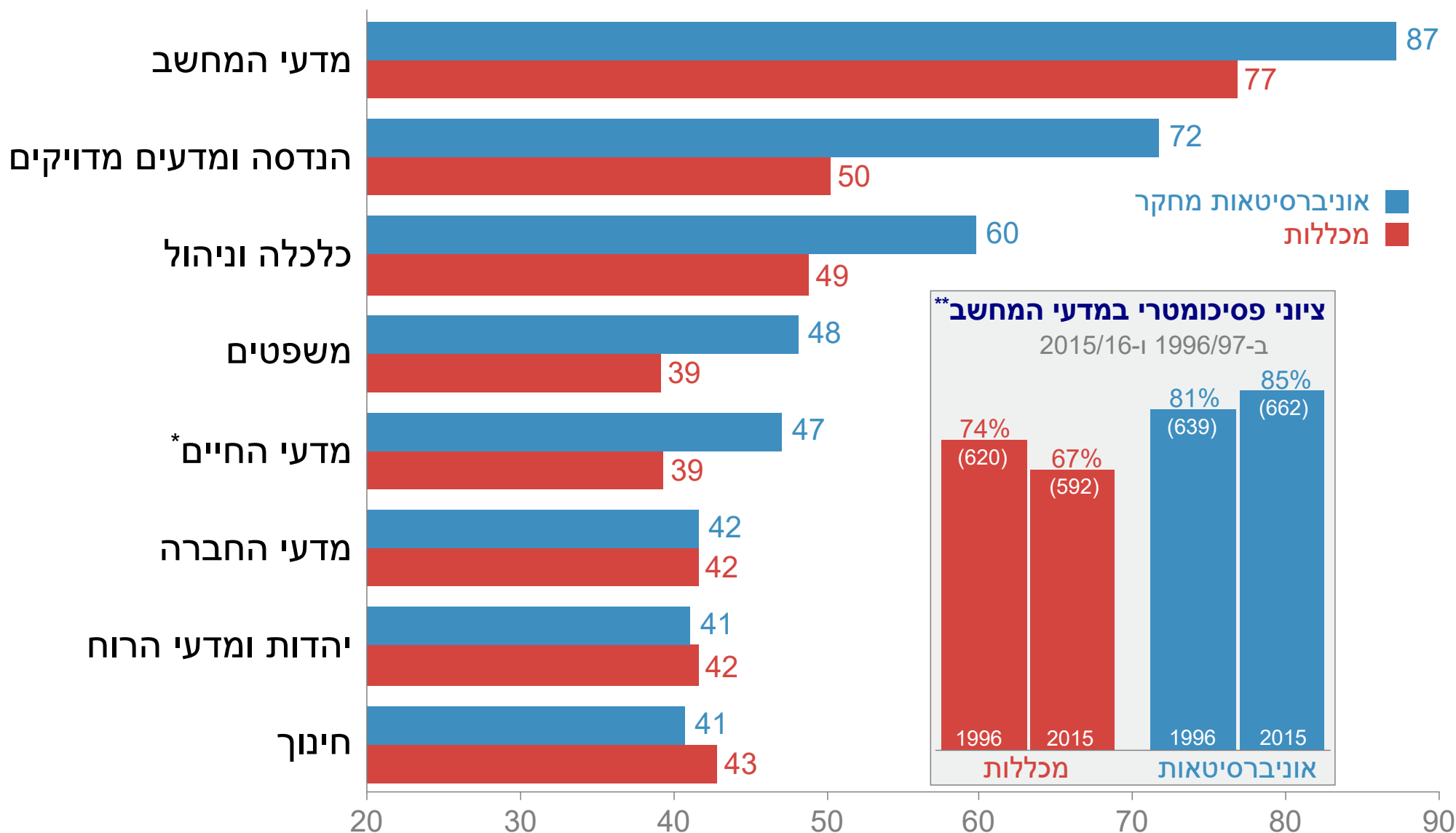

מקור: איל קמחי, מוסד שורש והאוניברסיטה העברית
נתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

* עבדו לפחות 35 שעות בשבוע

שכר לשעה לפי תחום השכלה אקדמית

השוואת שכר בין שכירים בוגרי אוניברסיטאות לבוגרי מכללות, 2008

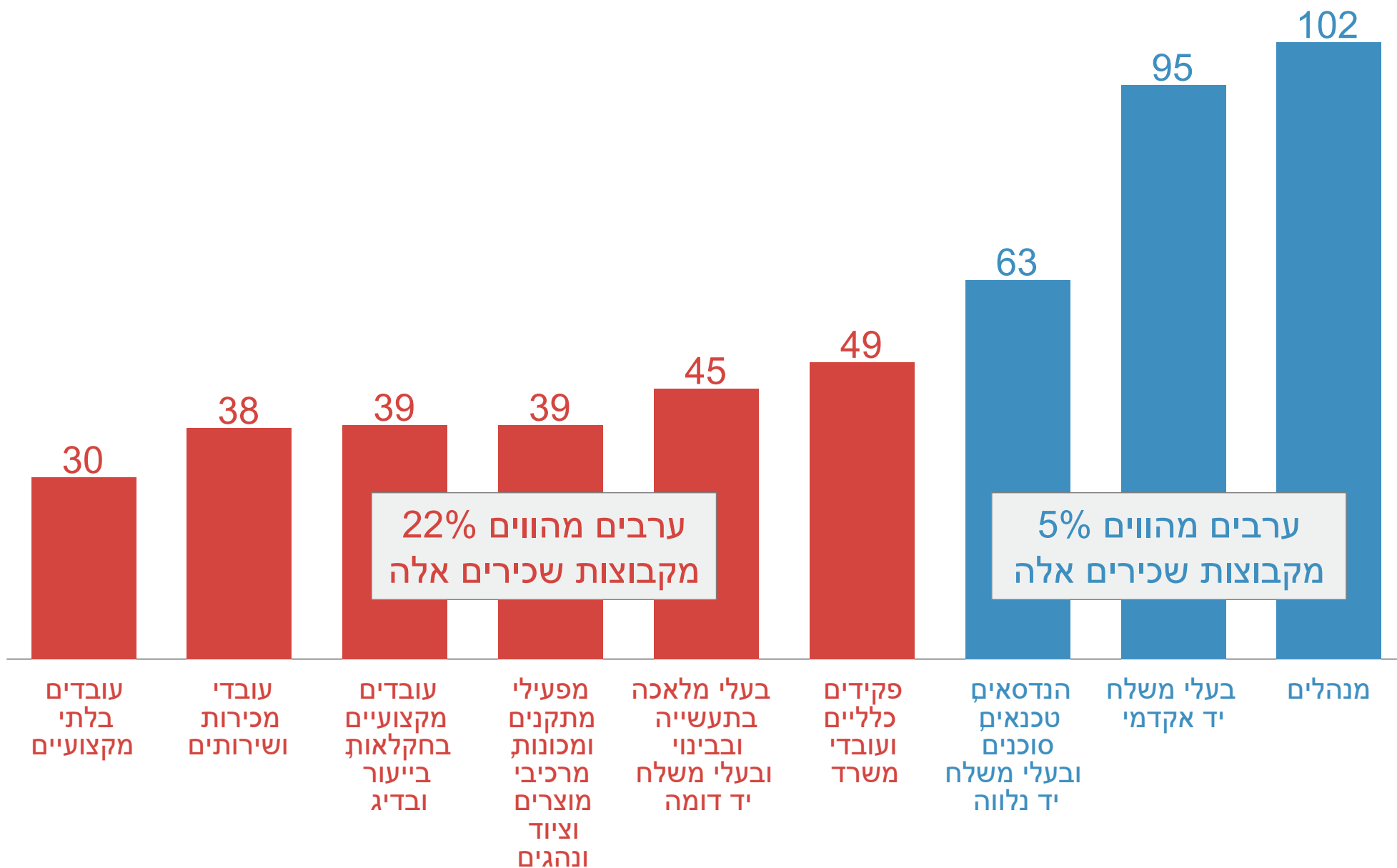

מקור: דן בן-דוד, איל קמחי ומוטי ציטרין, מוסד שורש
נתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

* לא כולל רפואה
** ציוני פסיכומטרי ממוצעים של סטודנטים שנה ראשונה במדעי הנחשב, מתמטיקה וסטטיסטיקה

שכר ממוצע לשעה לפי מקצוע

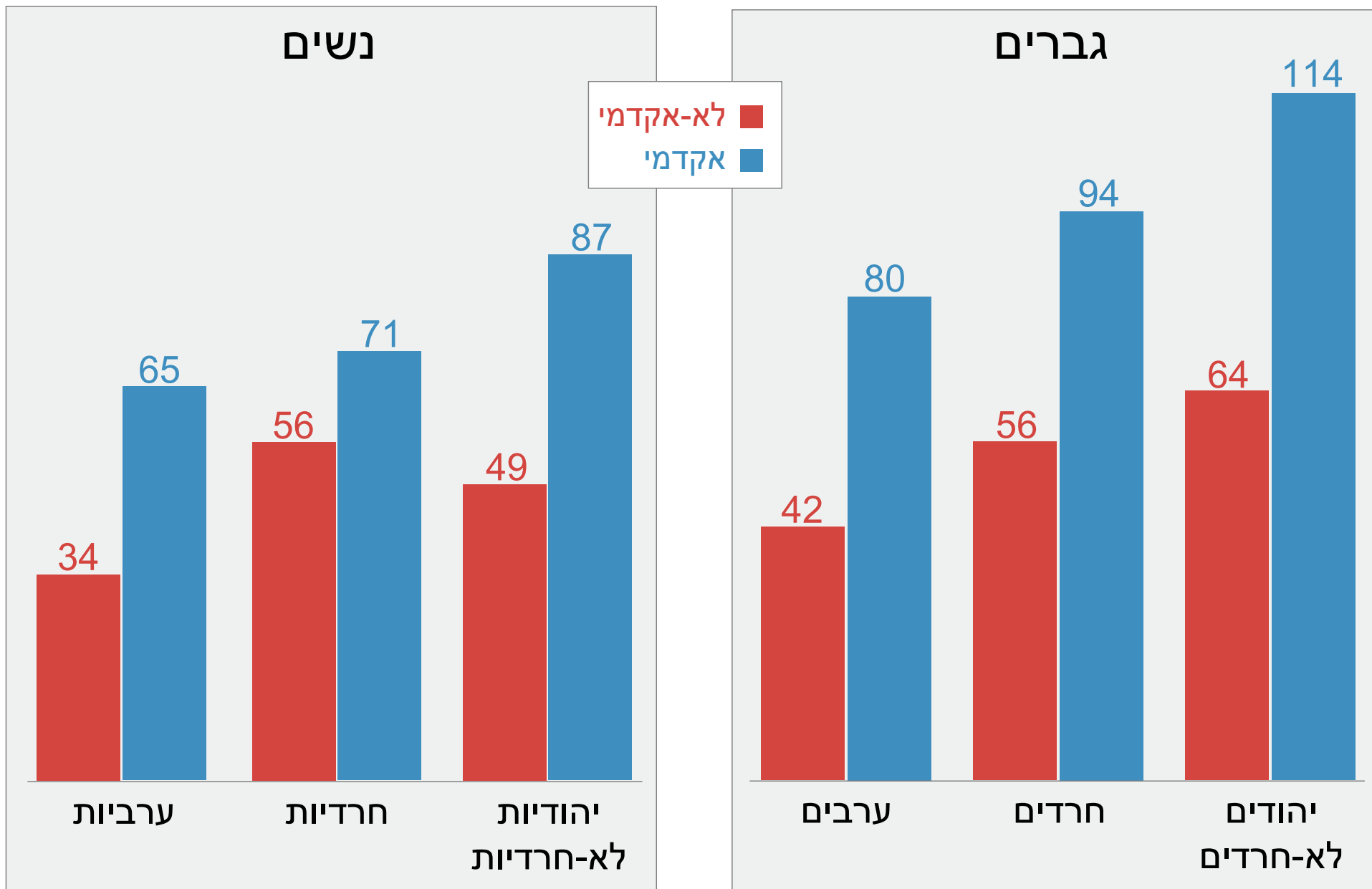
שכירים במשרה מלאה בגילאים 35-54, 2015

מקור: איל קמחי, מוסד שורש והאוניברסיטה העברית
נתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

שכר לשעה לפי השכלה, מין ומגזר

שכירים במשרה מלאה * בגילי 35-54, 2018

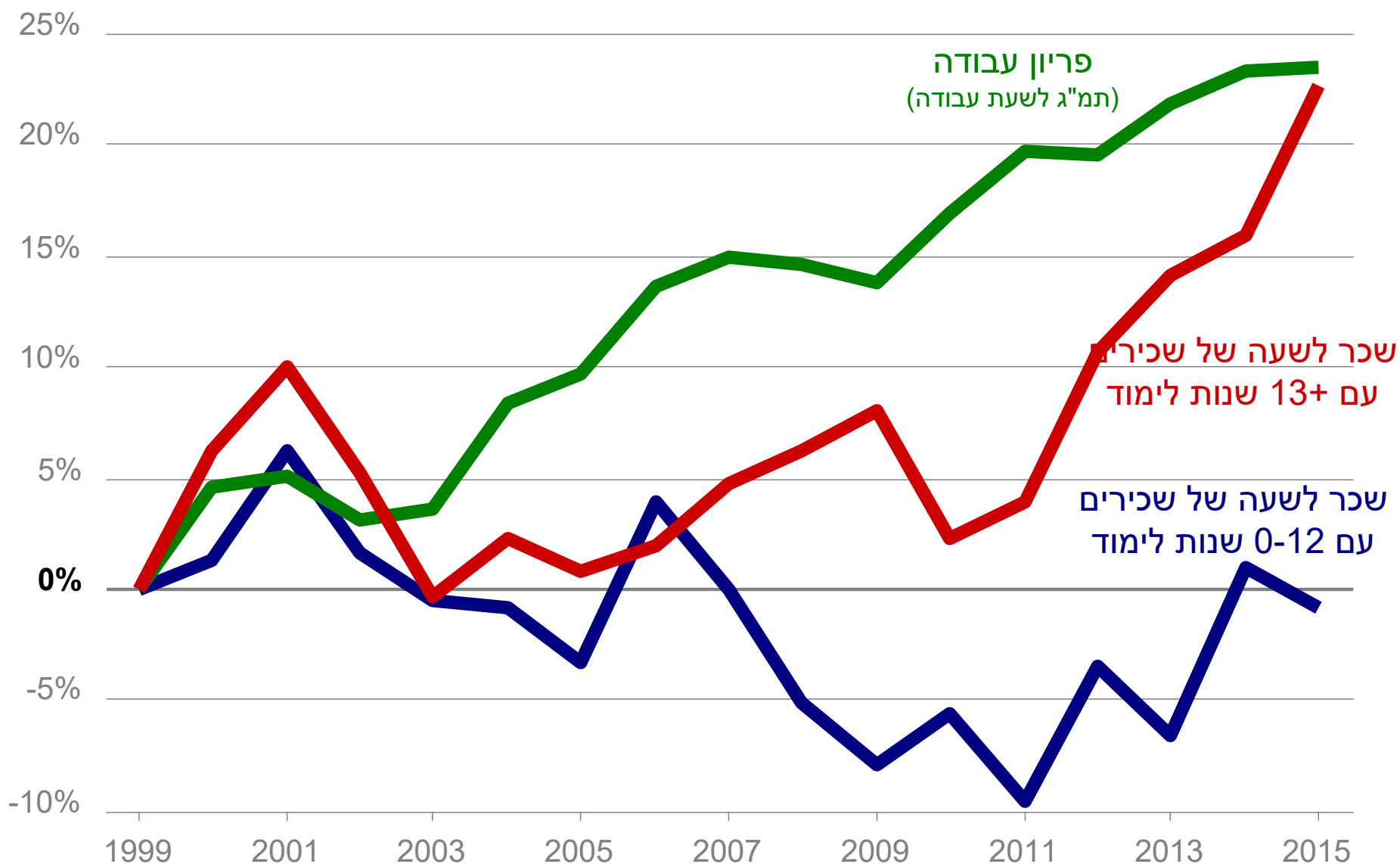

מקור: דן בן-דוד ויותם פטרפרוינד, מוסד שורש למחקר כלכלי-חברתי
נתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

* עבדו לפחות 35 שעות בשבוע

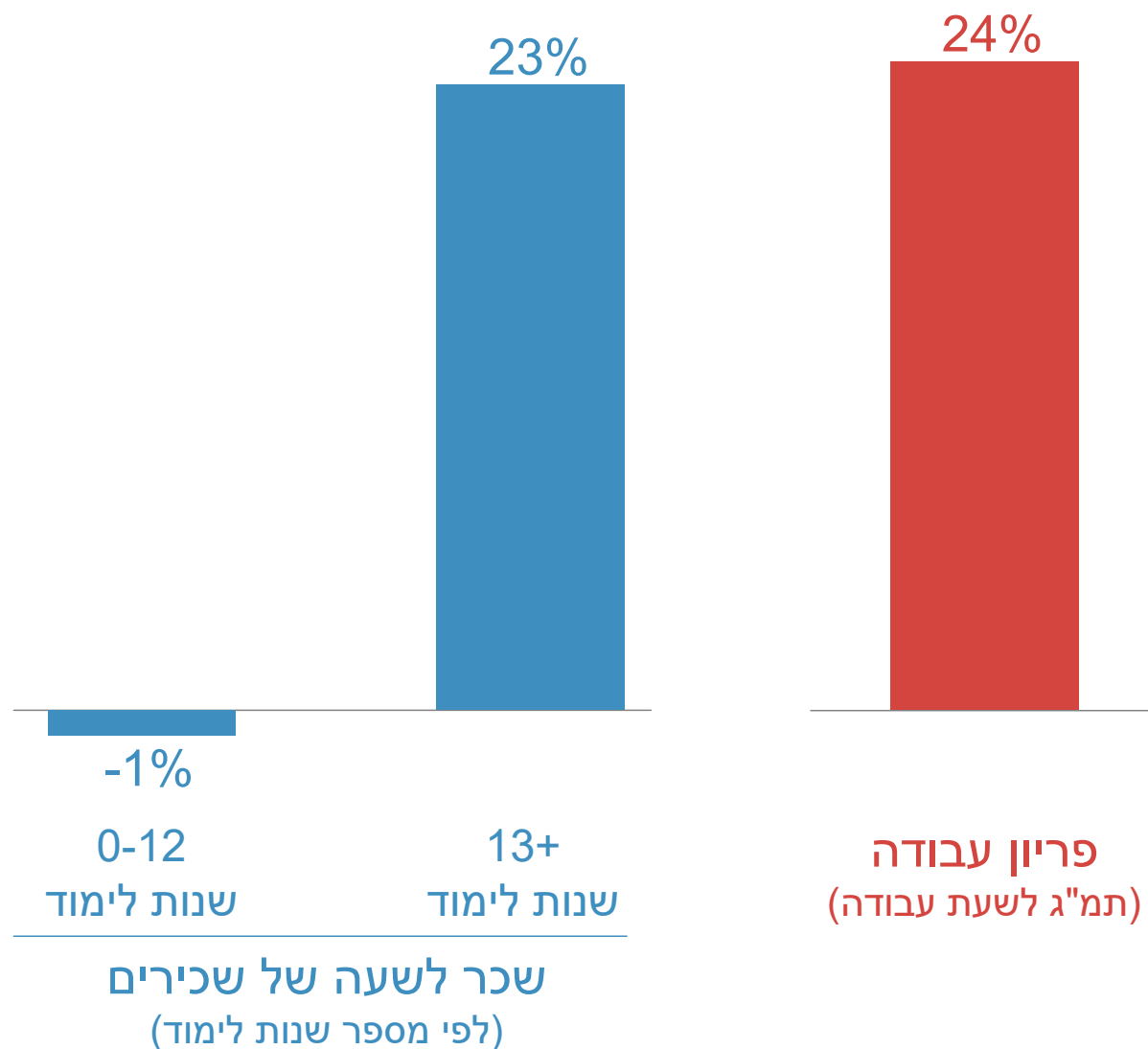
שינוי מצטבר בשכר הממוצע לשעה ובפריון עבודה

שכירים במשרה מלאה בגילאים 35-54, מ-1999 ל-2015

שינוי מצטבר בשכר הממוצע לשעה ובפריון עבודה

שכירים במשרה מלאה בגילאים 35-54, מ-1999 ל-2015

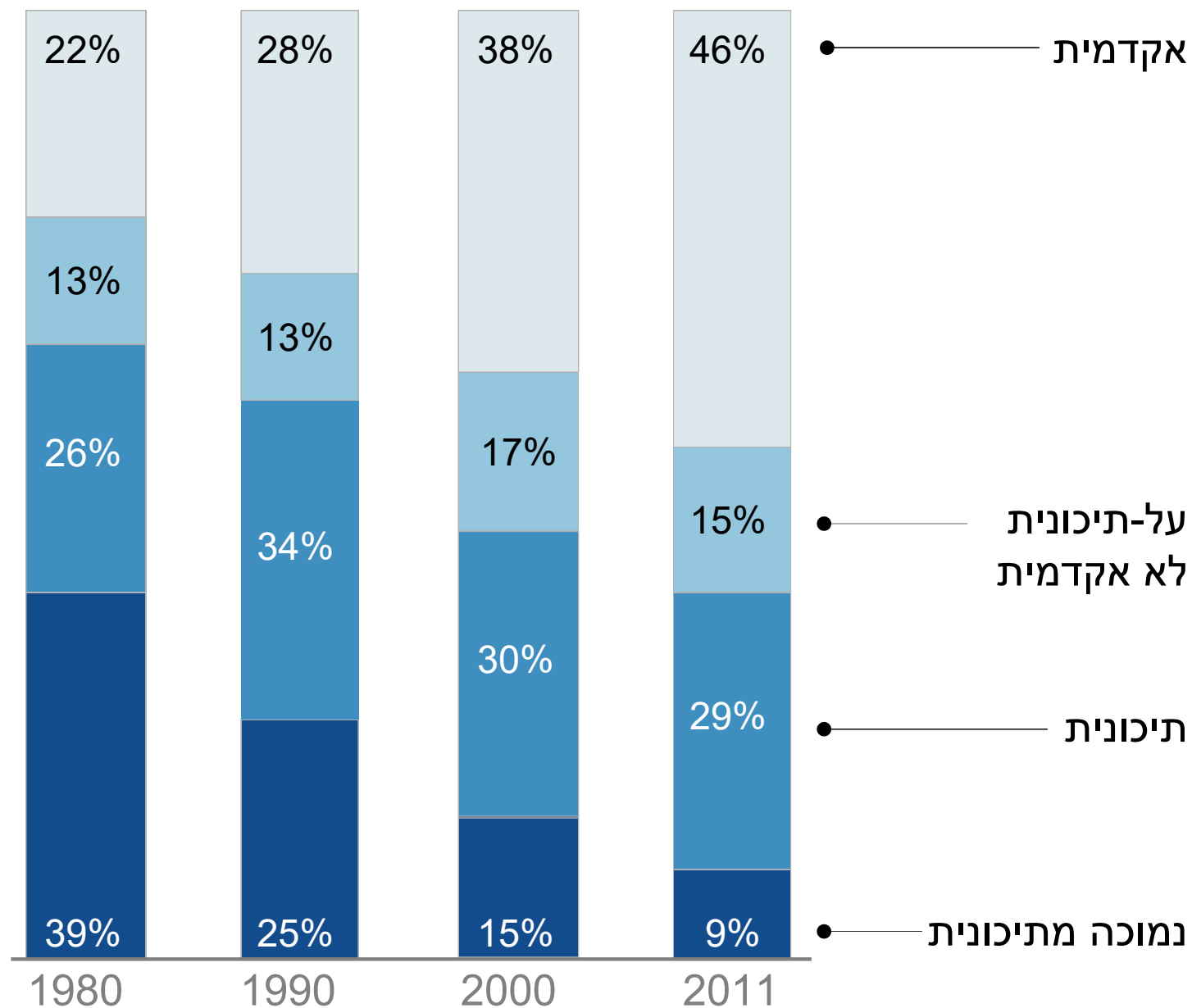
קשר בין חינוך, תעסוקה והכנסה

נשים

בשוק העבודה

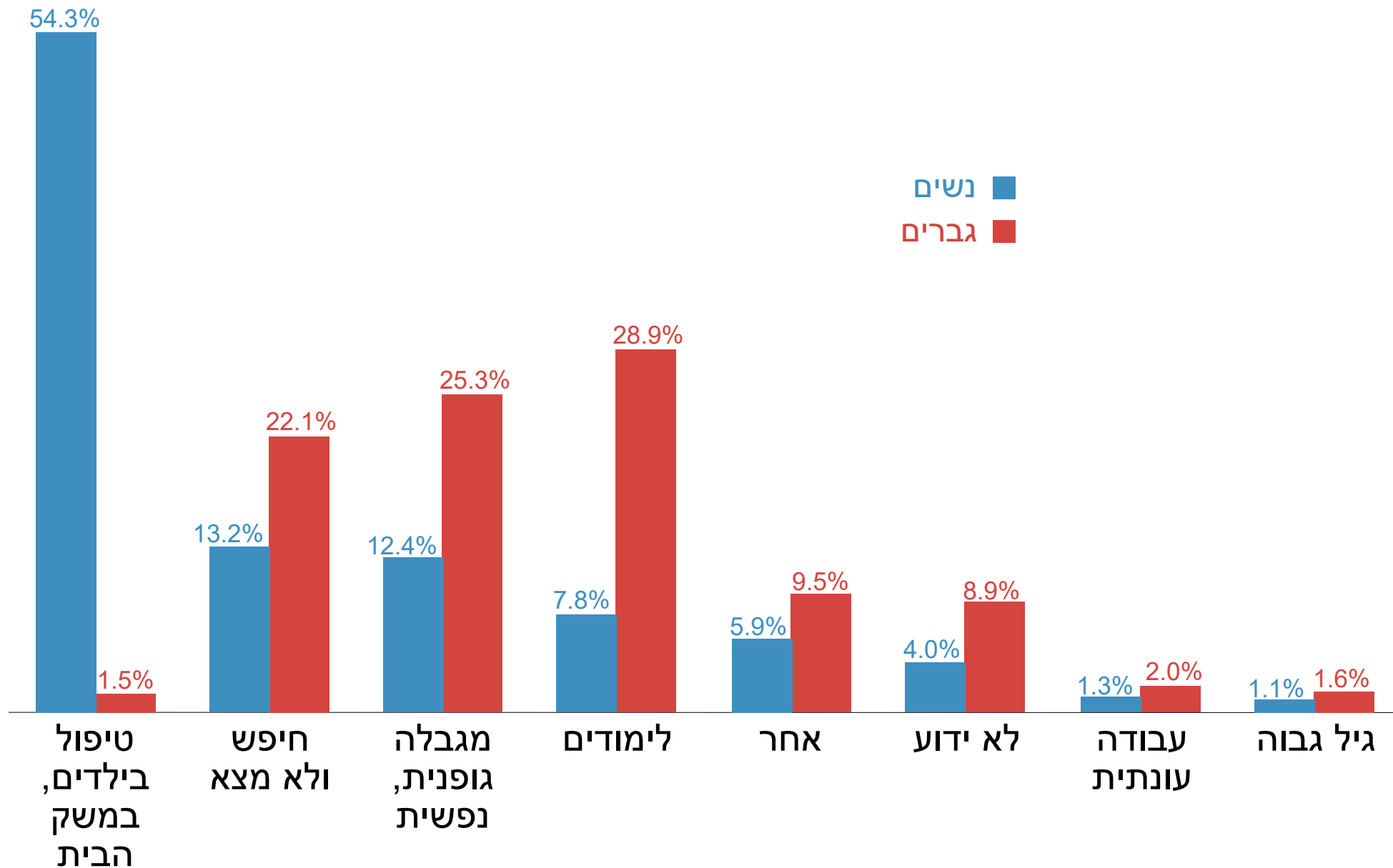
התפלגות כוח העבודה הנשי לפי השכלה

1980-2011

סיבות לאי תעסוקה, לפי מגדר

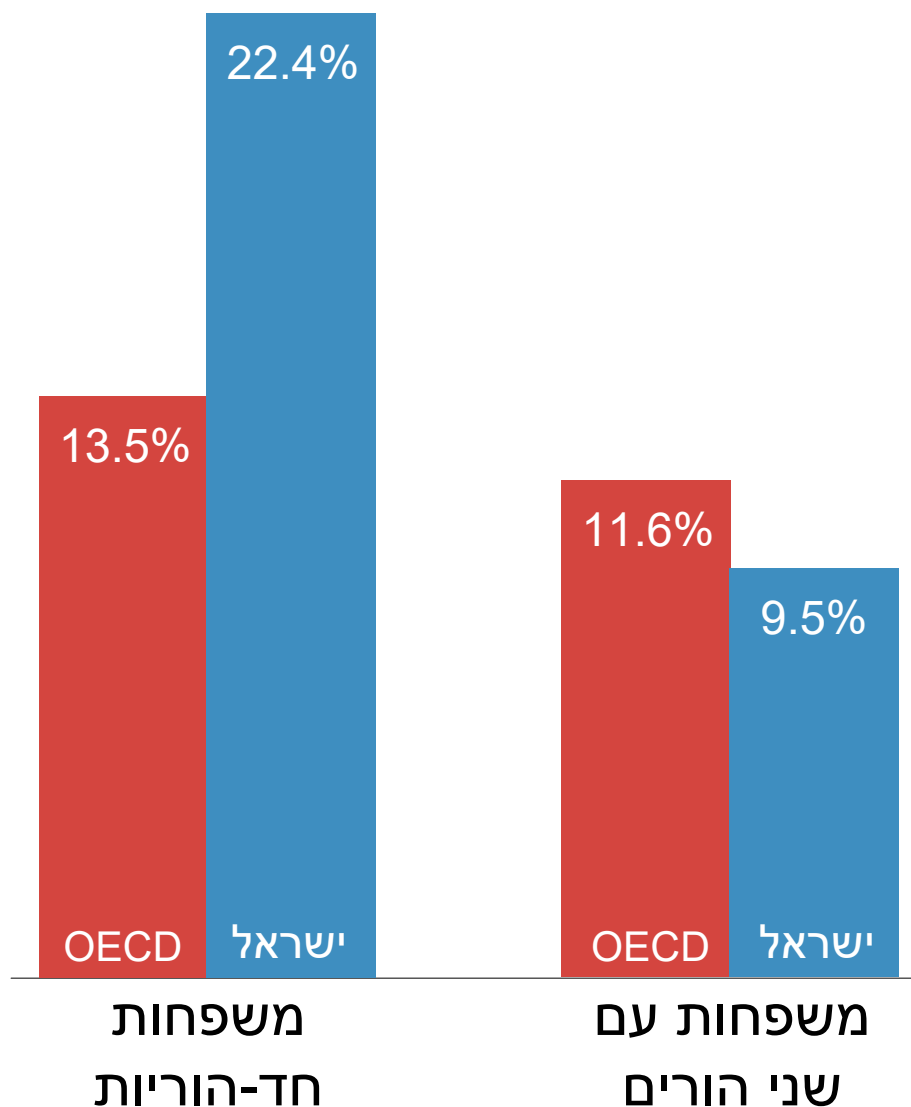
כאחוז מסך הלא מועסקים, 2013

מקור: שגית אזורי-ויזל ואורן תירוש, מוסד שורש למחקר כלכלי-חברתי
נתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

עלות נטו של הטיפול בגיל הרך*

כאחוז מההכנסה המשפחתית הפנויה, 2012

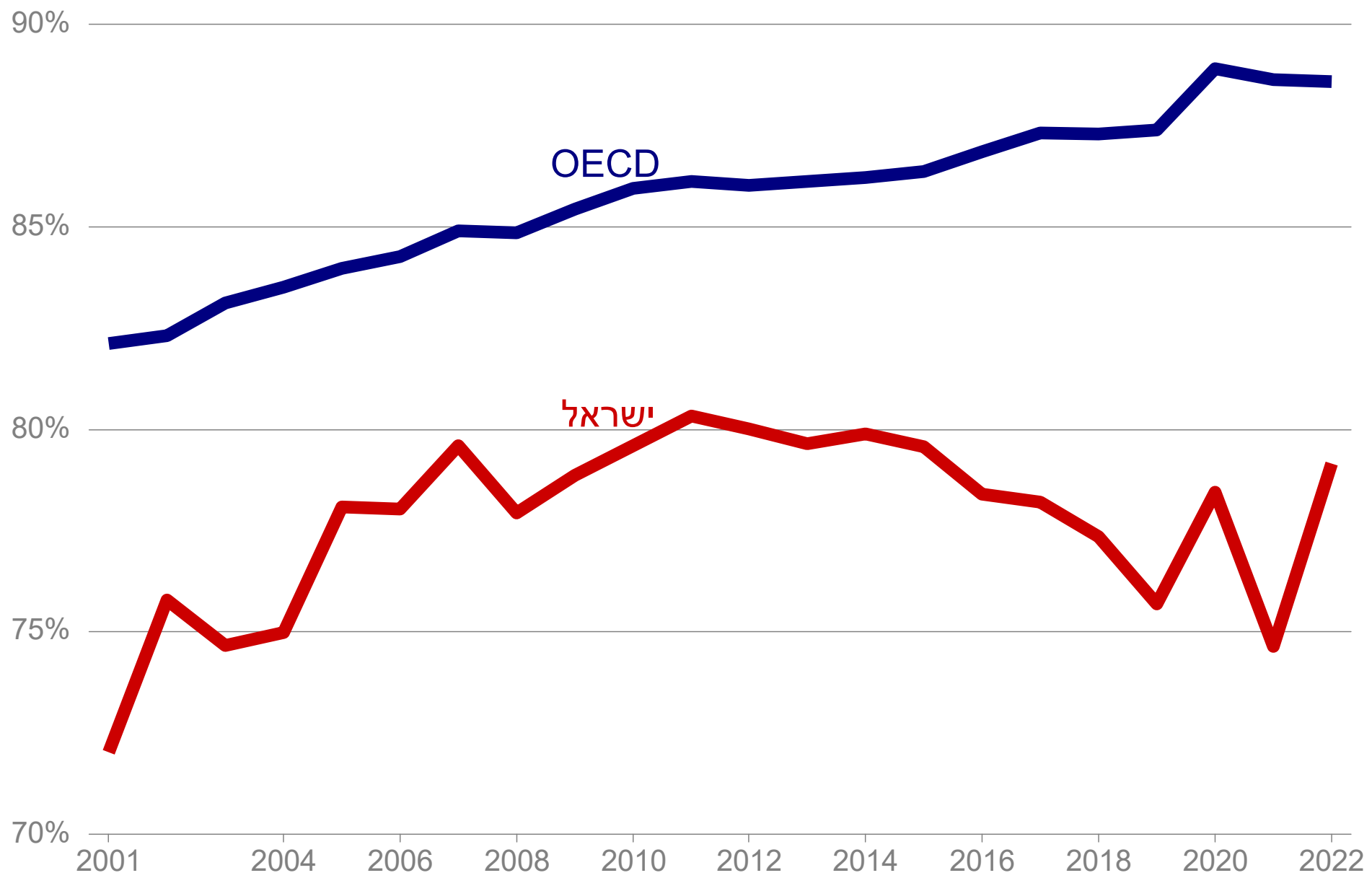

* עלות הטיפול בגיל הרך פחות הפחתות מס וקצבאות ילדים. ההשוואות הן רק עבור משקי בית עם ילדים קטנים בהם כל ההורים עובדים במשרה מלאה. במקרה של משפחות חד הוריות, השוואת העלות היא עבור משפחות עם הכנסה שהינה 67% מהשכר הממוצע בעוד שבמקרה של משפחות עם שני הורים, ההשוואה היא עבור משפחות עם הכנסה שהינה פי שניים מהשכר הממוצע. אלה ההשוואות המתאימות ביותר למשפחות חציניות (לפי הכנסתן) משני הסוגים בארץ.

מקור: שגית אזארי-ויזל ודן בן-דוד, מוסד שורש ואוניברסיטת תל-אביב
נתונים: OECD

שכר נשים כאחוז משכר גברים

שכר חציוני של נשים ביחס לשכר חציוני של גברים, * 2001-2022

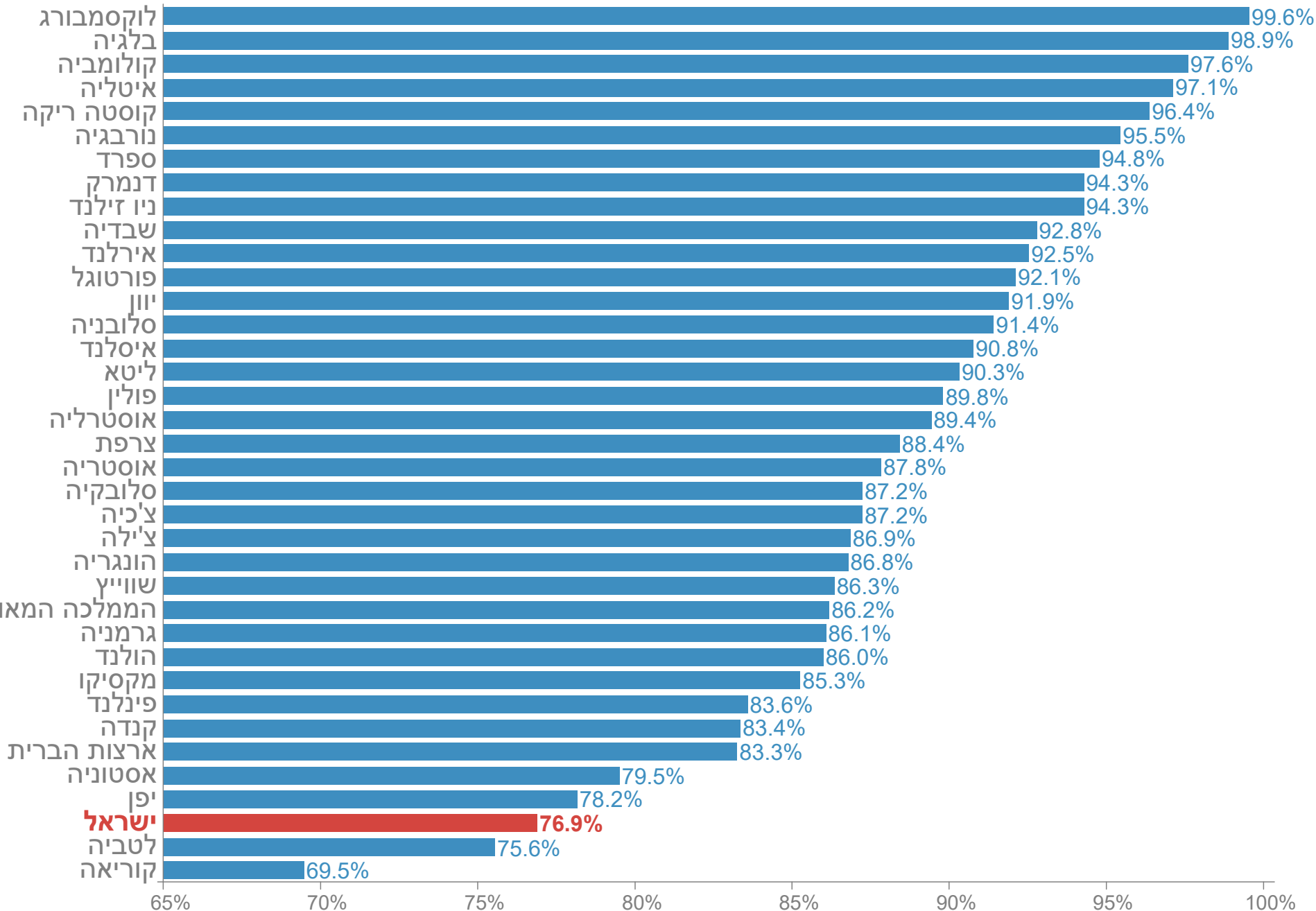

מקור: דן בן-דוד ואיל קמחי, מוסד שורש למחקר כלכלי-חברתי
נתונים: OECD

* שכר חודשי של שכירים העובדים במשרה מלאה.

שכר נשים כאחוז משכר גברים ב-OECD

שכר חודשי חציוני של נשים ביחס לשכר חציוני של גברים*, ממוצע 2021-2023

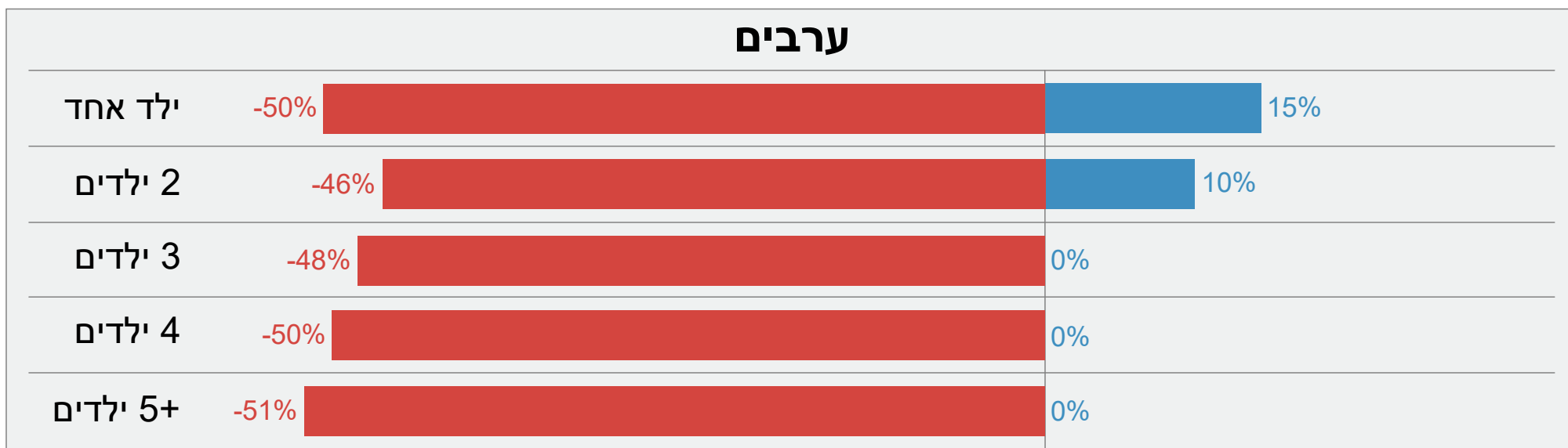
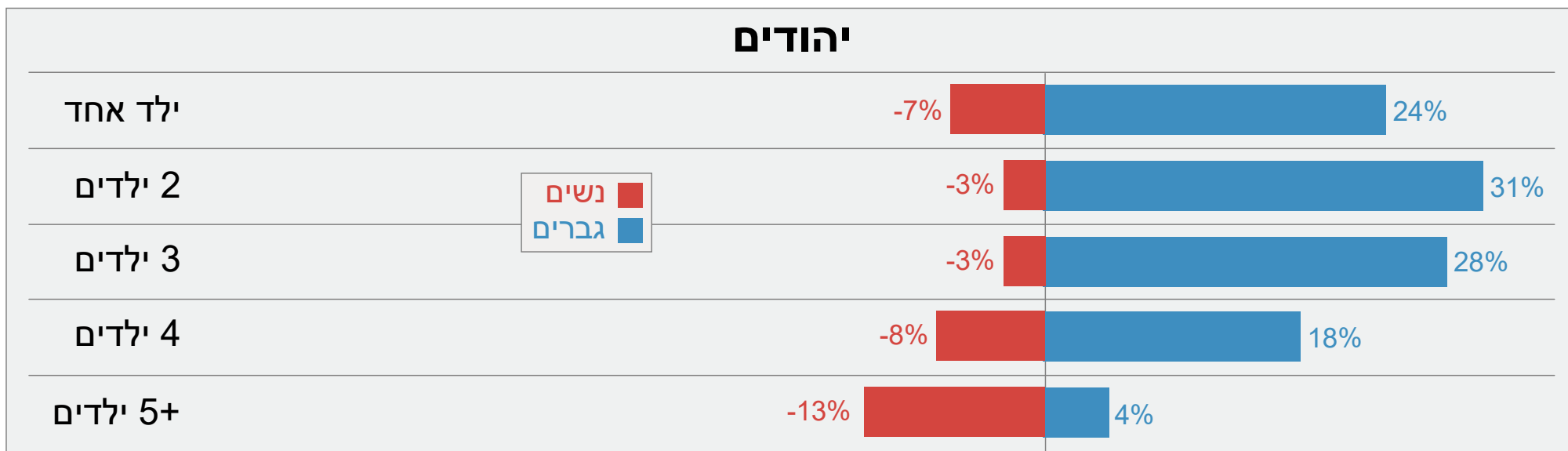

מקור: דן בן-דוד ואיל קמחי, מוסד שורש למחקר כלכלי-חברתי
נתונים: OECD

* שכר חודשי של שכירים העובדים במשרה מלאה.

תוספת שכר לשכירים עם ילדים

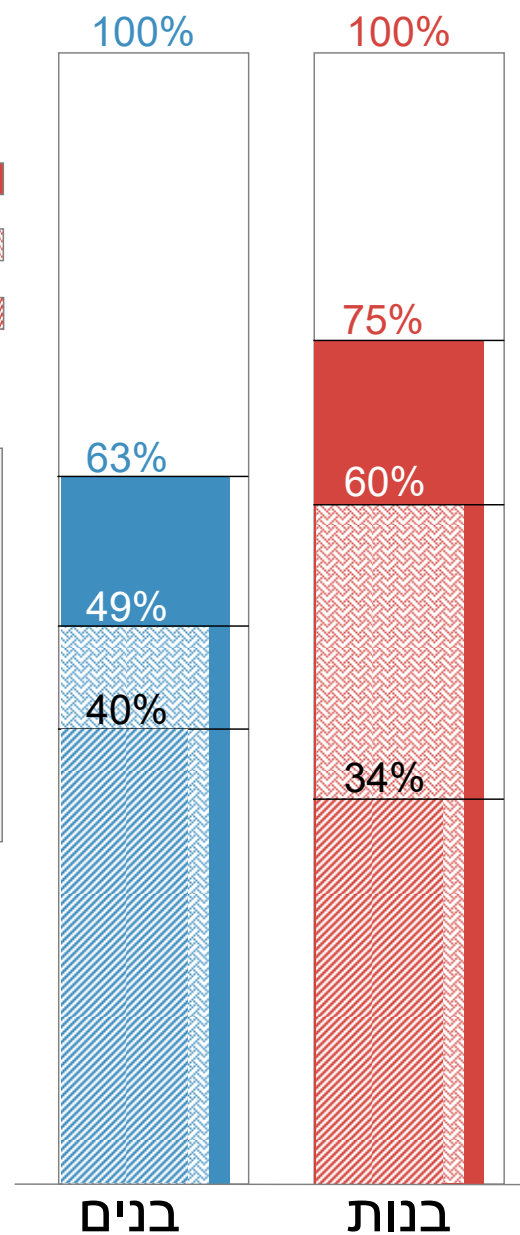
יחסית לשכירים ללא ילדים*

נבחנים בבגרות מכלל שכבת הגיל*

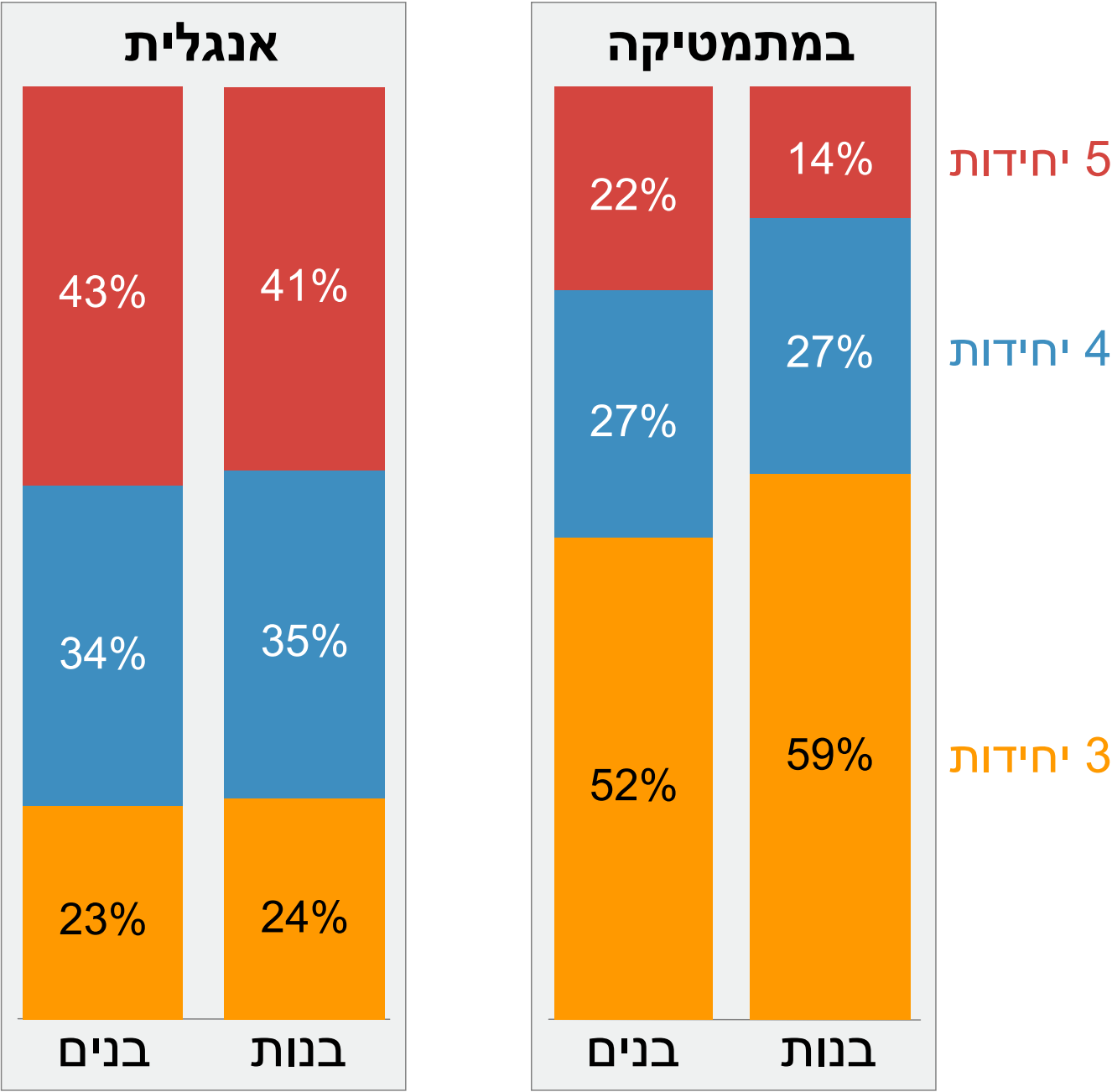
■ ■ שיעור הנבחנים בבגרות (לפחות בחינה אחת)
▨ ▨ שיעור הנבחנים בבגרות במתמטיקה
▩ ▩ שיעור הנבחנים בבגרות במדעים

מתוך הניגשים לבגרות:		
	בנות	בנים
שיעור הנבחנים במתמטיקה	81%	79%
שיעור הנבחנים במקצועות מדעיים אחרים מלבד מתמטיקה	46%	64%

התפלגות הנבחרים בבגרות באנגלית ובמתמטיקה

מתוך כלל הנבחרים ב-3 יחידות לפחות, לפי מספר יחידות ומגדר*

5 יחידות

4 יחידות

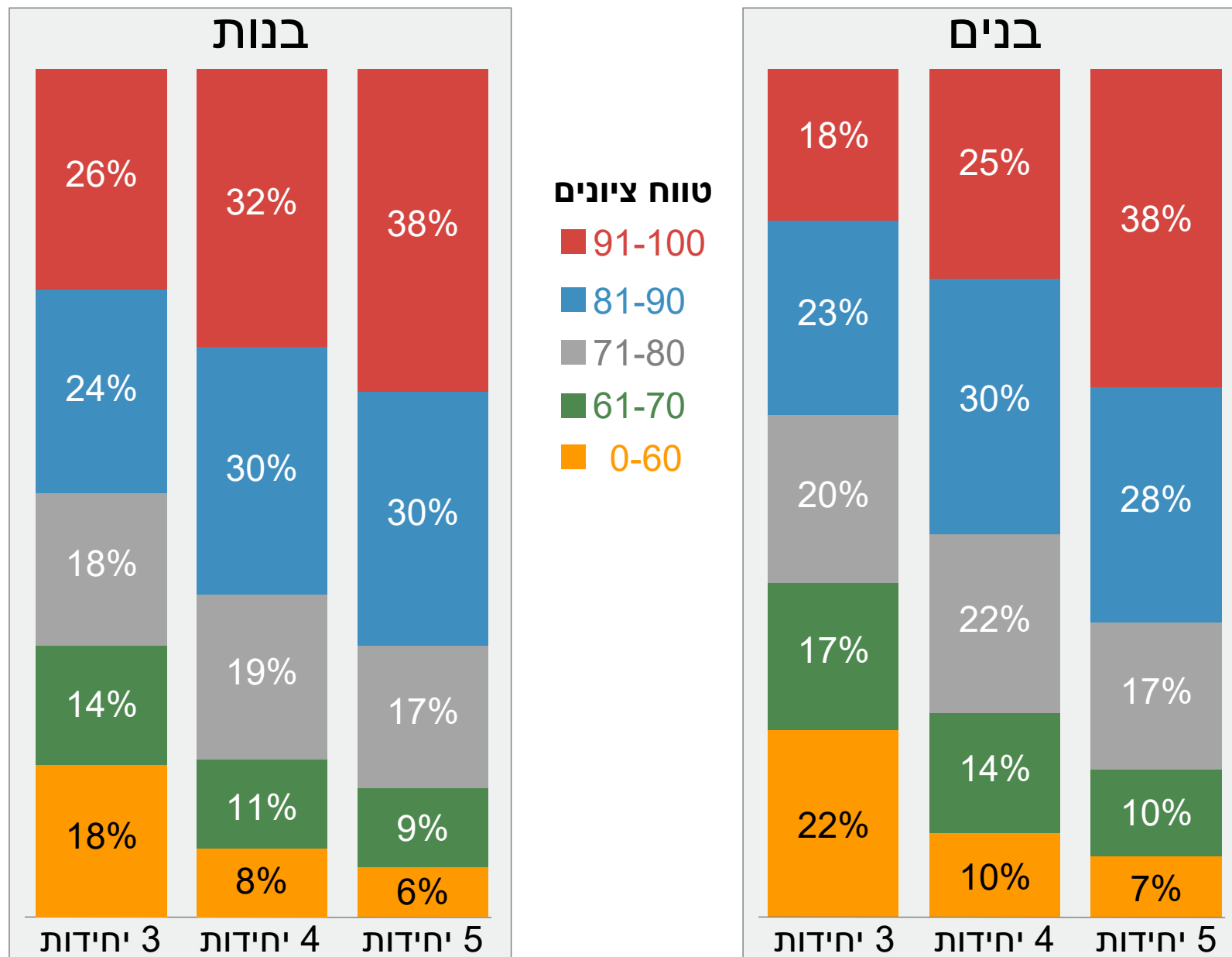
3 יחידות

מקור: איל קמחי, מוסד שורש והאוניברסיטה העברית
נתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

* עבור ילידי 1978-1985 שנולדו בישראל או עלו עד גיל 17.

התפלגות הציונים בבחינת הבגרות במתמטיקה

לפי מספר יחידות ומגדר*

מקור: איל קמחי, מוסד שורש והאוניברסיטה העברית
נתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

* האחוזים לא מסתכמים בהכרח ל-100% עקב עיגול למספרים שלמים.
נתונים עבור ילידי 1978-1985 שנולדו בישראל או עלו עד גיל 17.

תוספות שכר לפי שילובים שונים של מתמטיקה ומדעים

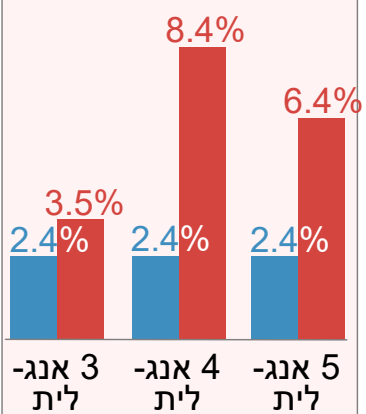
לעומת מי שלא עשו בגרות במתמטיקה/אנגלית*

בגרות באנגלית

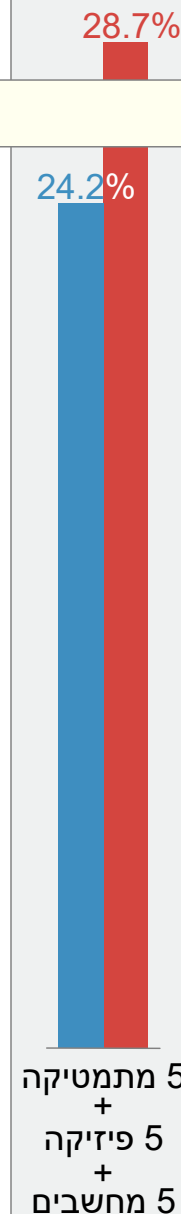
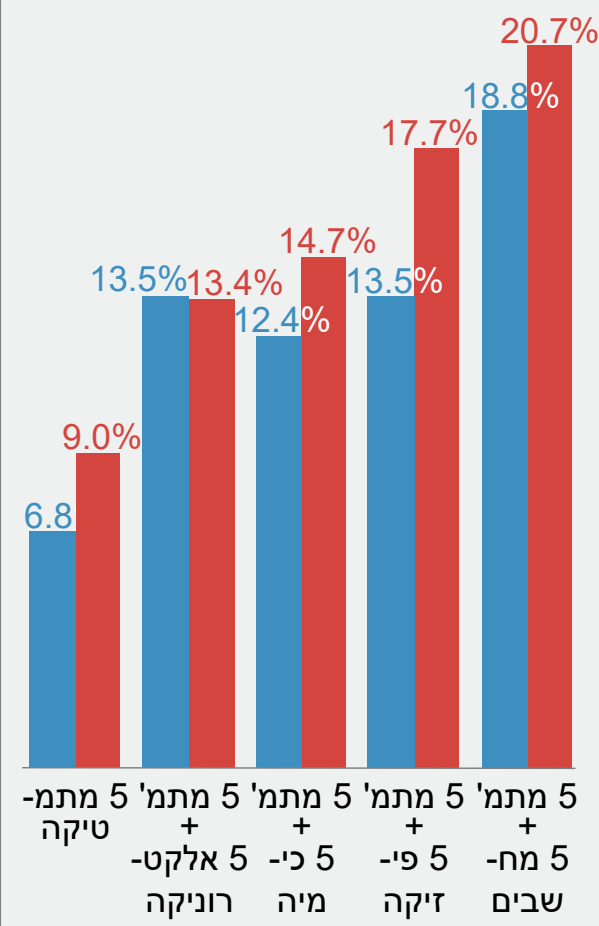
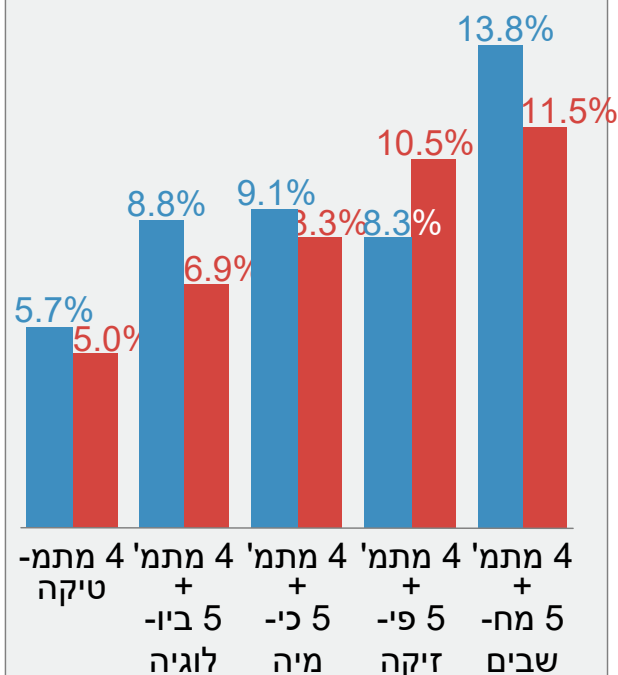
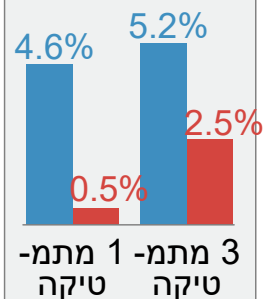
■ בנות

■ בנים

הערה: המספרים משקפים מספר יחידות לימוד

בגרות במתמטיקה

* לפי תוצאות הרגרסיה, בפיקוח על שאר המאפיינים המשפיעים על השכר. שילובים שלא הוסיפו לשכר או שהיו זניחים כמותית אינם נכללים. עבור ילידי 1978-1985 שנולדו בישראל או עלו עד גיל 17.

** תוספת שכר לעומת מי שאינו זכאי לבגרות באנגלית.

*** תוספת שכר לעומת מי שאינו זכאי לבגרות במתמטיקה.

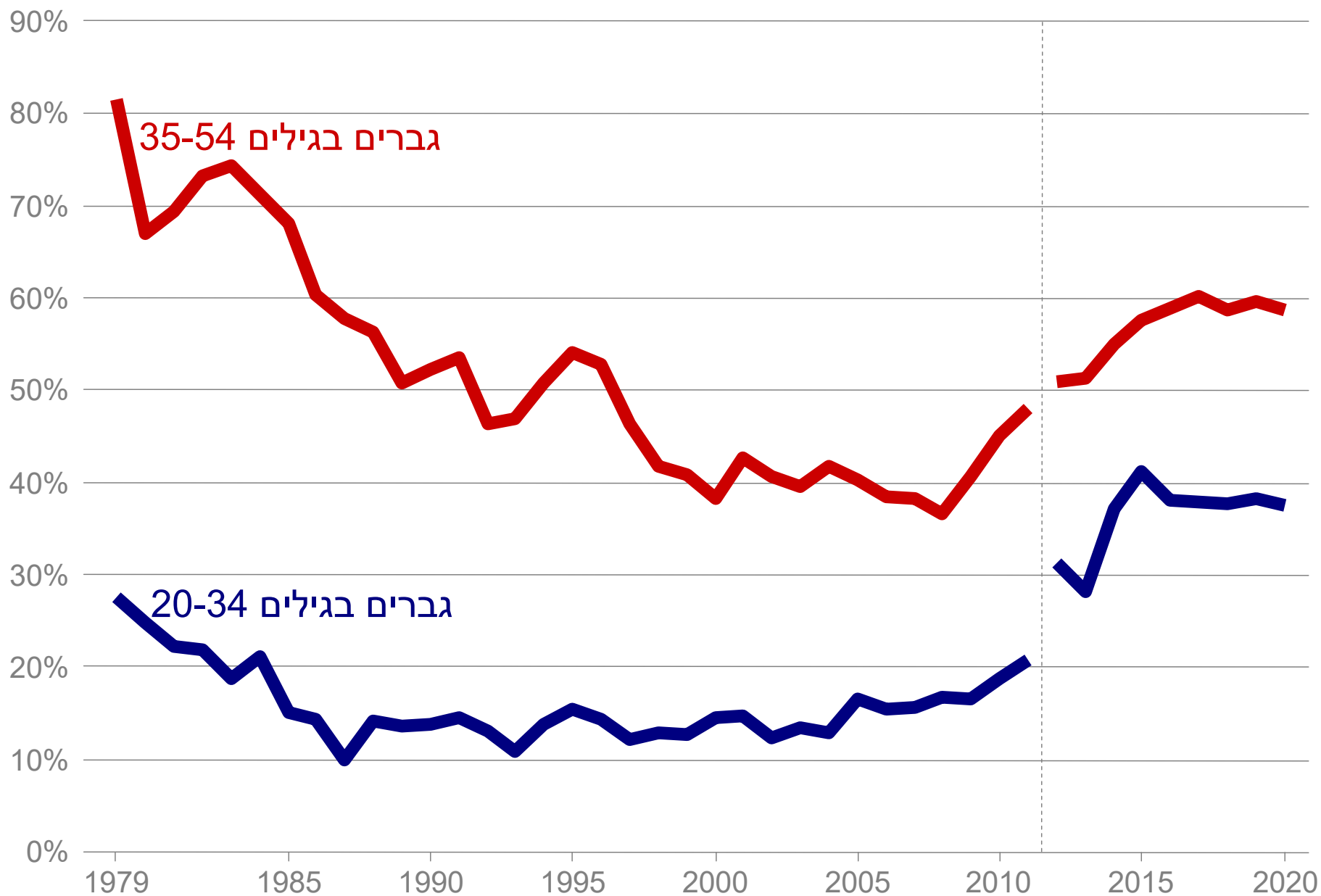
מקור: איל קמחי, מוסד שורש והאוניברסיטה העברית
נתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

קשר בין חינוך, תעסוקה והכנסה

חרדים

* שיעורי תעסוקת גברים חרדים, 1979-2020

** כאחוז מאוכלוסיות הגברים החרדים בגילים 20-34 ו-35-54

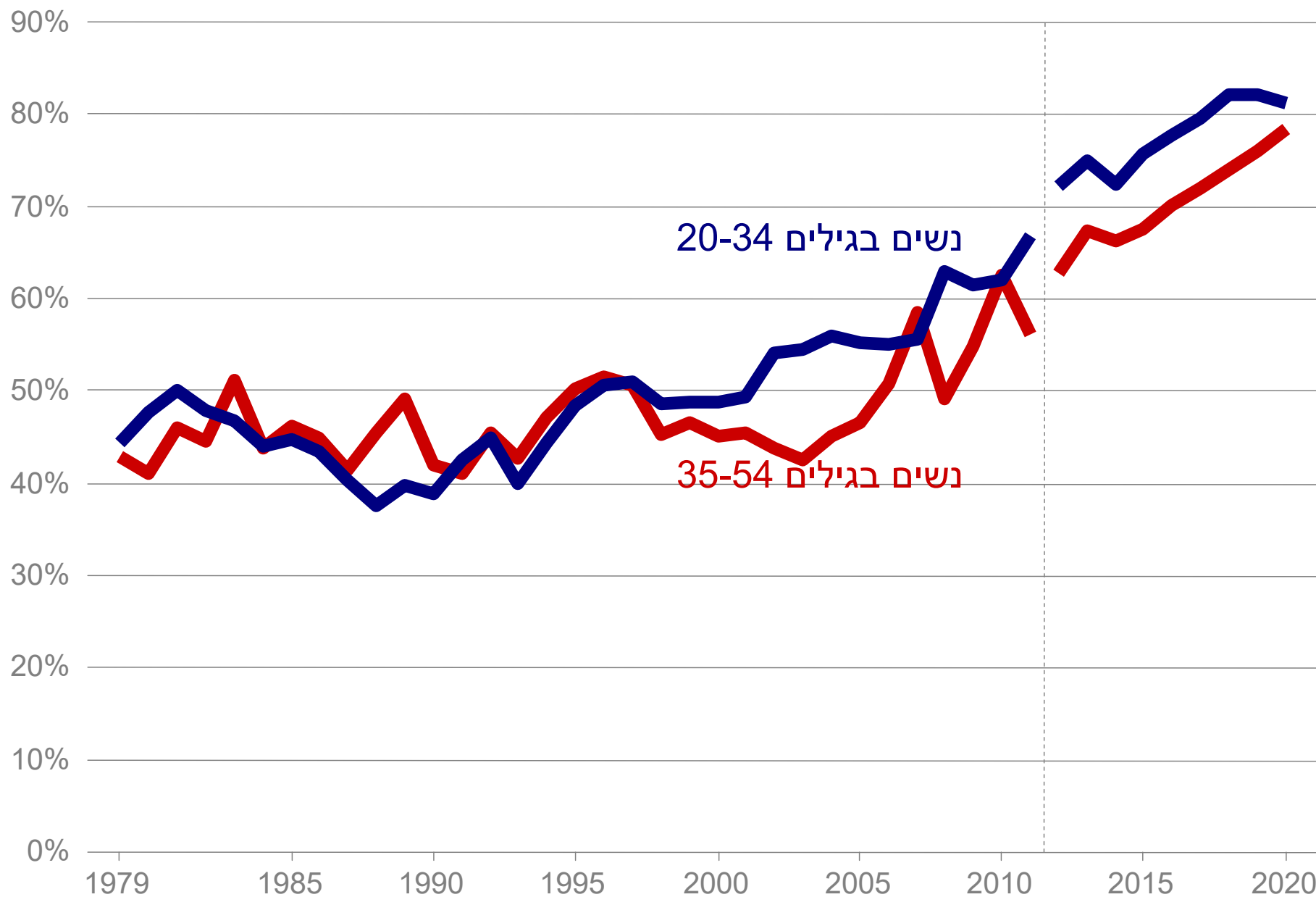
* בשנת 2012 הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ערכה שינוי בשיטת הדגימה של סקרי כח אדם.

** סיווג החרדים לפי הגדרה עצמית מ-2014

מקור: דן בן-דוד, רחל זקן ויעל מלצר, מוסד שורש למחקר כלכלי-חברתי
נתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

* שיעורי תעסוקת נשים חרדיות, 1979-2020

** כאחוז מאוכלוסיות הנשים החרדיות בגילים 20-34 ו-35-54

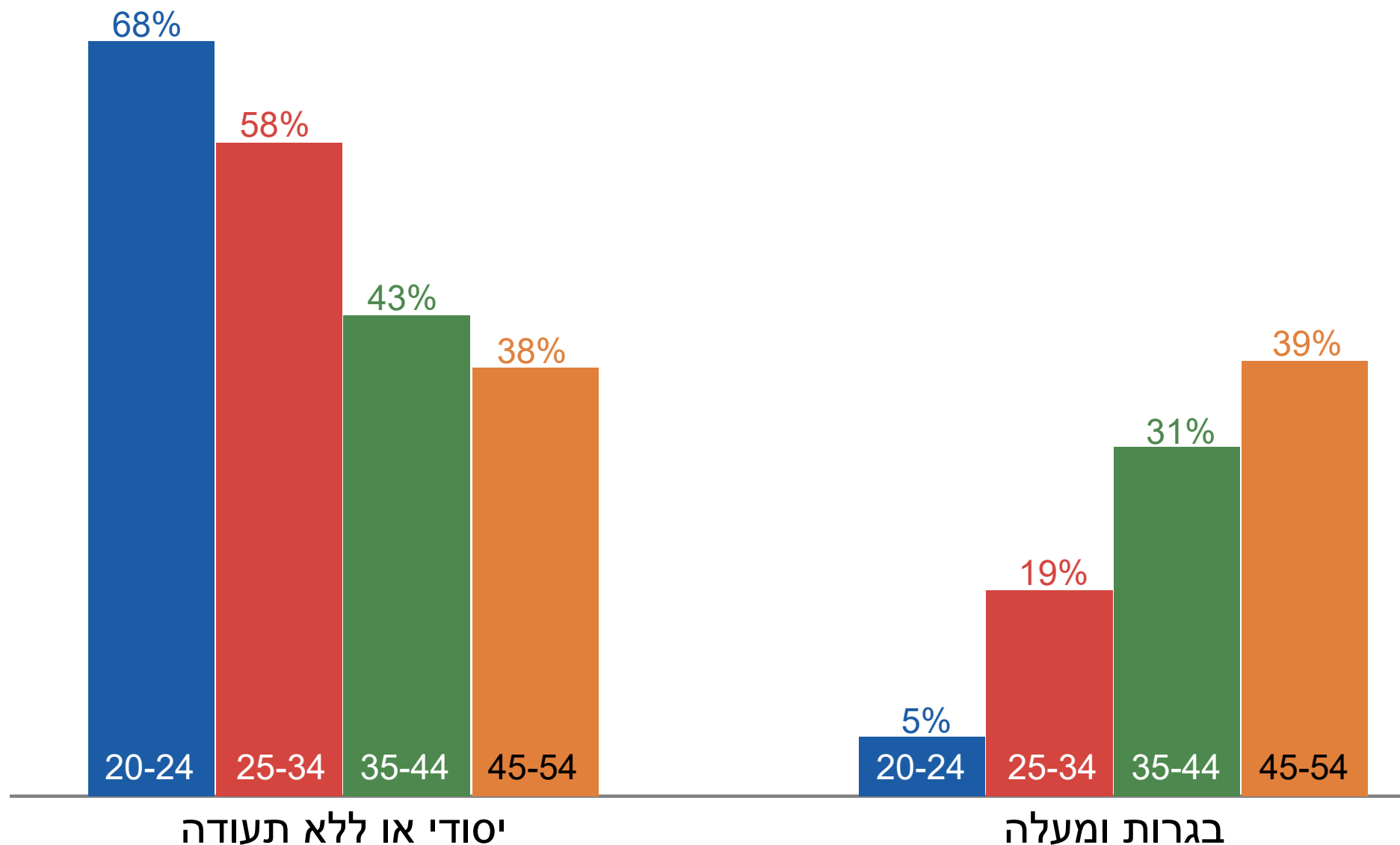
* בשנת 2012 הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ערכה שינוי בשיטת הדגימה של סקרי כח אדם.

** סיווג החרדים לפי הגדרה עצמית מ-2014

מקור: דן בן-דוד, רחל זקן ויעל מלצר, מוסד שורש למחקר כלכלי-חברתי
נתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

תעודה פורמלית אחרונה בקרב גברים חרדים

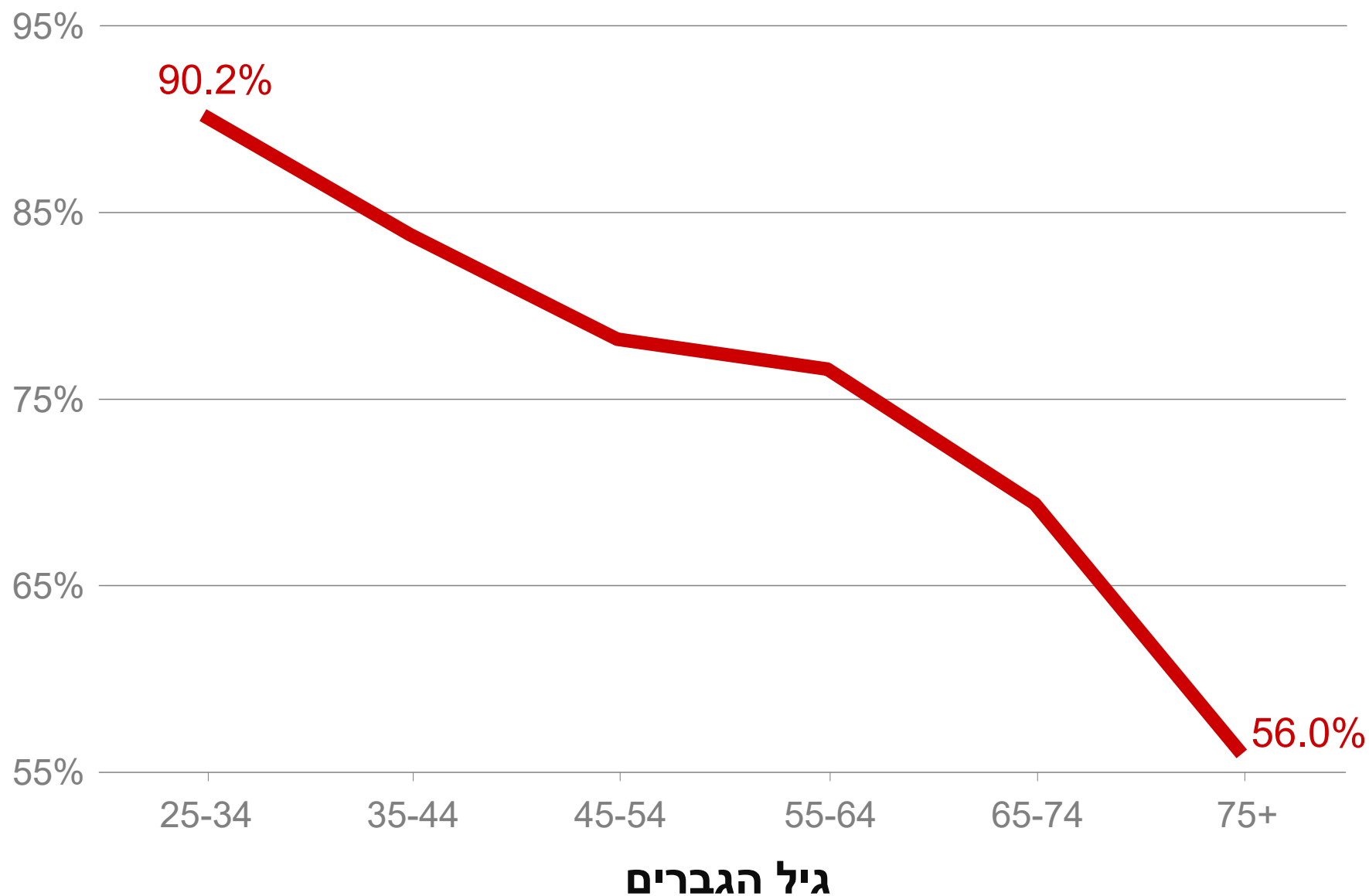
שיעור בעלי התעודה לפי קבוצת גיל, 2008

מקור: איתן רגב, דוח מצב המדינה 2014, מרכז טאוב (מעודכן)
נתונים: מפקד האוכלוסין של הלמ"ס

שיעור החרדים שלומדים או למדו בעבר בישיבה גבוהה

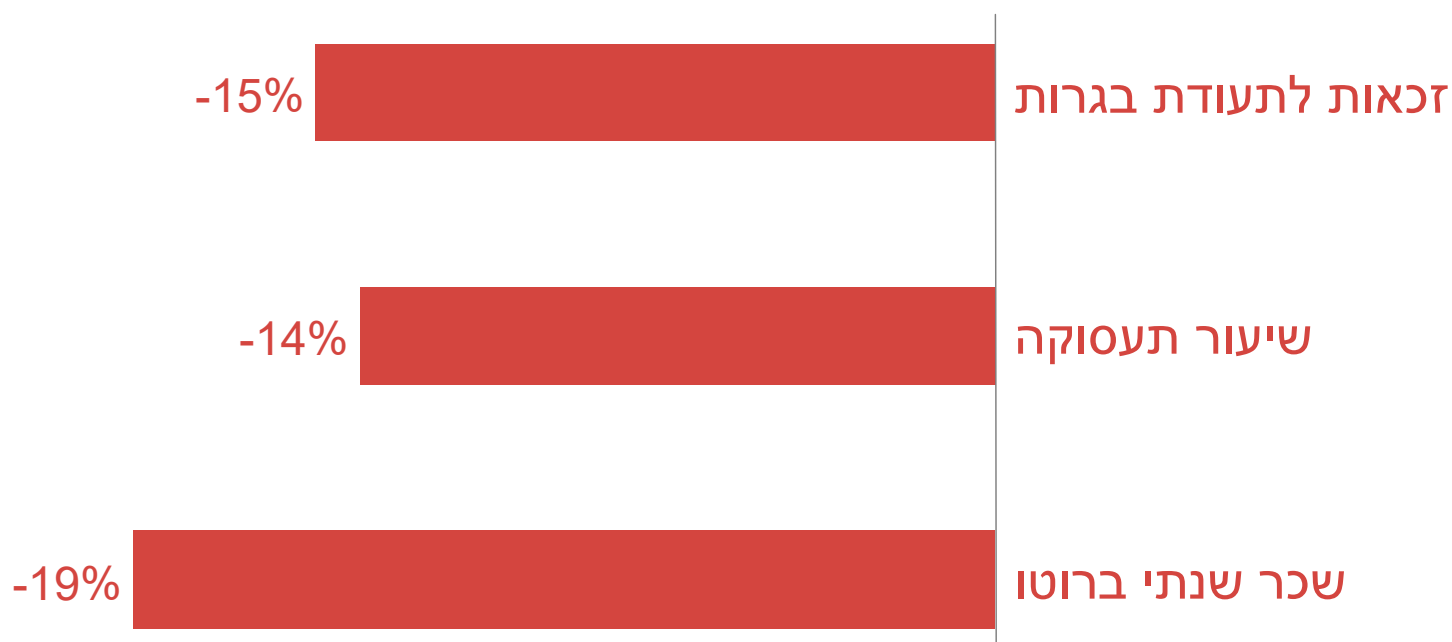
מתוך כלל הגברים החרדים בכל קבוצת גיל, 2008

מקור: איתן רגב, דוח מצב המדינה 2014, מרכז טאוב (מעודכן)
נתונים: מפקד האוכלוסין של הלמ"ס

השפעת בתי ספר יסודיים של מעיין החינוך התורני על השכלה, תעסוקה ושכר עתידיים של בנים

פער בנקודות אחוז בין בנים שלמדו ברשת של ש"ס לעומת בנים בעלי מאפיינים דומים שלמדו ביתר זרמי החינוך העברי, לאחר פיקוח על משתנים נוספים*, 2017

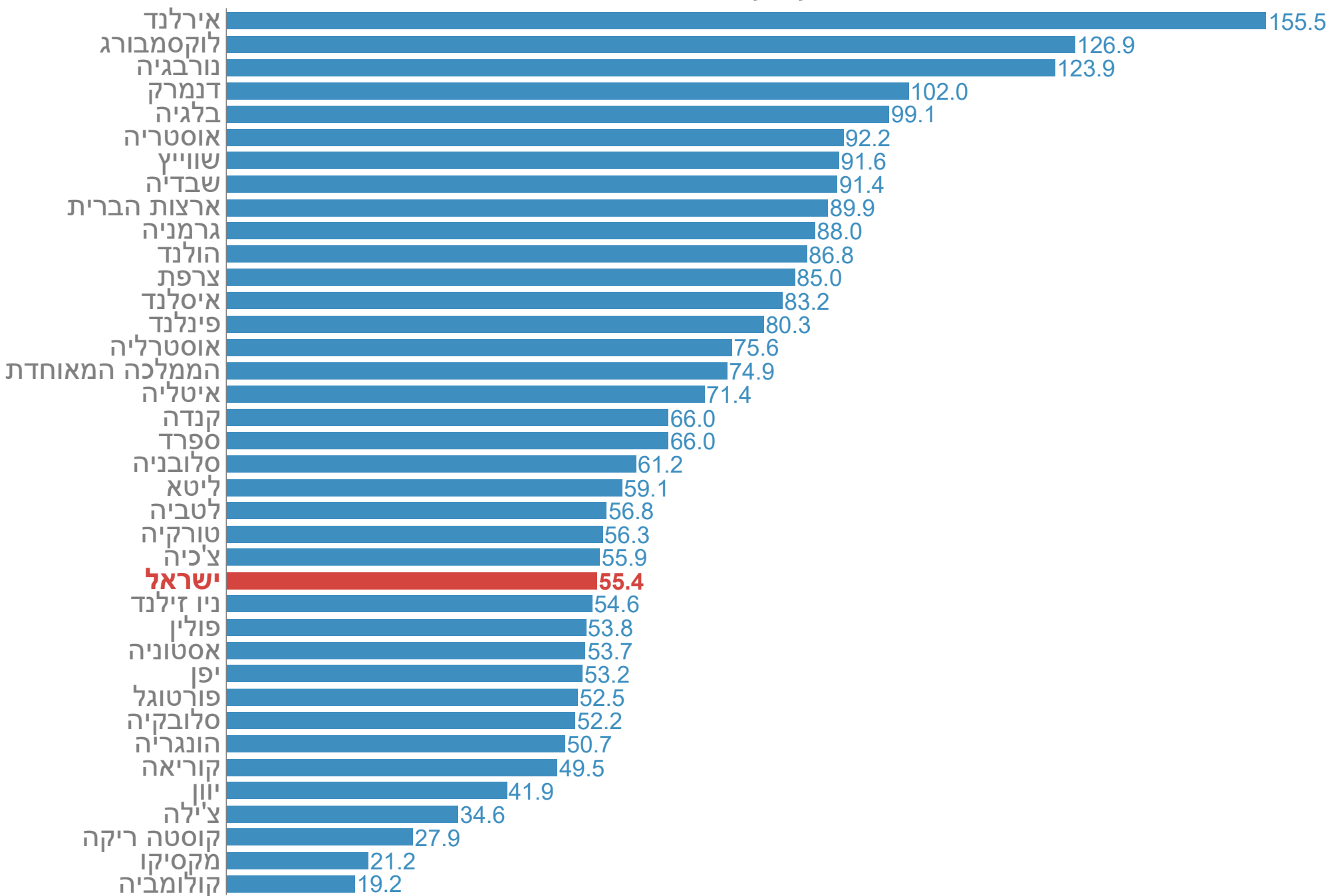

* יהודים יוצאי צפון אפריקה ילידי 1985-1996 (כלומר, הגיעו לכיתה א' בשנים 1992-2003) שהתגוררו בישובים בפריפריה הגיאוגרפית-חברתית-כלכלית שבהם הוקמו בתי ספר של הרשת עד 2003.

פריון

פריון עבודה ב-2022

תמ"ג לשעת עבודה ב-38 מדינות OECD

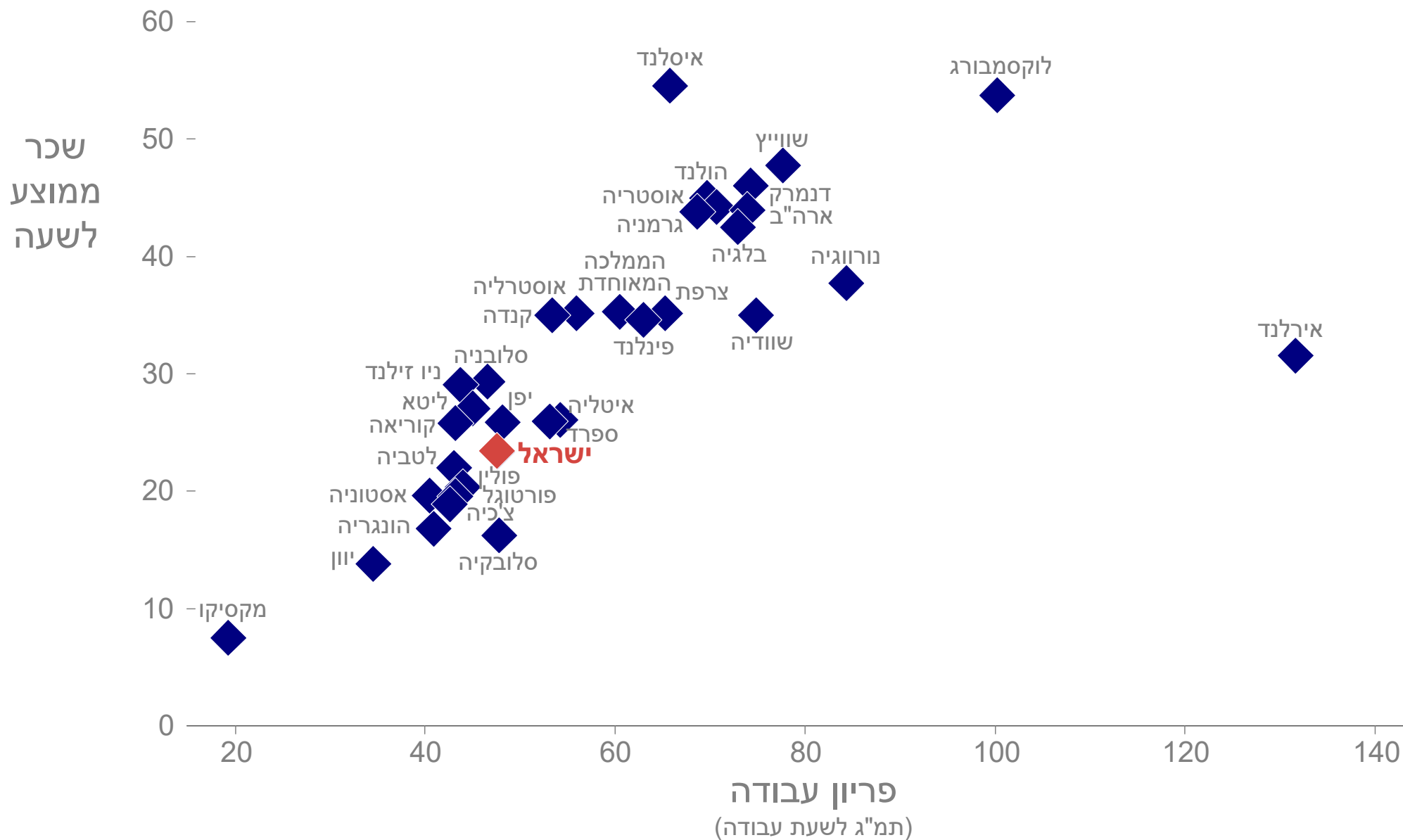

מקור: דן בן-דוד, מוסד שורש ואוניברסיטת תל-אביב
נתונים: OECD

* בדולרים שוטפים לפי יחס כח קניה.

הקשר בין פריון עבודה לשכר

בדולרים לפי יחס כח קניה, 2022

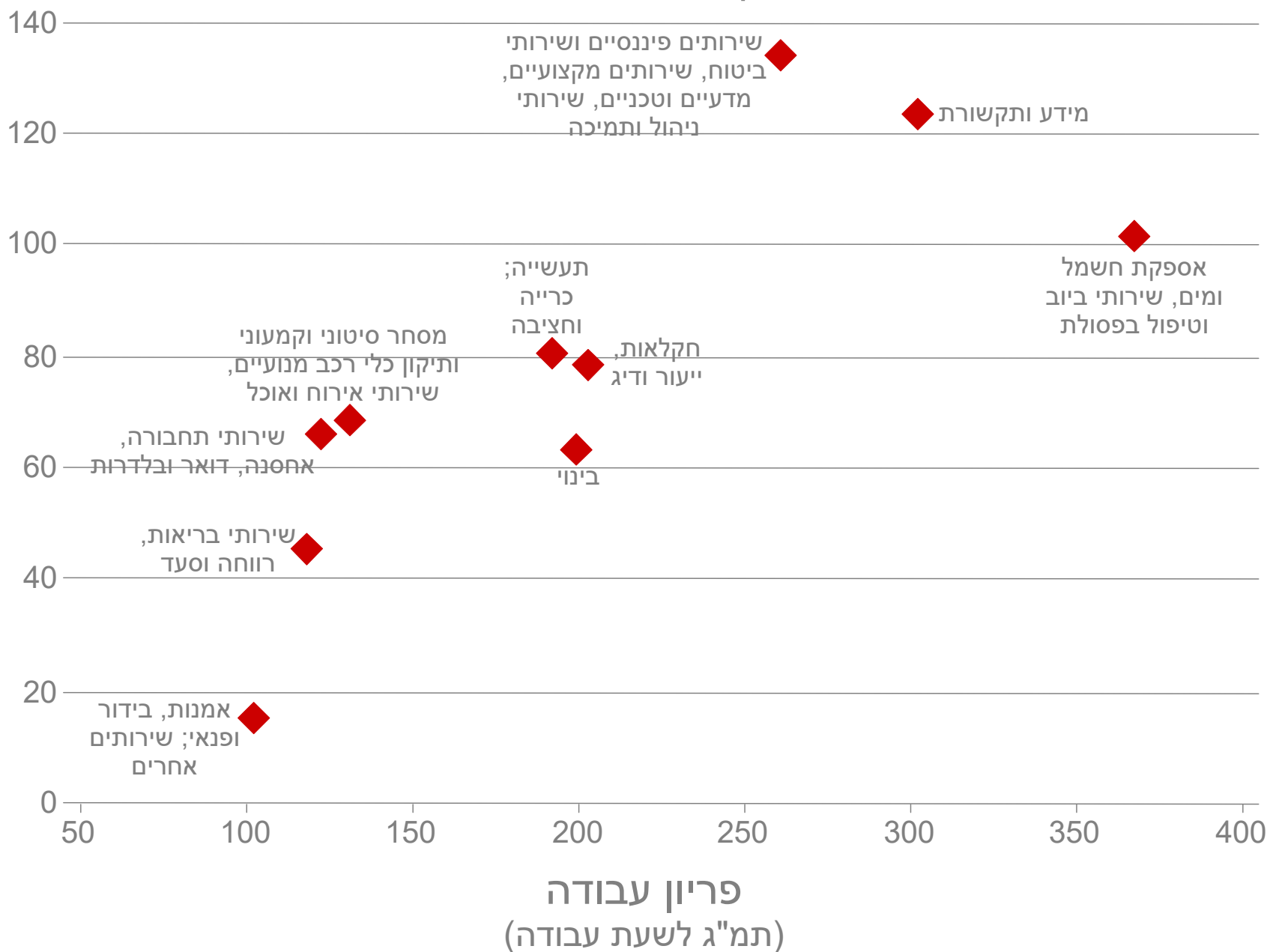

מקור: דן בן-דוד, מוסד שורש ואוניברסיטת תל-אביב
נתונים: OECD

פריון עבודה ושכר שכירים בישראל

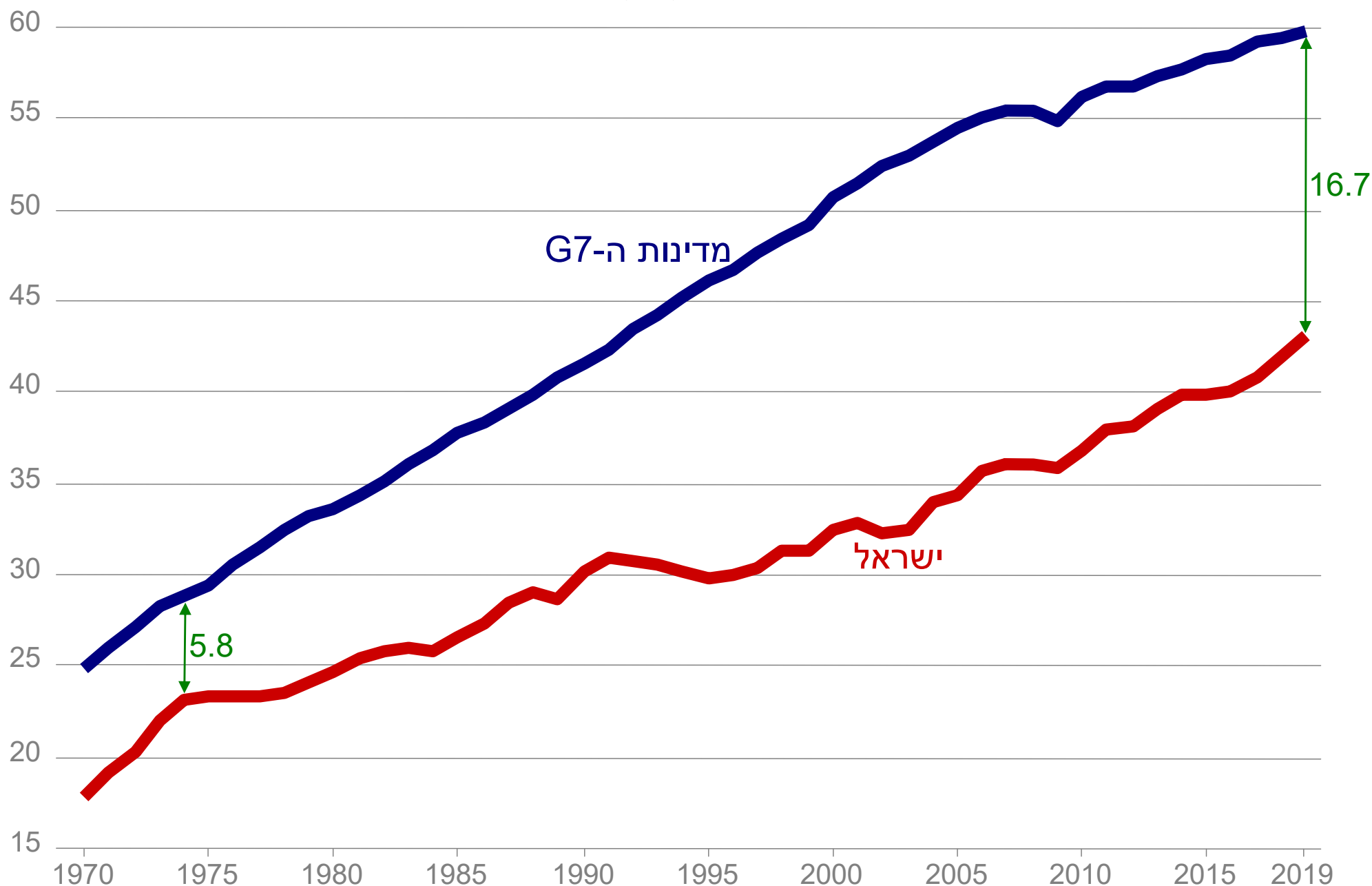
לפי ענף כלכלי, במחירים שוטפים, 2019

שכר ממוצע
לשעה של
שכירים

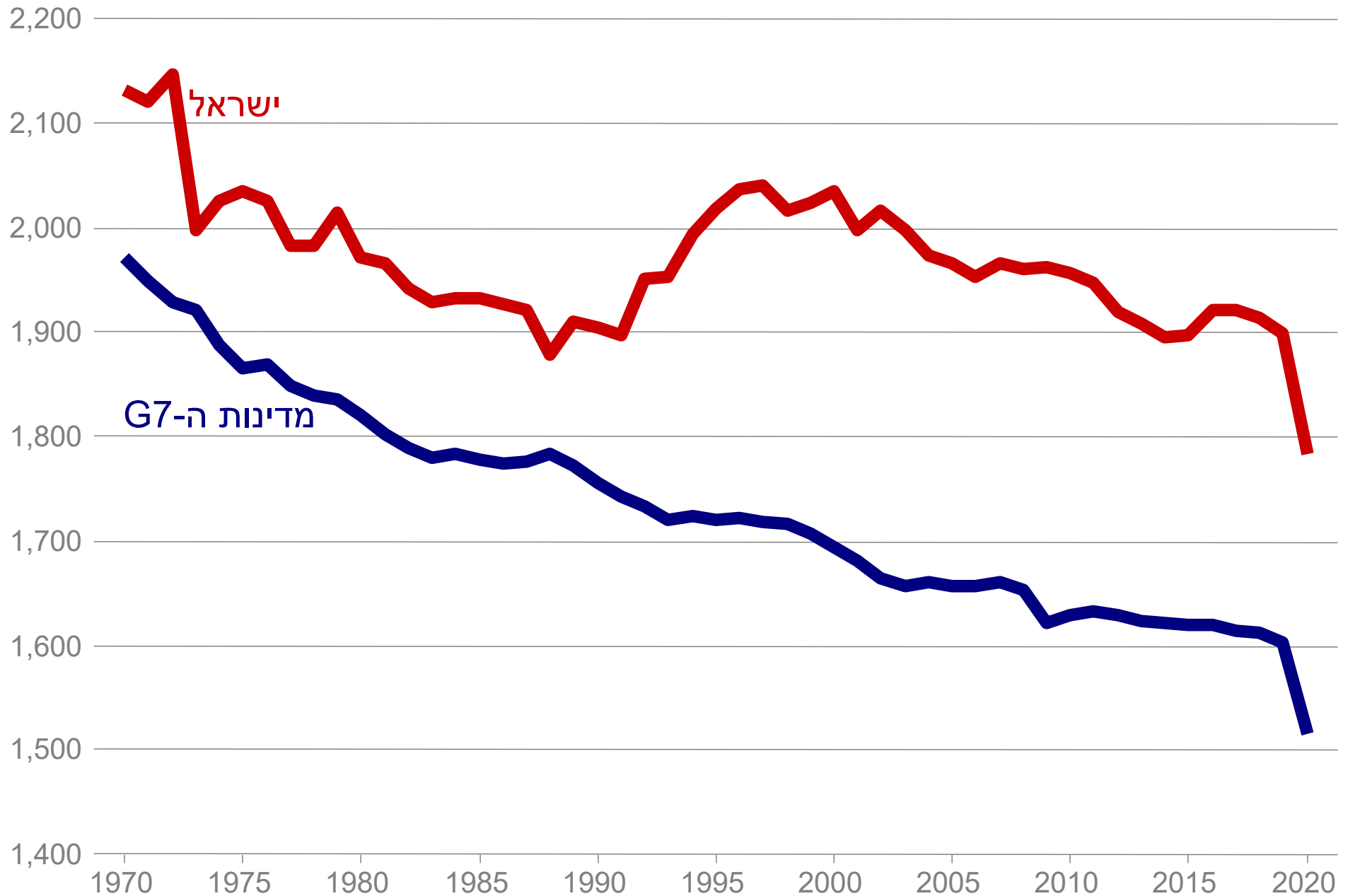
פריון עבודה, 1970-2019

תמ"ג לשעת עבודה*

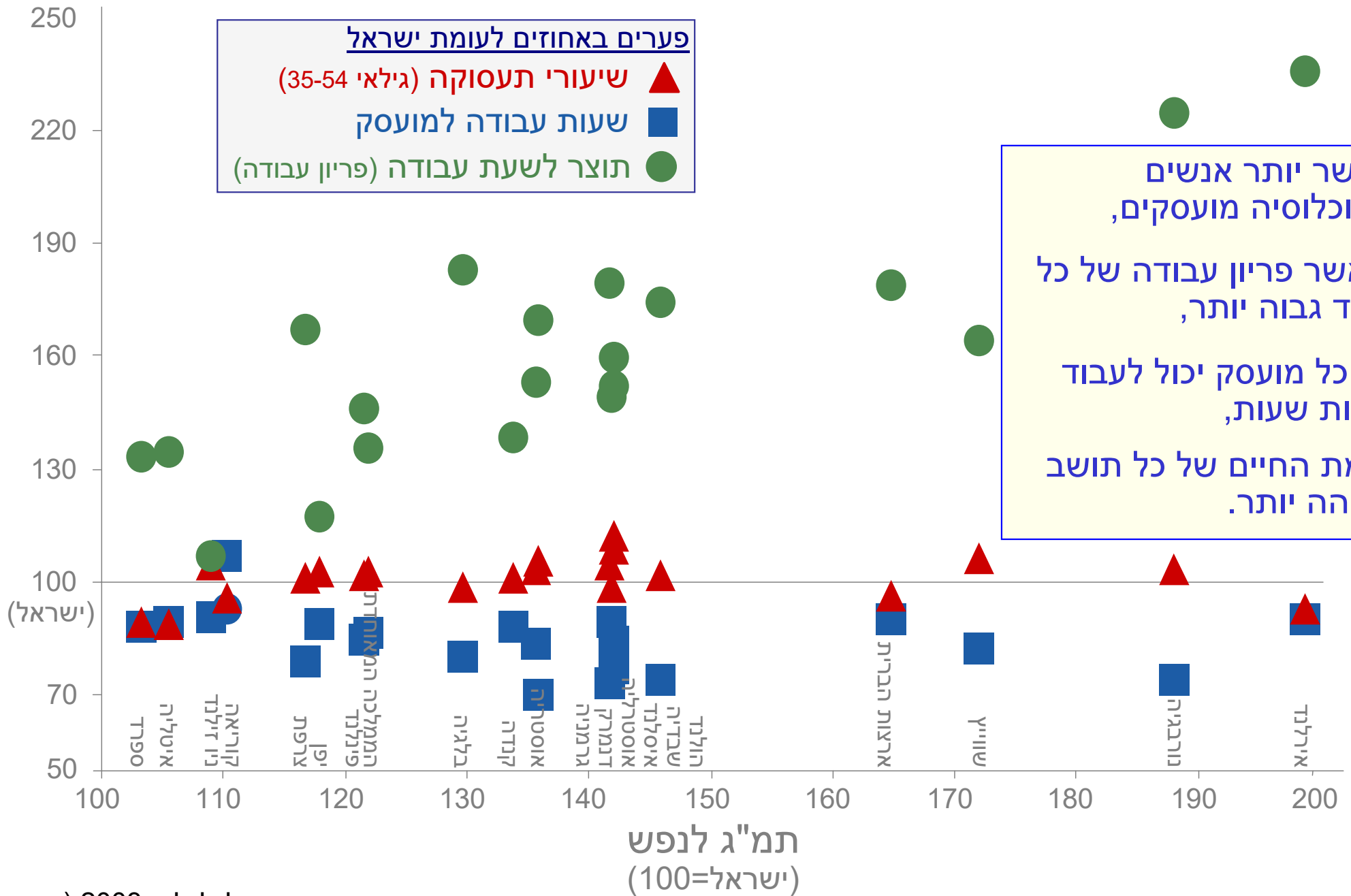
ממוצע שעות עבודה למועסק בשנה

1970-2020

הקשר בין רמת חיים לעבודה

במדינות OECD שהן עשירות מישראל*, 2016

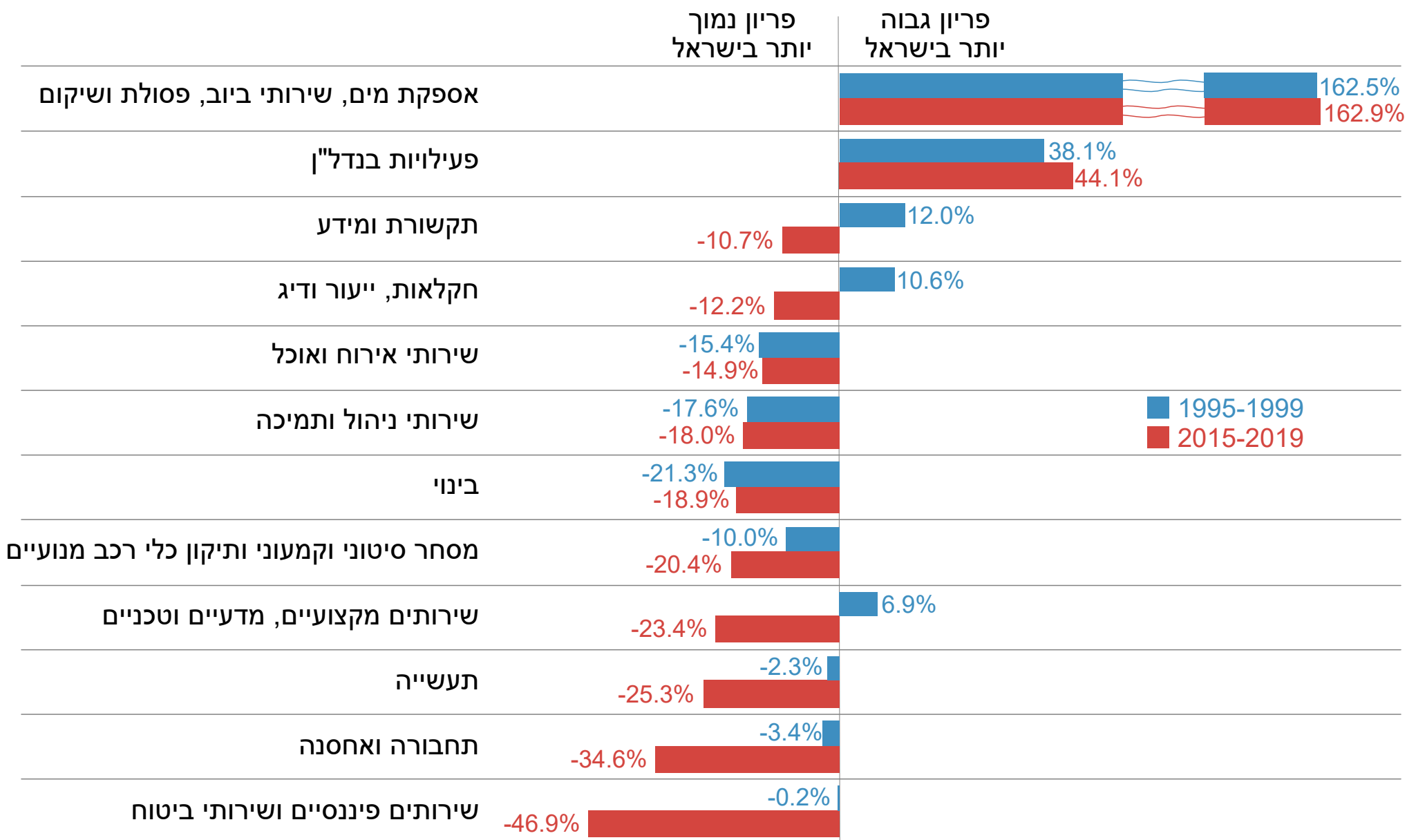

מקור: דן בן-דוד, רבעון לכלכלה, 2003 (מעודכן)
נתונים מה-OECD

* לא כולל לוקסמבורג

פריון עבודה לפי ענף כלכלי*

פער באחוזים בין ישראל לממוצע ה-OECD

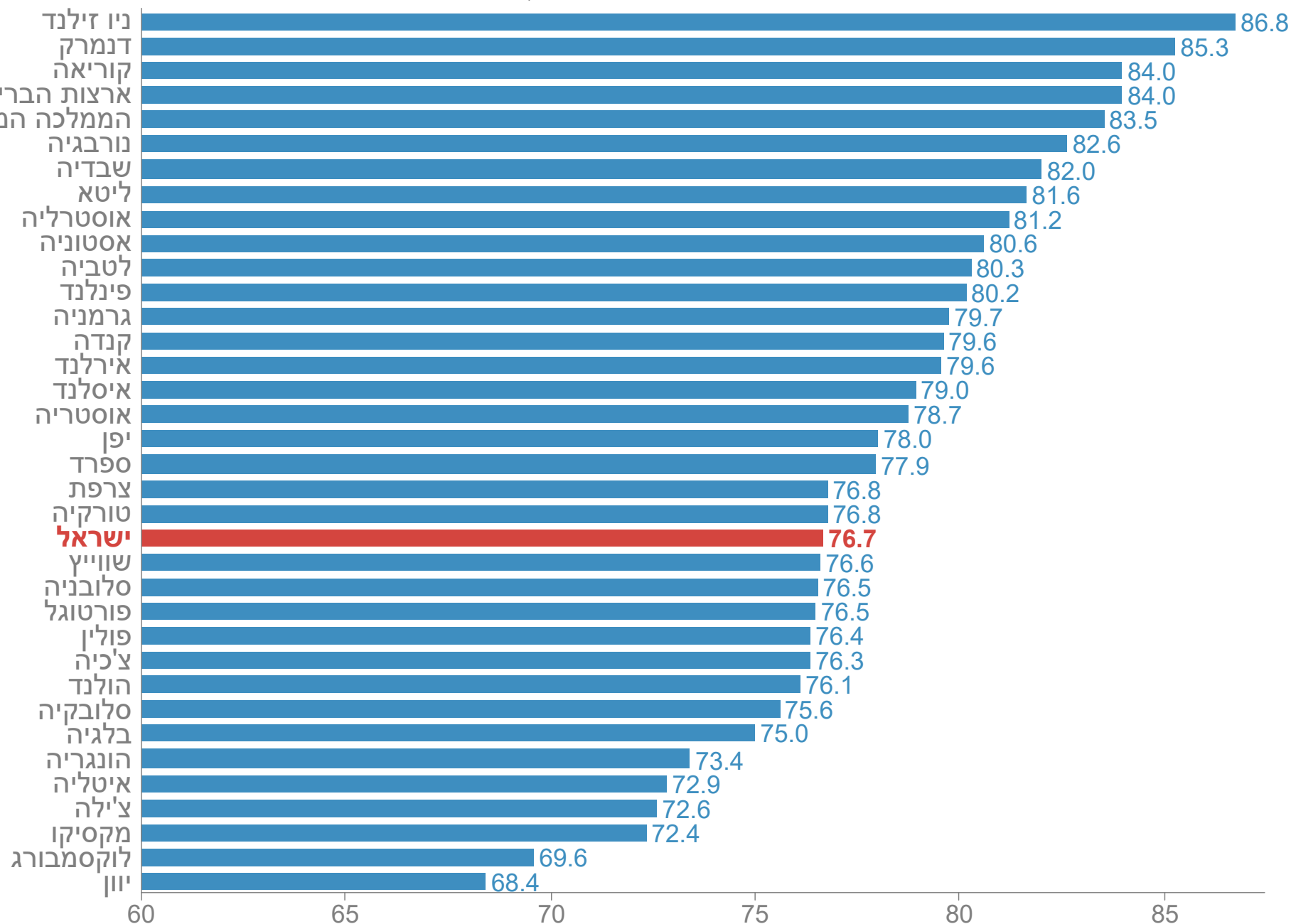

מקור: דן בן-דוד, מוסד שורש ואוניברסיטת תל אביב
נתונים: א"מ וה-OECD

* פריון עבודה מוגדר כסל הערך המוסף חלקי מספר שעות העבודה בענף

מדד הבנק העולמי – קלות עשיית עסקים

כל מדינות ה-OECD, 2020

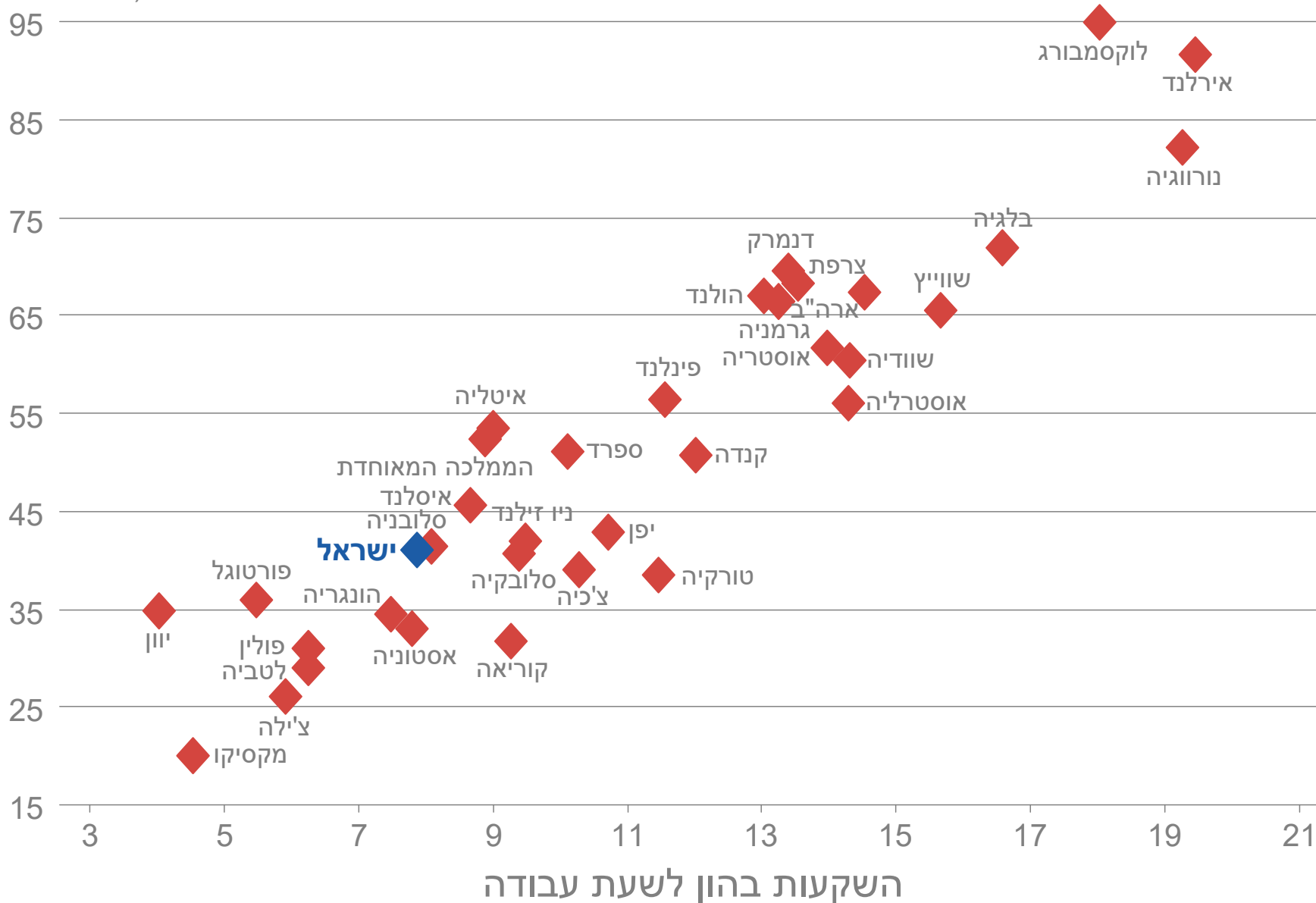
* ככל שהמדד גבוה יותר, קל יותר לעשות עסקים

מקור: דן בן-דוד, מוסד שורש ואוניברסיטת תל-אביב
נתונים: הבנק העולמי "Doing Business 2020"

השקעות בהון ופריזון עבודה ב-OECD

ב-35 מדינות OECD, בדולרים שוטפים לפי יחס כוח קנייה, 2015

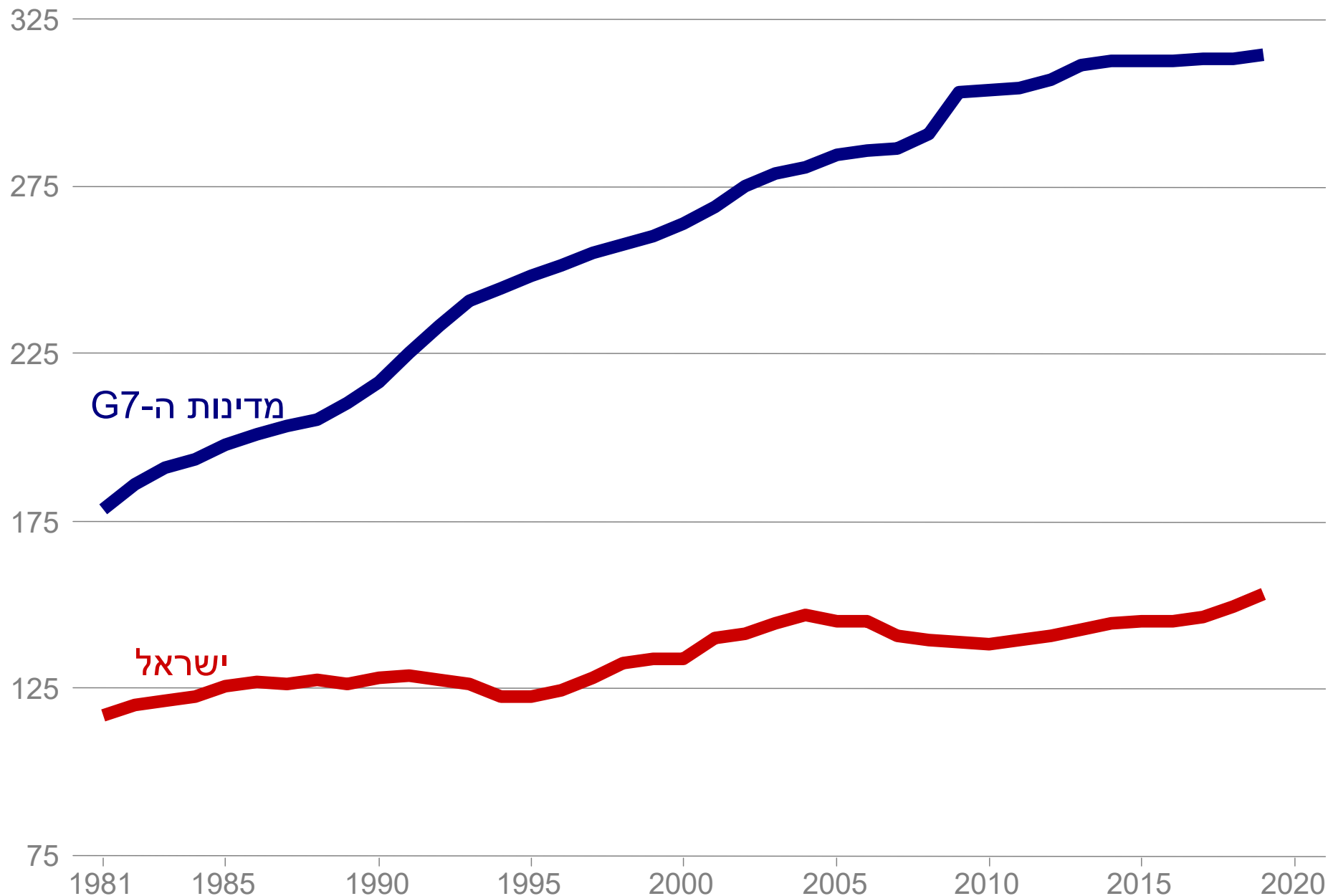
פריזון עבודה
(תמ"ג לשעת עבודה)

מקור: דן בן-דוד, מוסד שורש ואוניברסיטת תל-אביב
נתונים: OECD

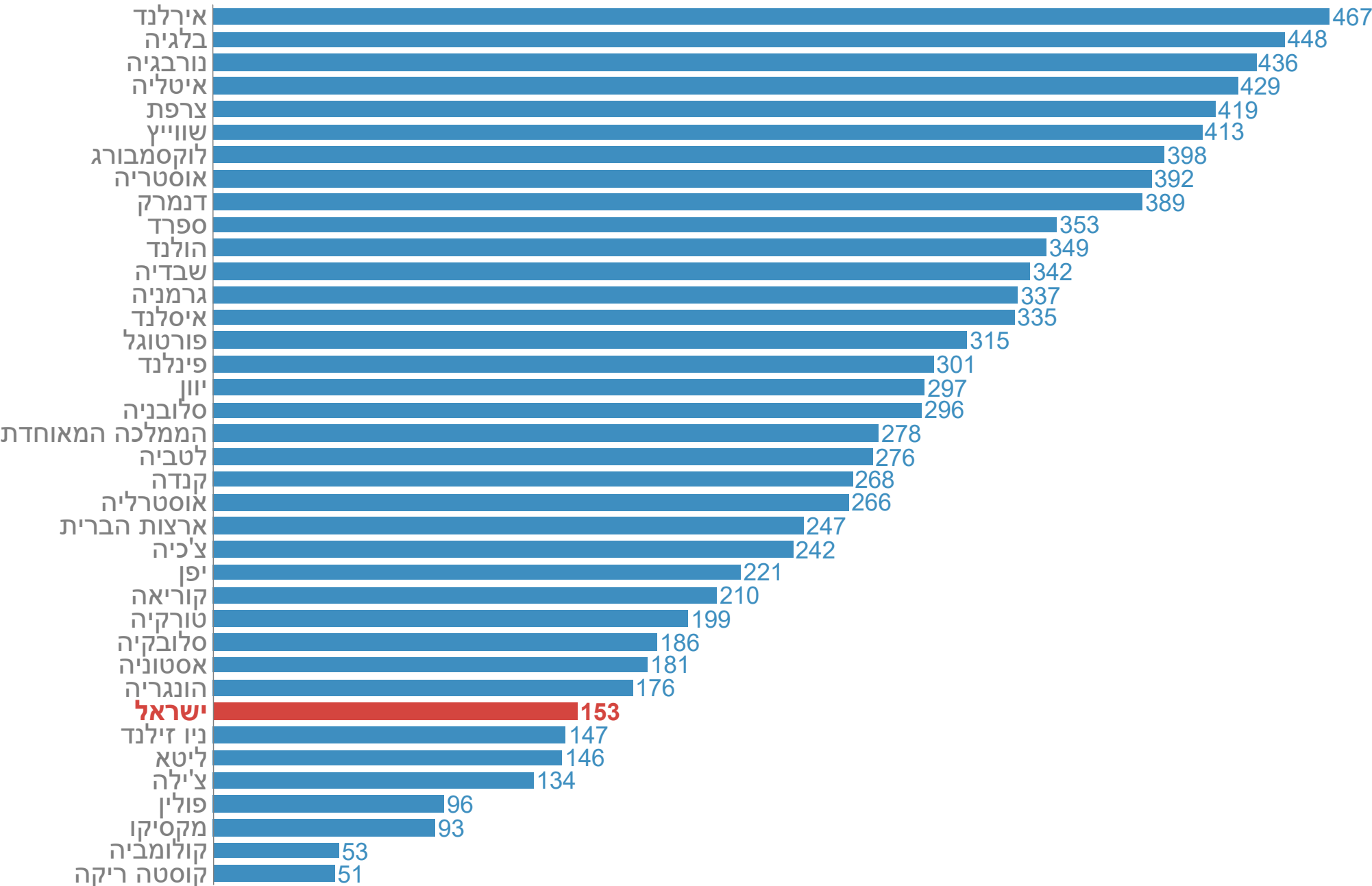
מלאי הון לשעת עבודה

בדולרים של 2017, לפי יחס כח קניה, 1981-2019

מלאי הון לשעת עבודה

בדולרים שוטפים, לפי יחס כח קניה, 2019

מקור: דן בן-דוד, מוסד שורש ואוניברסיטת תל אביב

נתונים: Penn World Table 10.0

בשנות ה-50 וה-60, Solow ו-Denison חקרו (בנפרד) את הגורמים לגידול בתוצר.

הם, ואחרים, מצאו שהתוצר אכן צומח כתוצאה מגידול ב- L וב- K , אך לא רק מעבודה והון.

ישנו אלמנט נוסף, שקשה לכמת, המגדיל את התוצר. לגורם הנוסף הזה ניתן השם "השארית של סולו" (Solow residual).

זהו בעצם ה- A בפונקצית היצור: $Y = F(A, K, L)$

עם השנים, משתנה זה (A) קיבל את השם **פרייון כולל**.
Total Factor Productivity (TFP)

לפחות כמחצית מהצמיחה בתוצר לנפש
 במרבית המדינות נובע מגידול בפרייון כולל.

איך מחשבים גורם יצור שאינו מוחשי?

$$Y = F(A, K, L) = AK^\beta L^{1-\beta} \quad \text{אם פונקצית היצור הינה}$$

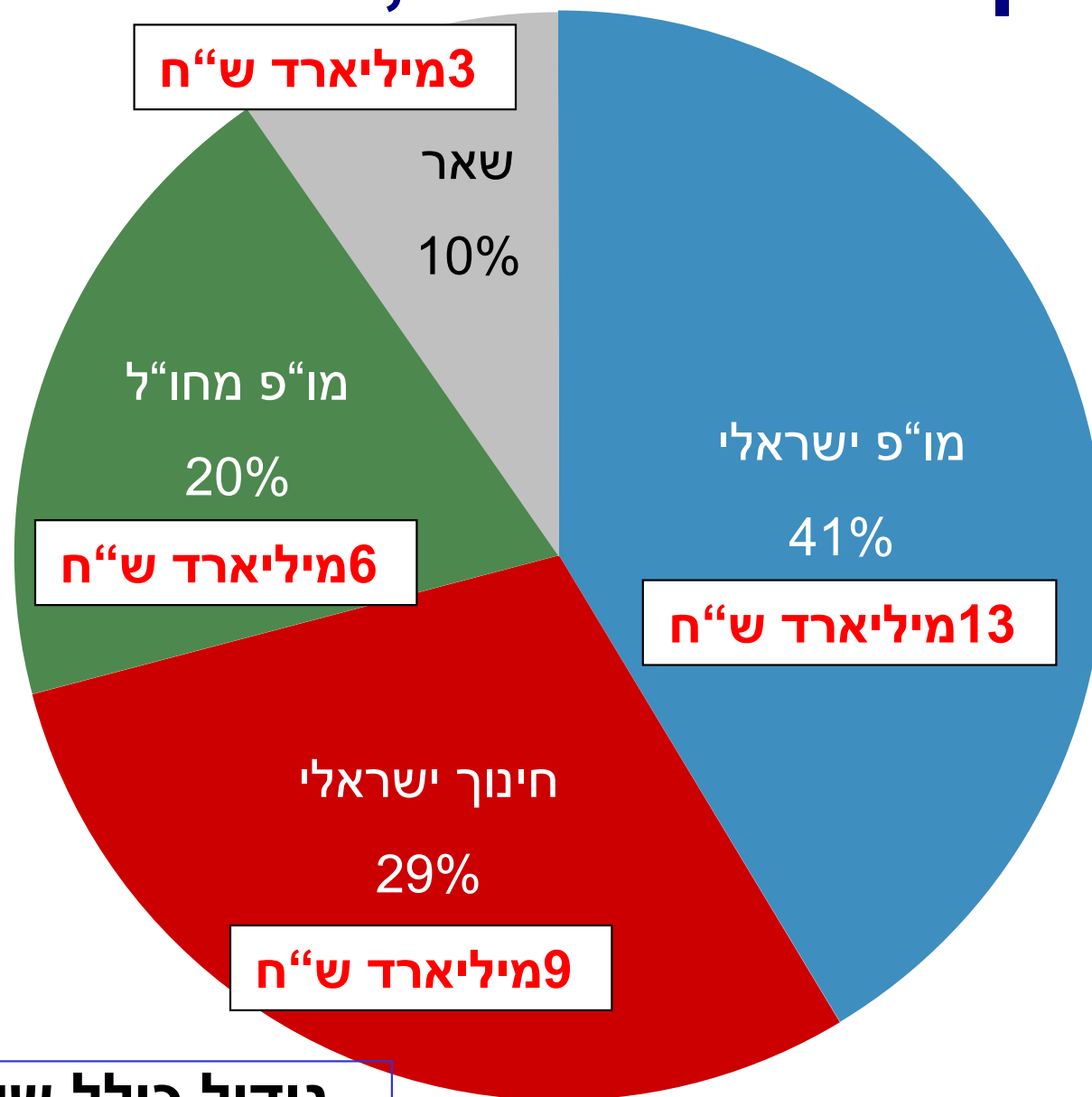
$$\text{פריון הכולל} = A = \frac{Y}{K^\beta L^{1-\beta}} \quad \text{אז}$$

כאשר ניתן לחשב בנפרד את כל אחד מהמשתנים והפרמטרים המופיעים בצד ימין.

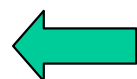
ככל שהפריון הכולל (A) צומח בקצב מהיר יותר, קצב הצמיחה של התוצר לנפש ב-steady state יגבר.

מהם הגורמים העיקריים המשפיעים על הפריון הכולל?

התורמים העיקריים לגידול בפריון הכולל בישראל, 1971-1990

גידול כולל של
31 בתוצר העסקי

הגידול בפריון

בסה"כ,

שינויים שנתיים בפריון הכולל

במגזר העסקי, 1961-2014

